

Avaleht>Raha/Rahalised nõuded>Hagi tagamine nõude puhul ELi liikmesriikides

Hagi tagamine nõude puhul ELi liikmesriikides

Teil võib tekkida vajadus selle järele, et meetmeid võetaks kiiresti muus liikmesriigis kui see, kus menetlus toimub, ootamata ära lõplikku kohtuotsust.

Te võite olla esitanud hagi kohtusse, kuid menetlus on aeglane ja Te tunnete end kõrvalejätuna. Te kardate, et võlgnik kasutab ära pikalevenivaid menetlusi ja muid õiguskaitsevahendeid, et vältida võlausaldajaid enne kohtuotsuse tegemist. Näiteks võib võlgnikul tekkida kiusatus korraldada oma maksejõuetus või kirjutada oma vara kellegi teise nimele. Sellisel juhul on Teie huvides pöörduda hagi tagamiseks kohtusse.

Kohus võib teha määruse hagi tagamise või ettevaatusabinõude kohta võlgniku vara suhtes. Nende meetmete eesmärk on ennetada lõplikku sisulist kohtuotsust teatava aja jooksul, et tagada otsuse täitmine.

Nende meetmete määramise tingimused erinevad liikmesriikide lõikes üsna märkimisväärselt.

Riigi kohta üksikasjaliku teabe saamiseks klõpsake paremas servas selle lipukesel.

Viimati uuendatud: 18/01/2019

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehetele autoriõiguste eeskirjade kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Esialgse õiguskaitse või hagi tagamise abinõu - Belgia

1 Millised on abinõude eri liigid?

Hagi tagamise abinõude eesmärk on õiguste tagamine. Praktikas võivad võlausaldajad kasutada neid abinõusid eesmärgiga kaitsta end riski eest, et võlgnik ei tee neile makset.

Juhul kui pelgalt hagi tagamise abinõudest ei piisa, võib kohus ette näha esialgse õiguskaitse abinõud, mille tagajärjed on võrreldavad asjaolude põhjal tehtava otsuse tagajärgedega. Lõplikus kohtuotsuses võidakse neid esialgse õiguskaitse abinõusid kinnitada või need abinõud tühistada.

Kohtunik võib rakendada esialgse õiguskaitse või hagi tagamise abinõusid, mis on seotud võlgniku materiaalse varaga. Võla sissenõudmise puhul kohaldatakse põhimõtet, et võlgnik on kohustatud oma võla tasuma, kasutades selleks kogu oma vallasvara (raha, mööbel, ehted, aksiad) ja kinnisvara (maa, ehitised, eluruumid). Võlausaldaja võib nõude pöörata ka võlgniku õiguste (pangakonto jääk, töötasu) vastu.

1.1. Hagi tagamise abinõud

A. Vara ennetav arestimine

Kiireloomuliste asjade puhul võib mis tahes võlausaldaja paluda kohtult luba ennetavalt arestida võlgniku mis tahes vara, mis on arestimiseks sobilik (Belgia kohtumenetluse seadustiku artikkel 1413). Võlgnik ei saa ennetavalt arestitud vara enam vabalt käsutada. See tähendab, et ta ei tohi seda vara enam müüa, ära anda või hüpoteegiga koormata. Sellise vara võõrandamise õiguse äravõtmise mõju on vaid suhteline – seda kohaldatakse ainult selle võlausaldaja suhtes, kes vara arestimise algatas. Võlgnik jääb edasi vara omanikuks ja talle jääb vara kasutusõigus.

B. Sekvestreerimine

Sekvestreerimise käigus antakse hoiule vara, mis on vaidluse esemeks ja mis tuleb säilitada kuni lõpliku kohtuotsuse tegemiseni (tsiviilseadustiku artikkel 1955 ja sellele järgnevad artiklid). Sekvestreerimises võivad kokku leppida pooled omavahel (kokkuleppeline sekvestreerimine) või selle võib ette näha kohus (kohtulik sekvestreerimine). Erinevalt tavapärasest hoiuleandmisest võib sekvestreerimist kohaldada ka kinnisvara suhtes (tsiviilseadustiku artikkel 1959).

C. Inventuur

Vara inventuuri tegemise eesmärk on võlausaldaja, abikaasa või pärija avalduse alusel kindlaks määrata pärandvara, abieluvara või jagamatu vara väärtus (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1175). Isikutel, kes nõuavad inventuuri tegemist, on õigus valida notar, kes koostab inventuuriakti. Kui nad ei suuda jõuda kokkuleppele, määrab notari rahukohunik (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1178). Mis tahes vaidluste korral on nende lahendamise pädevus rahukohutl.

D. Tõkendi seadmine

Varale tõkendi seadmise korral ei saa seda enam käsutada. Võlausaldajad, abikaasa või pärijad võivad tõsise huvi kaitsmise eesmärgil taotleda abielu-, pärand- või jagamatu vara osaks olevale varale tõkendi seadmist (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1148). Tõkendi seadmise kohta teeb määruse rahukohus. Rahukohus võib varale tõkendi seadnud isiku, võlausaldajate, abikaasa või pärijate taotluse alusel lasta tõkendi eemaldada. Tõkendi eemaldamise vaidlustamise korral teeb otsuse rahukohus.

1.2. Esialgse õiguskaitse abinõud

Esialgse õiguskaitse abinõud või ajutiselt kohaldatavad meetmed on meetmed, mille võib tühistada ja mis ei ole pöördumatud. Neid abinõusid võib rakendada esialgse õiguskaitse abinõude kohaldamise menetluse või asjaoludel põhineva põhimenetluse raames.

1.3. Otsuse esialgne täitmine

Otsuse esialgne täitmine või ennetav täitmine on lubatud rangetel tingimustel, kui on tehtud kohtuotsus, mis ei ole veel muutunud lõplikuks. See tähendab, et kui kohtuotsuse peale on veel võimalik esitada apellatsioon või vastuväited, kujutab kohtuotsus vaid tõendatud asjaolude kogumit ning seda ei saa selles etapis veel põhimõtteliselt täitmisele pöörata. Sellel võivad olla negatiivsed tagajärjed selle poole jaoks, kes püüab sundida teist poolt oma kohustusi täitma. Teatavatel juhtudel võib hageja taotleda kohtult määrust kohtuotsuse esialgseks täitmisele pööramiseks. Otsuse esialgse täitmisele pööramise üks vorm on võlgniku vara ennetav arestimine.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

A. Vara ennetav arestimine

Isik, kelle kasuks on tehtud kohtuotsus, isegi kui see on tehtud välisriigis, võib anda kohtutäiturile korralduse arestida võlgniku vara. Kui isikul ei ole sellist kohtuotsust, on vara ennetavaks arestimiseks vaja kohtumäärust. Vahekohtunik ei saa teha ennetava arestimise määrust (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1696).

Nõue esitatakse kohtunikule vara arestimise menetluse käigus ja seda menetletakse nagu esialgse õiguskaitsse menetlust (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1395). Kohtukutse väljastamise ja kohtusse ilmumise tähtaja vahele peab jääma vähemalt kaks päeva, kuid kiireloomuliste asjade puhul võib seda perioodi vähendada.

Advokaat esitab vara arestimise menetluse käigus vara ennetava arestimise taotlust sisaldava *ex parte* avalduse kohtunikule, kes võib anda korralduse vara ennetavaks arestimiseks. Arestimismenetlust toimetav kohtunik peab otsuse tegema kaheksa päeva jooksul. Kohtutäitur peab seejärel kohtuotsuse koos arestimismäärusega toimetama võlgnikule eesmärgiga tagada, et võlgnikku on arestimisest teavitatud.

Kohtuotsust on võimalik seaduse alusel ajutiselt täitmisele pöörata ning otsuse lõplikkus ja edasikaebamatus on vaid suhtelised. Arestimismenetlust toimetav kohtunik võib asjaolude muutmisel otsust igal ajahetkel muuta või selle tühistada. Kohtutäituri tasu on kindlaks määratud 30. novembri 1976. aasta kuninglikus dekreedis (Belgia ametlik väljaanne, 8. veebruar 1977).

B. Sekvestreerimine

Kokkuleppelise sekvestreerimise korral piisab pooltevahelisest kehtivast kokkuleppest ja kohtumäärus ei ole vajalik. Seevastu kohtulikku sekvestreerimist kohaldatakse kohtumääruse alusel.

Mõlemal juhul määratakse vara haldaja kindlaks kas kokkuleppes või kohtu poolt. Haldaja peab temale usaldatud vara säilitamiseks valitsema seda piisava hoolsusega. Samas sekvestreerimise lõppedes peab ta vara tagastama. Tal on õigus saada seadusega kindlaks määratud tasu (tsiviilseadustiku artikli 1962 lõige 3).

C. Esialgse õiguskaitsse abinõud

Esialgse õiguskaitsse abinõude kohaldamist tuleb alati taotleda kohtult kas esialgse õiguskaitsse abinõude kohaldamise menetluse või asjaoludel põhineva põhimenetluse raames. Esialgse õiguskaitsse abinõude rakendamise kohta võib otsuse teha ka vahekohtunik (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1696). Esimese astme kohtu eesistuja teeb ajutiselt täitmisele pööratava kohtuotsuse kõigi kiireloomuliste kohtuasjade puhul, mis ei ole seaduse alusel kohtute pädevuse alt väljas (kohtumenetluse seadustiku artikli 584 lõige 1). Ajutiselt täitmisele pööratavus tähendab, et kohtuotsus on ainult ajutine ning sellel ei pruugi olla lõplikku ega pöördumatut mõju. Kaubanduskohtu ja töökohtu eesistujad võivad samuti teha ajutiselt täitmisele pööratavaid kohtuotsuseid nende vastavasse pädevusse kuuluvates kiireloomulistes asjades.

Esialgse õiguskaitsse menetluse raames tehtud kohtuotsus ei tohi kahjustada menetlust (põhimenetlust), s.t et kohtuotsuse lõplikkus ja edasikaebamatus on suhteline. See ei ole siduv põhihagi arutavale kohtunikule, mis tähendab, et esialgse õiguskaitsse abinõusid võib kohaldada vaid esialgse õiguskaitsse menetluse raames asja arutav kohtunik.

Lahutusasjades võib esimese astme kohtu eesistuja näiteks teha otsuse esialgse õiguskaitsse abinõude kohaldamiseks abikaasade ja ka laste isiku, vara ja elatise suhtes (kohtumenetluse seadustiku artikli 1280 lõige 1).

Tavaliselt teavitab kohtutäitur ametlikult teist poolt määruse kohastest abinõudest ja kutsub seda poolt üles neid abinõusid järgima, kusjuures abinõude mittejärgimise korral võib võtta meetmeid politsei või võidakse kohaldada kohtulikku karistust. Kohtutäituri tasu on kindlaks määratud 30. novembri 1976. aasta kuninglikus dekreedis (Belgia ametlik väljaanne (*Moniteur belge / Belgisch Staatsblad*), 8. veebruar 1977).

Esimeses astmes asja arutaval rahukohtul on õigus suhte lõppemise korral kohaldada esialgse õiguskaitsse abinõusid selleks ajaks, mil abikaasad või seaduslikult koos elavad elukaaslased jätkavad koos elamist. Need abinõud võivad olla seotud näiteks pere ühise kodu, laste või laste varaga. Sellised abinõud on ainult ajutised ja lõpevad siis, kui lõpeb partnerite kooselu. Abielus paarid ei saa siiski abielu sel viisil täielikult lahutada. Mis tahes lõplikud lahutuskokkulepped peab jõustama esimese astme kohus.

D. Otsuse esialgne täitmine

Kohtuotsusega kinnitatakse täitmisele pööratavat seaduslikku õigust. Kuni kohtuotsus ei ole lõplik, ei saa seda täitmisele pöörata. Kohtuotsuse täitmine peatatakse, kui on olemas võimalus esitada vastuväiteid või apellatsiooni. Õigusküsimustes kassatsioonkaebuse esitamine ei peata kohtuotsuse täitmist (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1397).

Lõpliku kohtuotsuse teinud kohtunik võib lubada kohtuotsuse esialgset täitmist, välja arvatud seaduses sätestatud juhtudel (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1398). Sellised juhud on seotud lahutuse ja lahuseluga ning abielu vaidlustamise ja tühistamisega. Kohtuotsust ei saa esialgselt täitmisele pöörata, kui kohtuotsusega rahuldatakse alla 2500 euro suurune kindlasummaline nõue (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1399).

Kui kohtuotsust on võimalik esialgselt täitmisele pöörata, tehakse seda hageja riisikol. Kohtul on võimalik kehtestada tingimusi kohtuotsuse täitmisele pööramiseks, nimelt nõudes hagejalt tagatise andmist (kohtumenetluse seadustiku artikli 1400 lõige 1). Hageja võib algatada kohtuotsuse täitmisele pööramise, kuid ta peab tegema makse deposiidi- ja tagatiskassale või esitama pangagarantii. Loomulikult on võimalik, et kohtuotsust võidakse apellatsiooni tulemusel muuta ning isikul, kellel hüvitamist nõutakse, võib olla õigus saada kahjuhüvitist.

2.2 Peamised tingimused

A. Vara ennetav arestimine

Vara ennetav arestimine on võimalik üksnes kiireloomulistel juhtudel, kui võlasummas ei ole vaidlust, see on kindlaks määratud ja tähtaja ületanud. Kiireloomulisus tähendab seda, et võlgniku maksejõulisus on ohus, seades kahtluse alla võlausaldaja võimaluse oma nõuded tema vara vastu pöörata. Ennetavat arestimist võib kasutada mitte üksnes survevahendina, vaid see on õigustatud ka siis, kui võlgniku majanduslik seisund on objektiivselt haavatav. Kiireloomulisus peab olema ilmne nii arestimise ajal kui ka ajal, mil kohtunik vastava otsuse teeb.

Hageja nõue peab olema kindel, s.t nõue peab olema piisavalt põhjendatud ja selle vaidlustamiseks puudub põhjendatud alus. Nõudesumma peab olema kindlaks määratud. Võlasumma peab olema kindlaks määratud või vähemalt peab seda olema võimalik kindlaks määrata esialgse hinnangu alusel. Kui täpne võlasumma ei ole veel kindlaks määratud, määrab arestimismenetlust toimetav kohtunik selle kindlaks hinnanguliselt. Peale selle peab võlg olema ka tähtaja ületanud; võlausaldajal peab olema õigus see nõue sisse nõuda. Kohtumenetluse seadustiku artiklis 1415 on see tingimus täpsemalt määratletud, nii et ennetavat arestimist võib kasutada isegi nõuete puhul, mis on seotud tulevase korrapärase tuluga (elatis, rent, intressid), ning isegi esialgsete või võimalike nõuete puhul.

B. Sekvestreerimine

Kohtuliku sekvestreerimise määruse võib kohus teha vallasvara suhtes, mille kohta on tehtud arestimismäärus, kinnis- või vallasvara suhtes, mille omandiõigus on kahe või enama isiku vaheline vaidlusküsimus, ning esemete suhtes, mida võlgnik on pakkunud oma võla tasumiseks (tsiviilseadustiku artikkel 1961). Üldiselt tähendab see, et sekvestreerimisotsuse võib teha olukorras, kus asja asjaolud õigustavad sekvestreerimise kasutamist hagi tagamise abinõuna eesmärgiga tagada, et säilib vara senine seisund, ilma et see mõjutaks mis tahes lõplikku lahendust, milleni võidakse jõuda. Kiireloomulisus on kõrvalise tähtsusega. Kohus peab siiski sekvestreerimise kasutamisel olema ettevaatlik, sest selle näol on tegemist tõsise ja erandliku abinõuga, mida tuleks lubada üksnes mõjuvatel põhjustel.

C. Esialgse õiguskaitsse abinõud

Asjaga seoses võib esialgse õiguskaitsse menetlust kasutada üksnes juhul, kui see on nii kiireloomuline, et kui lahendust ei leita viivitamatult, põhjustab hagejale teatavat kahju või märkimisväärseid raskusi. Asja kiireloomulisus on seega üks esialgse õiguskaitsse menetluse algatamise peamine tingimus. Esialgse õiguskaitsse abinõude võimaldamiseks asjaoludel põhineva põhimenetluse raames peab samuti tegemist olema kiireloomulise küsimusega. Sellepärast osutatakse neile meetmetele, mille võtmist võib taotleda rahukohtult, kui kiireloomulistele esialgse õiguskaitsse abinõudele.

D. Otsuse esialgne täitmine

Kui kohus arutab, kas lubada kohtuotsuse esialgset täitmisele pööramist või mitte, lähtutakse riskist, mis hagejal tekib, kui kohtuotsuse täitmine lükatakse põhjendamatult edasi või kui teine pool takistab kohtuotsuse täitmist. Kui teine pool esitab vastuväited või apellatsiooni üksnes eesmärgiga takistada kohtuotsuse täitmist, on selle näol tegemist piisava põhjusega pöörduda kohtuotsuse teinud kohtu poole, et taotleda kohtuotsuse esialgset täitmisele pööramist. Teatavatel juhtudel on kohtuotsuse esialgne täitmine pööramine siiski keelatud (vt eespool).

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

A. Vara ennetav arestimine

Arestida võib igat liiki vara (vallasvara, kinnisvara, immateriaalne vara). Teatavat liiki vara ei saa siiski arestida (või seda saab arestida üksnes osaliselt). Varaliigid, mida ei saa arestida, määratakse kindlaks seadusega, vara laadiga või vara ja võlgniku vahelise suhtega.

Vara, mida ei saa arestida, on loetletud kohtumenetluse seadustiku artiklis 1408. Kokkuvõtlikult hõlmab see loetelu võlgniku esmatarbekaupu, esemeid, mida võlgnik või tema lapsed vajavad õppimiseks või kutseõppeks, esemeid, mida võlgnik vajab töötamiseks, toiduaineid, kütust ja usukommete täitmiseks vajalikke esemeid. Kohtumenetluse seadustiku artikli 1410 lõikes 2 on antud ülevaade rahalistest vahenditest, mida ei saa arestida. Need hõlmavad peretoetusi ja elatusmiinimumi.

Võlgniku töötasu ja muu samaväärse sissetuleku võib arestida üksnes osaliselt. Asjaomased summad on kindlaks määratud kohtumenetluse seadustiku artikli 1409 lõikes 1 ja neid korrigeeritakse kuningliku dekreediga tarbijahinnaindeksi alusel igal aastal. Kohtumenetluse seadustiku artikli 1410 lõikega 1 laiendatakse nende summade kohaldamisala, mida saab arestida vaid osaliselt, hõlmates sellised tuluallikad nagu elatis, pensionid, töötushüvitised, tööõnnetushüvitised või invaliidisushüvitised.

Kohtutäitur määrab kindlaks arestitava vara, loetledes selle ametlikus dokumendis eesmärgiga vara hiljem realiseerida, välja arvatud juhul, kui kohtutäitur suudab saavutada võlausaldajaga kokkuleppe. Kohtutäituri poolt kirja pandud vara müümine või varjamine on kuritegu ja rangelt keelatud.

B. Sekvestreerimine

Kohtuliku sekvestreerimise määruse võib kohus teha vallasvara suhtes, mille kohta on tehtud arestimismäärus, kinnis- või vallasvara suhtes, mille omandiõigus on kahe või enama isiku vaheline vaidlusküsimus, ning esemete suhtes, mida võlgnik on pakkunud oma võla tasumiseks (tsiviilseadustiku artikkel 1961).

C. Esialgse õiguskaitsse abinõud

Esialgse õiguskaitsse menetlust võib kohaldada igat liiki vaidluste lahendamiseks. Esimese astme kohtu eesistuja pädevuses on menetleda igat liiki eraõiguslikke tsiviilvaidlusi. Töö- või äriõiguse alased vaidlused tuleb lahendamiseks esitada töökohtu või kaubanduskohtu eesistujale.

Kui suhe on lõppenud, võib rahukohus määrata esialgse õiguskaitsse meetme kooselu lõpuni. Need meetmed võivad olla seotud näiteks pere ühise kodu, laste või laste varaga. Seda sätet kohaldatakse üksnes abielu isikute (tsiviilseadustiku artikli 223 lõige 1) ja seaduslikult tunnustatud kooselu partnerite (tsiviilseadustiku artikli 1479 lõige 1) suhtes, kuid mitte *de facto* koos elavate isikute suhtes.

D. Otsuse esialgne täitmine

Põhimõtteliselt võib kohtunik alati lubada kõigi kohtuotsuste esialgset täitmist, välja arvatud seaduses sätestatud juhtudel (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1398). Sellised juhud on seotud lahutuse ja lahuseluga ning abielu vaidlustamise ja tühistamisega. Kohtuotsust ei saa esialgselt täitmisele pöörata, kui kohtuotsusega rahuldatakse alla 2500 euro suurune kindlasummaline nõue (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1399).

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

A. Vara ennetav arestimine

Ennetavalt arestitud vara omanik ei kaota vara omandi- ega kasutusõigust (kasutus, rent, tulu, kasutusvaldus). Ta ei saa lihtsalt seda vara müüa ega hüpoteegiga koormata. Asjaolu, et võlgnikul puudub õigus asjaomaseid esemeid kasutada, tähendab, et kõik tehingud, mis võlgnik teeb olenemata sellise õiguse puudumisest, on kehtivad, kuid neid ei saa pöörata täitmisele võlausaldaja vastu kohtuotsuse alusel. Võlausaldaja ei pea seega sellistele tehingutele tähelepanu pöörama ja võib toimida nii, nagu neid tehinguid ei oleks toimunud.

B. Sekvestreerimine

Sekvestreerimine nagu igasugune muu tagatisena hoiuoleandmine tähendab, et vara tegelik valdus antakse üle sekvestrile, kes võib teha üksnes selliseid tehinguid, mille eesmärk on asjaomased esemed säilitada.

C. Esialgse õiguskaitsse abinõud

Ei ole asjakohane.

D. Otsuse esialgne täitmine

Kohtuotsuse esialgse täitmise tagajärjel täidetakse otsus olenemata asjaolust, et apellatsiooni tulemusel või pärast vastuväidete esitamist võidakse seda muuta. Täitmisega seotud riski kannab hageja (vt eespool).

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

A. Vara ennetav arestimine

Ennetava arestimise suhtes kohaldatakse tähtaegu ja põhimõtteliselt arestitakse vara ennetavalt kolmeks aastaks. Arestimismenetlust toimetav kohtunik võib määrusega tähtaega siiski lühendada. Esialgse tähtaja piires võib määruse kehtivust pikendada. Kehtivust pikendatakse – mis tegelikult tähendab senise tähtaja pikendamist – mõjuval põhjusel ja juhul, kui asi on ikka veel kiireloomuline.

B. Sekvestreerimine

Sekvestreerimise kehtivusele ei ole seadusega tähtaega ette nähtud. Sekvestreerimise määrus tühistatakse, kui oht, et vara säilimist ei suudeta nõuetekohaselt tagada, on kadunud ja puudub oht, et lõplikku lahendust ei suudeta saavutada.

C. Esialgse õiguskaitsse abinõud

Seaduses ei ole sätestatud esialgse õiguskaitsse abinõude kehtivuse tähtaega. Asjas tehtud lõplik kohtuotsuses võidakse rakendatud esialgse õiguskaitsse abinõu kinnitada või see tühistada.

Rahukohtu määratud kiireloomuliste esialgse õiguskaitsse abinõude kohaldamine lõpeb lahutusmenetluse algusega. Kuid sellest hetkest alates on asjas pädev esimese astme kohus ja esialgse õiguskaitsse abinõu rakendamist võib taotleda esimese astme kohtu eesistujalt.

D. Otsuse esialgne täitmine

Ei ole asjakohane.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

A. Vara ennetav arestimine

Kui kohtunik keeldub arestimismenetluse käigus andmast arestimiseks luba, võib arestimise taotleja ühe kuu jooksul pärast otsuse teatavakstegemist esitada selle otsuse peale apellatsiooni (kohtumenetluse seadustiku artikli 1419 lõige 1 ja artikkel 1031). Asja menetletakse samamoodi, nagu seda tegi esialgne kohtunik; kohtuotsuse teeb nõuandev kolleegium (*chambre du conseil / raadkamer*). Kui vara arestimise määrus jäetakse apellatsiooni tulemusel jõusse, peab võlgnik, kes soovib seda arestimismäärust vaidlustada, pöörduma apellatsioonikohtu poole, algatades menetluse kolmanda isikuna.

Kui arestimismenetlust menetlev kohtunik nõustub andma arestimismäärust, võib võlgnik või mis tahes huvitatud isik selle vaidlustada kolmanda isikuna (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1419). Selline menetlus tuleb algatada ühe kuu jooksul pärast vara arestimist lubava otsuse kättetoimetamist ja seda asja menetleb vaidlustatud otsuse teinud kohtunik (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1125). Kolmanda isiku algatatud menetlus ei peata kohtuotsuse täitmist, välja arvatud juhul, kui arestimismenetlust toimetav kohtunik annab korralduse täitmise peatamiseks.

B. Sekvestreerimine

Ei ole asjakohane, kui sekvestreerimine toimub poolte kokkuleppe alusel.

Kohtulik sekvestreerimine toimub kohtuniku otsuse alusel ja sellega seoses võib kasutada õiguskaitsevahendeid kooskõlas kohtumenetluse seadustikuga.

C. Esialgse õiguskaitse abinõud

Isik, kellele esialgse õiguskaitse abinõude menetluses tehtud otsus on kahjulik, võib esitada vastuväited või apellatsiooni. Esimese astme kohtu või kaubanduskohtu eesistuja otsuste peale esitatud apellatsioon menetleb apellatsioonikohtus. Töökohtu eesistuja otsuse peale tuleb apellatsioon esitada töökohtule.

Kui menetlus algatati kohtukutse või vabatahtliku kohtusse ilmumisega, tuleb mis tahes vastuväited või apellatsioon esitada ühe kuu jooksul pärast otsuse kättetoimetamist. Kui otsusest anti teada kohtu kirjaga ja otsus tehti *ex parte* avalduse tulemusel, tuleb mis tahes vastuväited või apellatsioon esitada ühe kuu jooksul pärast otsusest teadaandmist.

D. Otsuse esialgne täitmine

Kohtuotsuse esialgset täitmist käsitleva otsuse peale ei saa apellatsiooni esitada. Apellatsioonikohtu kohtunikul ei ole mingitel asjaoludel õigust keelata kohtuotsuse esialgset täitmist või sellist täitmist peatada (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1402).

Viiimati uuendatud: 14/11/2014

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Esialgse õiguskaitse või hagi tagamise abinõu - Bulgaaria

1 Millised on abinõude eri liigid?

Kohtumenetlus kestab tavaliselt kas kauem või vähem aega. Menetluse pikalevenimine, mille põhjuseks on tavaliselt kohtumenetluses läbitavad eri etapid ja kohtuastmed, võib muuta taotletud õiguskaitse ebatõhusaks, sest kohtuotsuse tegemine ja seega ka jõustumine viibib. Seetõttu on seadusandja ette näinud hulga meetmeid, et tagada tõhus kohtulik kaitse.

Hagi tagamisega seotud küsimusi reguleerivad tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) artiklid 389–404.

Vastavalt TsMS artiklile 391 on hagi tagamine lubatud, kui sellise ajutise meetmeta oleks hagejal võimatu või väga raske teostada kohtuotsusest tulenevaid õigusi ja kui: a) hagi toetavad kindlad dokumentaalsed tõendid või b) esitatakse tagatis kohtu määratud summas vastavalt kohustuste ja lepingute seaduse artiklitele 180 ja 181. Tagatist võidakse nõuda isegi kindlate dokumentaalsete tõendite olemasolu korral.

Seega on ajutiste meetmete kehtestamise peamiseks eelduseks ja kohustuslikuks tingimuseks oht, et hageja ei saa teostada oma õigusi, mis tulenevad kohtuotsusest, mis arvatavasti tehakse seoses tõenäoliselt põhjendatud nõudega.

Hagi tagamiseks peaks kohus hindama järgmiste eelduste olemasolu: hagi tagamise vajadus, hagi ning konkreetse juhtumi ja sõnaselgelt taotletava õiguskaitse jaoks asjakohase ja piisava ajutise meetme võimalik põhjendus, mille esitab hageja.

TsMS artikli 397 lõike 1 kohaselt nähakse seadusega ette järgmised ajutised meetmed:

- 1) kinnisvara arestimine;
- 2) vallasvara ja saadaolevate summade, sh äriühingu aktsiate arestimine;
- 3) muud kohtu määratud asjakohased meetmed, sh mootorsõiduki arestimine ja täitemenetluse peatamine.

Kohus võib ka kohaldada nõude summa ulatuses mitut ajutist meetet.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

TsMS 34. peatüki kohaselt on hagi tagamine lubatud:

- 1) vastavalt TsMS artiklile 389 kõikide nõuete puhul kõikides menetluse etappides enne kohtuliku uurimise lõppu apellatsioonimenetluses;
- 2) vastavalt TsMS artiklile 390 saab kõiki nõudeid tagada isegi enne hagi esitamist.

Ajutiste meetmete kohaldamise taotlemine pooleliolevas kohtuasjas:

Hageja esitab avalduse kohtule, kes on pädev õigusvaidlust lahendama. Hagi tagamiseks peavad olema täidetud TsMS artiklis 391 sätestatud eeldused – hagi võimalik põhjendus, hagi tagamise vajadus (st oht, et kui hageja nõue rahuldatakse, ei ole võimalik seda kostjalt sisse nõuda) ja konkreetse meetme piisavus. TsMS artikli 391 lõike 2 punktis 3 on sätestatud, et kui tõendid on ebapiisavad, võib kohus oma äranägemisel ka nõuda enda määratud rahalise tagatise maksmist.

Hagi tagamine on lubatud isegi siis, kui menetlus on peatatud.

Tulevikus tekkiva nõude tagamise taotlemine

Avaldus esitatakse hageja alalise elukoha või selle koha järgsele kohtule, kus asub vara, millega hagi tagatakse. Kui ajutise meetmena taotletakse täitemenetluse peatamist, tuleb taotlus esitada täitmise koha järgsele pädevale kohtule.

Kui ajutisi meetmeid kohaldatakse seoses tulevikus tekkiva nõudega, kehtestab kohus hagi esitamise tähtaja, mis ei tohi olla pikem kui üks kuu. Sellise ajutise meetme kohaldamise olulised eeldused on samad mis ajutise meetme kohaldamise puhul pooleliolevas menetluses.

Avalduses tuleb ära märkida, millise ajutise meetme kohaldamist taotletakse ja nõude summa. Avaldus tuleb esitada olenevalt TsMS artiklis 104 sätestatud kohtualluvusest asjaomasele piirkondlikule või kohalikule kohtule.

Avalduse võib esitada asjaomane isik või tema esindaja või advokaat. Avalduse koopiat ei nõuta, sest vastaspoolele seda ei esitata.

Kohtu kehtestatud ajutiste meetmete kohaldamise eest vastutavad:

kinnisvara arestimine – kohtu kantselei;

võlgniku vallasvara ja saadaolevate summade arestimine – riiklik või eraõiguslik kohtutäitur, kes muu hulgas teavitab sellest kolmandaid isikuid, nt pankasid ja muid krediidiasutusi;

sõidukitega seotud ajutised meetmed – asjaomane liikluspolitseiteenistus;

täitemenetluse peatamine ajutise meetmena – hagi tagamise määruuse koopia tuleks esitada täitemenetluse algatanud kohtutäiturile;

muud seaduses ettenähtud meetmed – isiku valitud asjaomane riiklik või eraõiguslik kohtutäitur.

2.2 Peamised tingimused

Eelkirjeldataud ajutiste meetmete kohaldamise olulised eeldused on sätestatud TsMS artiklis 391.

Ülalpidamisnõude tagamine on lubatud isegi siis, kui see ei ole kooskõlas TsMS artikliga 391; sellisel juhul võib kohus kohaldada ajutisi meetmeid omal algatusel.

Samuti võidakse lubada hagi osalist tagamist, kuid ainult osas, mille kohta on esitatud piisavad tõendid.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Üldiselt saab ajutisi meetmeid kohaldada võlgniku mistahes vara suhtes. Rahalise nõude tagamine saadaolevate summade arestimisega, mille suhtes ei saa nõuet täitmisele pöörata, ei ole lubatud.

Vastavalt TsMS artikli 393 lõikele 1 ei ole riigi, riigiasutuse ja tervishoiuasutuste seaduse artikli 5 lõike 1 kohase tervishoiuasutuse vastu esitatud rahalise nõude tagamine lubatud.

Ajutisi meetmeid võib kohaldada järgmist liiki varade suhtes:

pangakontod;

vallasvara;

kinnisvara;

sõidukid (arestimine);

täitemenetlused;

tulevase võlgniku konkreetset varad seaduses sõnaselgelt sätestatud muudel juhtudel.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Kõik võlgniku poolt varaga tehtud käsutustehingud on kehtetud seoses võlausaldaja ja seotud võlausaldajatega. Kinnisvara puhul on kehtetud ainult need käsutustehingud, mis on tehtud pärast vara käsutamise keelumärke registrisse kandmist vastavalt TsMS artiklile 452.

TsMS artikkel 453 reguleerib nende õiguste võimalikku teostamatust, mis võlausaldaja ja seotud võlausaldajad on omandanud pärast vara käsutamise keelumärke registrisse kandmist ja arestimisteate saamist.

Vastavalt TsMS artiklile 401 võib tagatud nõuetega võlausaldaja esitada kolmanda vastutava isiku vastu hagi nende summade ja varade väljamõistmiseks, mida viimane keeldub vabatahtlikult loovutamast.

Vastavalt TsMS artiklile 514 koostoimes artikliga 401, kannab hagi tagamisega seotud kulud isik, kelle taotlusel ajutisi meetmeid kohaldatakse.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Hagi tagamist lubatakse põhimõttel, et pooleriolevas menetluses kohaldatakse asjaomast ajutist meedet enne, kui menetlus on lõpetatud jõustunud kohtuotsusega.

Kui ajutisi meetmeid kohaldatakse seoses tulevikus tekkiva nõudega, määrab kohus hagi esitamise tähtaja, mis ei tohi olla pikem kui üks kuu. Kui hagi esitamise kohta ettenähtud tähtaja jooksul ei ole tõendeid esitatud, tühistab kohus ajutised meetmed omal algatusel vastavalt TsMS artikli 390 lõikele 3.

Kui hagi, mille tagamiseks ajutisi meetmeid kohaldati, esitatakse (nagu seda tavaliselt tehakse), jäävad ajutised meetmed jõusse kuni menetluse lõpetamiseni.

TsMS artikkel 402 reguleerib ajutiste meetmete tühistamist. Selles artiklis on sätestatud, et huvitatud isik peab esitama avalduse, mille koopia tuleb edastada ajutiste meetmete kohaldamist taotlenud isikule. Viimane võib kolme päeva jooksul esitada vastuväite. Kohus tühistab ajutised meetmed kinnisel kohtuistungil pärast seda, kui ta on täielikult veendunud, et ajutiste meetmete kohaldamiseks ei ole enam põhjust või kui kostja on esitanud ettenähtud tähtaja jooksul tagatise hageja nõutud kogusumma ulatuses (TsMS artikli 398 lõige 2). Ajutiste meetmete tühistamise määruuse saab edasi kaevata, esitades selle peale kaebuse ühe nädala jooksul.

Vastavalt TsMS artiklile 398 võib ajutiste meetmete asendamist lubada järgmiselt:

lõike 1 alusel: kohus võib ühe poole taotlusel ja pärast teise poole teavitamist ning võttes arvesse teise poole poolt kolme päeva jooksul pärast teavitamist esitatud vastuväiteid anda loa üht liiki ajutise meetme asendamiseks teist liiki ajutise meetmega.

lõike 2 alusel: rahaliselt hinnatava nõude tagamisel võib kostja teise poole nõusolekuta alati asendada lubatud tagatise lubadusega tasuta raha või muude väärtpaberitega vastavalt kohustuste ja lepingute seaduse artiklitele 180 ja 181.

TsMS artikli 398 lõigetes 1 ja 2 sätestatud juhtudel arestimine tühistatakse.

Seadus ei keela kostjal esitada hageja vastu hagi ajutiste meetmete tõttu kantud kahju hüvitamiseks, kui hagi, mille tagamiseks ajutisi meetmeid kohaldati, võetakse tagasi või seda ei esitata ettenähtud tähtaja jooksul ning kui kohtuasi lõpetatakse (TsMS artikkel 403).

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Vastavalt TsMS artiklile 396 saab hagi tagamise määruuse edasi kaevata, esitades selle peale kaebuse ühe nädala jooksul. Hageja jaoks algab see ühenädalane periood kohtumääruuse kättesaamisel, samal ajal kui kostja jaoks (isiku, kelle suhtes ajutisi meetmeid kohaldati) algab tähtaeg päevast, mil kohtutäitur, kohtu kantselei või kohus edastas talle teate ajutiste meetmete kohaldamise kohta. Määruskaebuse koopia tuleb esitada vastaspoolele, kes peab sellele vastama ühe nädala jooksul.

Ajutiste meetmete kohaldamisest keeldumise määruuse edasikaebamisel kostjale hageja määruskaebuse koopia ei edastata.

Kui apellatsioonikohus jätab ajutiste meetmete kohaldamise või nende kohaldamisest keeldumise määruuse jõusse, määruuse peale kassatsioonkaebust esitada ei saa. Kui apellatsioonikohus on kohaldanud ajutisi meetmeid, mille kohaldamisest esimese astme kohus keeldus, võib apellatsioonikohtu otsuse edasi kaevata, esitades kassatsioonkaebuse kõrgemale kassatsioonikohtule, kui TsMS artiklis 280 sätestatud kassatsioonkaebuse esitamise tingimused on täidetud.

Kehtiva TsMS kohaselt saab edasi kaevata nii kohaldatud ajutised meetmed kui ka kohtu poolt ajutise meetme kohaldamise tingimusena määratud tagatise summa. Apellatsioonikohtule esitatud kaebus ei peata siiski ajutiste meetmete kohaldamist enne, kui kõrgem kohus on teinud otsuse apellatsioonkaebuse kohta ja ajutised meetmed tühistanud.

Viimati uuendatud: 03/01/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Esialgse õiguskaitsse või hagi tagamise abinõu - Tšehhi

1 Millised on abinõude eri liigid?

Esialgse õiguskaitse abinõud:

Esialgse õiguskaitse abinõudega reguleeritakse poolte suhteid esialgselt, st ajutiselt, või siis, kui on oht, et kohtulahendi täitmise tagamisel võib tekkida probleeme.

Enne kohtuasja sisulise lahendamise menetlust rakendatavaid esialgse õiguskaitse abinõusid reguleerivad üldjuhul tsiviilkohtumenetluse seadustiku (seadus nr 99/1963, muudetud) paragrahv 74 jj ning pärast sisulise lahendamise menetluse algust rakendatavaid esialgse õiguskaitse abinõusid reguleerib nimetatud seadustiku paragrahv 102. Erikohtumenetluste seadus (seadus nr 292/2013) reguleerib teatavates konkreetsetes olukordades rakendatavaid esialgse õiguskaitse eriabinõusid, nimelt nõuetekohase hooleta alaealise kaitseks rakendatavaid abinõusid (paragrahv 452 jj) ja kaitseks koduvägivalla eest rakendatavaid abinõusid (paragrahv 400 jj). Seaduse nr 292/2013 paragrahvis 12 on sätestatud ka teatavad erieeskirjad, mis täiendavad esialgse õiguskaitse abinõusid reguleerivaid üldsätteid, hõlmates seaduse kohaldamisalasse kuuluvate menetluste liike.

Tõendite tagamine

Tõendid tagatakse, kui on kahtlus, et tõendite kogumine on edaspidi võimatu või märkimisväärselt raskendatud (nt sellise ostu-müügilepingu puudulik täitmine, mille esemeks on riknev kaup, või raskelt haige ja eluolukorras seisukorras oleva tunnistaja küsitlemine).

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

Esialgse õiguskaitse abinõud

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (seadus nr 99/1963) paragrahvi 74 lõikes 3 on sätestatud, et esialgse õiguskaitse abinõude rakendamiseks algatatakse menetlus vastavasisulise taotluse alusel.

Seaduse nr 292/2013 paragrahvis 12 sätestatakse aga, et kohus võib omal algatusel otsustada esialgse õiguskaitse abinõu rakendamise, kui tal on pädevus alustada omal algatusel kõnealusel asjas menetlust (nt menetlust alaealise hooldamise küsimuses, teovõimetuks tunnistamise menetlust, eestkoste määramise menetlust või kadunud isikut või surma puuduvat menetlust). Sellistel juhtudel otsustab kohus esialgse õiguskaitse abinõu rakendamise *ex officio*.

Esialgse õiguskaitse abinõu rakendamise pädevus on kohtul, kes on pädev asja sisuliselt lahendama; erandid sellest reeglist on sätestatud seaduse nr 292/2013 paragrahvides 400 ja 453.

Tõendite tagamine

Enne kohtuasja sisulise lahendamise menetluse algust saab tõendeid tagada vastavasisulise taotluse alusel. Tagamise pädevus on kohtul, kes on pädev asja sisuliselt lahendama, või kohtul, kelle tööpiirkonnas ohus olev tõend asub.

Kohtumenetluse käigus saab tõendeid tagada ka juhul, kui vastavat taotlust ei ole esitatud.

Menetlusosalised peaksid tõendite tagamise juures viibima, välja arvatud juhul, kui tõendite tagamisega viivitamine võib põhjustada riski.

Tõendeid saab tagada ka notariaalaktiga (*notářský zápis*) või kohtutäituri aktiga (*exekutorský zápis*), kui notar või kohtutäitur viibib toimingu juures või tõendab toimingu tegemist.

2.2 Peamised tingimused

Esialgse õiguskaitse abinõu rakendamise kohta võib teha otsuse järgmistes olukordades:

kui on vaja kehtestada ajutine kord poolte suhete reguleerimiseks;

kui on oht, et kohtulahendi täitmise tagamisel võib tekkida probleeme;

kui on vaja olukorda esialgselt reguleerida.

Hinnang vajaduse kohta kehtestada ajutine kord poolte suhete reguleerimiseks sõltub konkreetse asja asjaoludest. Esialgse õiguskaitse abinõu rakendamise otsustatakse ainult juhul, kui esineb ilmne vajadus kehtestada poolte õiguslike suhete reguleerimiseks ajutine kord. Muude sellise esialgse õiguskaitse abinõu rakendamise seisukohast oluliste asjaolude puhul piisab sellest, kui tõendatud on vähemalt asjaolud, mis on abinõust tuleneva kohustuse kehtestamisel kriitilise tähtsusega.

Probleemid kohtulahendi täitmise tagamisel

Kui esialgse õiguskaitse abinõud taotletakse seetõttu, et kohtulahendi täitmise tagamisel võib tekkida probleeme, peab õigustatud poolel olema otsus või muu dokument, mis on kohtulahendi täitmisele pööramise aluseks. Esialgse õiguskaitse abinõud võib rakendada ainult kuni ajani, mil kohtulahend muutub täitmisele pööratavaks, või juhtudel, kui õigustatud poolel ei ole seni mõjuval põhjusel (ajutiselt) olnud võimalik nõuda, et kehtestatud kohustus täidetakse kohtulahendi täitmisele pööramise abil. Lisaks peavad olema tõendatud asjaolud, mis põhjendavad kahtlust, et kohtulahendi täitmise tagamisel tekib probleeme (peamiselt kohustatud isiku käitumise tõttu).

Esialgse õiguskaitse abinõu rakendamise taotlus peab sisaldama tsiviilkohtumenetluse seadustiku (seadus nr 99/1963) paragrahvi 42 lõikes 4 ja paragrahvis 75 sätestatud andmeid, sealhulgas:

selle kohtu andmed, millele taotlus esitatakse;

andmed isiku kohta, kes taotluse esitab, ja asja kohta, mida taotlus puudutab, st kirjeldus asjaoludest, mis põhjustavad taotletava esialgse õiguskaitse abinõu vajadust;

taotluse eesmärk, st millist esialgse õiguskaitse abinõud taotleja taotleb;

taotluse koostamise kuupäev ja taotleja või tema esindaja allkiri;

kirjeldus asjaolude kohta, mis põhjustavad vajadust kehtestada poolte suhete reguleerimiseks ajutine kord või kahtlust, et kohtulahendi täitmise tagamisel võib tekkida probleeme.

Dokumendid, millele taotleja viitab, tuleb taotlusele lisada.

Taotluse esitamise kuupäevaks peab taotleja omal algatusel, st ilma kohtu korralduseta, maksma tagatisrahana 10 000 Tšehhi krooni; äriühingutevaheliste suhete puhul, mis on seotud nende äritegevusega, on tagatisraha suurus 50 000 Tšehhi krooni. Taotluste puhul, mis puudutavad sotsiaalhoolekandega seotud küsimusi (nt elatis, tööhõive või hüvitis isikukahju eest), on taotleja tagatisraha maksimisest vabastatud. Taotlust ei võeta menetlusse, kui tagatisraha tasumise nõue on täitmata.

Tagatisraha tagab esialgse õiguskaitse abinõu rakendamise seoses menetlusosaliste või kolmandate isikute (st nende, kes ei ole esialgse õiguskaitse abinõuga seotud menetluse osalised) kantud kahju hüvitamise nõuet.

Seaduse nr 292/2013 paragrahvi 12 lõikes 3 on sätestatud erandid sama seadusega ette nähtud tagatisraha tasumise kohustusest.

Tõendite tagamine

Tõendeid saab (vastava taotluse alusel) tagada enne kohtuasja sisulise arutamise menetluse algust, kui on kahtlus, et tõendite kogumine on edaspidi võimatu või märkimisväärselt raskendatud. Tõendeid, millel ilmselgelt ei ole menetluses mingit kaalu, ei tagata. Kohus ei võta tõendite tagamise taotlust menetlusse, kui tal on kahtlus, et tõendite kaitsmise asemel on taotlus esitatud mingil muul eesmärgil (näiteks selleks, et saada teise isiku tegevuse kohta teavet, mis taotlejale muul viisil kättesaadav ei ole).

Lisaks üldistele andmetele peab tõendite tagamise taotlus sisaldama kirjeldust asjaoludest, mida tuleks tõendite kogumisel silmas pidada. Ka tagatavad tõendid tuleb konkreetselt välja tuua.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Esialgse õiguskaitsse abinõud

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahvi 76 kohaselt võib esialgse õiguskaitsse abinõuga kohustada isikut näiteks maksuma elatist, deponeerima kohtus mingi summa, andma mingi eseme kohtule hoiule, mitte võõrandama teatavaid esemeid või õigusi, tegema mingit toimingut, hoiduma mingi toimingu tegemisest või lubama mingi toimingu tegemist. See abinõu võib olla seotud ükskõik millise asjaomasele isikule kuuluva varaga.

Kohus võib esialgse õiguskaitsse abinõuga kehtestada kohustuse isikule, kes ei ole menetlusosaline, kui see on põhjendatult vajalik (nt kui keegi ostab kinnisvara, olles täiesti teadlik, et ta ostab selle omanikult, kes ei ole nõuetekohaselt täitnud maksekohustusi võlaausaldajate vastu).

Seaduse nr 292/2013 alusel rakendatakse esialgse õiguskaitsse erabinõud

Lapse olukorda reguleerivat erabinõud rakendatakse paragrahvi 452 jj alusel siis, kui alaealist ei ole nõuetekohaselt hooldatud, sõltumata sellest, kas kellelgi on õigus lapse eest hoolt kanda, või kui lapse elu, normaalne areng või muud olulised huvid on tõsiselt ohustatud või kahjustatud. Kohtu kehtestatava esialgse õiguskaitsse abinõuga reguleeritakse lapse olukorda üksnes rangelt vajaliku ajavahemiku vältel ja laps paigutatakse kohtumääruses osutatud sobivasse keskkonda.

Paragrahvi 400 jj alusel võib esialgse õiguskaitsse erabinõud rakendada kostja suhtes, kohustades teha lahkuma ühisest majapidamisest ja selle vahetust ümbrusest, hoidma ühisest majapidamisest eemale ja sellesse mitte sisenema, hoiduma kontaktidest taotlejaga või hoiduma taotleja mis tahes viisil jälitamisest ja ahistamisest. Taotlus peab sisaldama asjaolude kirjeldust, millest ilmneb, et taotleja ja kostja koosseksisteerimine majas või korteris, kus on nende ühine majapidamine, on taotleja jaoks talumatu tema või ühisest majapidamisest elava muu isiku vastu suunatud füüsilise või vaimse vägivalla tõttu, või asjaolude kirjeldust, mis kinnitab taotleja jälitamist või ahistamist.

Tõendite tagamine

Taotluses tuleks ka selgitada, miks tõendite tagamist taotletakse. Tõendite kogumiseks võib kasutada kõiki vahendeid, mis võimaldavad asja seisu kindlaks teha, eelkõige tunnistajate ülekuulamist, eksperdiarvamuse tellimist, ametiasutustelt ja juriidilistelt isikutelt aruannete ja tähelepanekute küsimist jne.

Üks tõendite tagamise erimeetod hõlmab tõendi eseme tagamist intellektuaalomandi õigustega seotud asjade korral (tsiviilkohtumenetluse seadustiku (seadus nr 99/1963) paragrahv 78b). Kaebeõigus on isikul, kes on olnud tunnistajaks intellektuaalomandi õiguse rikkumisele. Pädev kohus on see piirkondlik kohus, kelle tööpiirkonnas ese tagatakse. Tagada saab: asjaomast kaupa; materjale ja töövahendeid; asjaomase kaubaga seotud dokumente.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Esialgse õiguskaitsse abinõud

Esialgse õiguskaitsse abinõu rakendamiseks antakse esialgne määrus, mille eesmärk on taotlejat kaitsta. Sellega kaitstakse taotleja õigust, mida on rikutud või mis on ohus. Esialgse õiguskaitsse abinõu rakendamine ei anna taotlejale õigusi, mille suhtes on vaidlus lahendamata. Ka ei ole esialgse õiguskaitsse abinõu mingi eelneva küsimuse lahendamise vahend. Pelk esialgse õiguskaitsse abinõu rakendamise fakt ei tohi mõjutada kohtuasja sisulist lahendamist kohtu poolt. Ka pärast esialgse õiguskaitsse abinõu rakendamist võivad kohustatud isikud jätkata oma vara käsutamist, kuid nad peavad käituma kooskõlas abinõuga.

Kui isik takistab oluliselt menetluse käiku, eelkõige seeläbi, et jätab mõjuva põhjuseta kohtusse ilmumata või ei täida kohtumäärust, võib kohus määrata talle trahvi kuni 50 000 Tšehhi krooni suuruses summas. Kohus võib tagada esialgse õiguskaitsse abinõud käsitleva määruse täitmise, kui kohustatud isik ei täida määrust vabatahtlikult. Ametliku otsuse või (ühisest majapidamisest) lahkumise korralduse täitmisest hoidumise eest on sanktsioon ette nähtud ka kriminaalkodeksi (seadus nr 40/2009) paragrahvi 337 lõikes 2, milles on sätestatud ametliku otsuse või lahkumise korralduse täitmisest hoidumises seisnev väärtegu.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Esialgse õiguskaitsse abinõud

Tähtjaline esialgse õiguskaitsse abinõu

Kohus võib esialgse õiguskaitsse abinõud käsitlevas määruses otsustada, et abinõu on ajaliselt piiratud, isegi kui hageja (taotleja) seda ei taotlenud.

Hagi esitamise või menetluse algatamiseks muu taotluse esitamise kohustuse kehtestamine

Kohus, kes otsustab esialgse õiguskaitsse abinõu rakendamise, kohustab taotlejat (hagejat) esitama abinõud käsitleva otsuse tegemisel määratud tähtaja jooksul kohtule ka taotluse asja sisulise lahendamise menetluse algatamiseks (hagiavalduse).

Esialgse õiguskaitsse abinõu kehtib kuni ajani, mil selle kehtivus lõpeb või mil kohus selle tühistab.

Esialgse õiguskaitsse abinõu kehtivus lõpeb, kui taotleja ei taotle kohtu määratud tähtaja jooksul menetluse algatamist; kui taotlus asja sisuliseks lahendamiseks lükatakse tagasi; kui taotlus asja sisuliseks lahendamiseks rahuldati ja asjas tehtud kohtulahendi täitmisele pööramisest on möödunud üle 15 päeva; või kui esialgse õiguskaitsse abinõu rakendamiseks määratud tähtaeg on möödunud.

Kohus tühistab esialgse õiguskaitsse abinõu, kui põhjused, mille tõttu abinõu rakendamise otsus tehti, on ära langenud.

Seaduse nr 292/2013 paragrahvides 400 jj on sätestatud, et esialgse õiguskaitsse abinõu kehtib ühe kuu jooksul alates selle täitmisele pööramise kuupäevast (paragrahv 408) ja et seda tähtaega võib pikendada sõltuvalt asja sisulise lahendamise menetluse algusest.

Seaduse nr 292/2013 paragrahvides 452 jj on sätestatud, et esialgse õiguskaitsse abinõu kehtib ühe kuu jooksul alates selle täitmisele pööramise kuupäevast (paragrahv 459) ja et seda tähtaega võib pikendada.

Tõendite tagamine

Tõendid tagatakse kohtu määratud aja jooksul või nii kiiresti kui võimalik. Pooled võivad tõendite tagamise juures viibida, kuid see õigus puudub neil siis, kui tõendite tagamisega viivitamine võib põhjustada riski. Pärast asja sisuliseks lahendamiseks menetluse algatamist on menetlusosalistel õigus esitada oma seisukohad esitatud ja kogutud tõendite kohta. Menetlusosalisi võib ka küsitleda.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Esialgse õiguskaitsse abinõud

Otsuseid esialgse õiguskaitsse abinõude rakendamise kohta tehakse kohtumääruste vormis. Määrus, mis näeb ette esialgse õiguskaitsse abinõu rakendamise, muutub täitmisele pööratavaks alates selle avaldamisest. Kui määrus ei kuulu avaldamisele, muutub see täitmisele pööratavaks alates kohustatud isikule kättetoimetamise hetkest. Kirjalik koopia esialgse õiguskaitsse abinõud käsitlevast määrusest edastatakse menetlusosalistele ja kolmandale isikule (kui see kolmas isik on kohustatud isik); kui esialgne õiguskaitsse hõlmab kohustust mitte võõrandada kinnisasja, edastatakse koopia ka pädevale kinnistusosakonnale. Esialgse õiguskaitsse abinõu rakendamist käsitlev määrus muutub täitmisele pööratavaks alates selle avaldamisest või kättetoimetamisest (tsiviilkohtumenetluse seadustiku paragrahv 76d) ja on kohtulahendi täitmisele pööramise alus.

Esialgse õiguskaitsse abinõu rakendamist käsitlevat määrust saab edasi kaevata. Kaebus esitatakse vaidlusaluse lahendi teinud kohtule, kuid seda menetleb teise astme kohus, st piirkondlik või kõrgema astme kohus. Kaebus tuleb esitada 15 päeva jooksul pärast lahendi kirjaliku koopia kättesaamist.

Kui õigustatud isik esitab kaebuse õigeks ajaks ja see võetakse menetlusse, ei loeta kohtulahendit lõplikuks enne, kui apellatsioonikohus on teinud kaebuse kohta lõpliku otsuse. Esialgse õiguskaitse abinõu rakendamist käsitlev määrus muutub aga täitmisele pööratavaks (st rakendatakse määrusekohast korda) kohustuse täitmise tähtaja lõppemisel (see tähtaeg algab kättetoimetamise kuupäevast). Teise variandina muutub määrus täitmisele pööratavaks alates kättetoimetamisest, kui määruks ei nähta ette kohustuse täitmist. Kohus võib otsustada, et esialgse õiguskaitse abinõu rakendamist käsitlev määrus pööratakse täitmisele alles pärast seda, kui kohtulahend muutub lõplikuks, välja arvatud juhul, kui esialgse õiguskaitse abinõu olemusest tuleneb teisiti või kui selline otsus tähendaks, et esialgse õiguskaitse abinõu eesmärki ei ole võimalik saavutada.

Seaduse nr 292/2013 paragrahvid 409 ja 463 sisaldavad sätteid selle kohta, kuidas esitada kaebust selle seaduse alusel rakendatavate esialgse õiguskaitse eriabinõude kohta.

Viimati uuendatud: 20/08/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Esiialgse õiguskaitse või hagi tagamise abinõu - Eesti

1 Millised on abinõude eri liigid?

Hagi tagamise abinõud on:

kostjale kuuluvale kinnisasjale, laevale või õhusõidukile kohtuliku hüpoteegi seadmine;
kostja või teise isiku valduses oleva kostjale kuuluva vara arestimine ning selle alusel käsutuskeelu nähtavaks tegeva keelumärke kandmine kinnistusraamatusse või muu käsutuskeeldu nähtavaks tegeva kande tegemine muusse vararegistrisse;
kostjal teatud tehingute ja toimingute tegemise keelamine, muu hulgas lähenemiskeelu kohaldamine;
teisel isikul kostjale vara üleandmise või kostja suhtes muude kohustuste täitmise keelamine, millega võib siduda ka kohustuse anda vara üle kohtutäiturile või maksta raha selleks ettenähtud pangakontole;
kostja kohustamine asja kohtutäiturile hoiuleandmiseks;
täitemenetluse peatamine, täitemenetluse jätkamise lubamine üksnes tagatise vastu või täitetoimingu tühistamine, kui täitedokument on hagi esitamisega vaidlustatud või kui kolmas isik on esitanud hagi vara arestist vabastamiseks või muul põhjusel sundtäitmise lubamatuks tunnistamiseks;
kostjal elukohast lahkumise keelamine, kostja kinnipidamine ja talle aresti määramine;
kostja, eelkõige kindlustusandja kohustamine maksete tegemiseks õigusvastaselt kahju tekitamise või kindlustuslepingu asja menetluse kestel ilmselt minimaalselt tasumisele kuuluvate summade ulatuses;
kostjal tüüptingimuse kasutamise või tingimuse soovitajal soovitamise peatamine ja soovitus tagasivõtmiseks kohustamine ebamõistlikult kahjustava tüüptingimuse kasutamise lõpetamise või tingimuse soovitajalt soovitamise lõpetamise ja soovitus tagasivõtmise hagi puhul;
kohtu poolt vajalikuks peetud muu abinõu.

Autoriõiguse, autoriõigusega kaasneva õiguse või tööstusomandiõiguse rikkumisele tugineva hagi tagamiseks võib kohus muu hulgas arestida kauba, mille puhul on intellektuaalse omandi õiguse rikkumise kahtlus, või kohustada sellise kauba välja andma, takistamaks kauba käibesse laskmist või turustamist. Kui autoriõiguse, autoriõigusega kaasneva õiguse või tööstusomandiõiguse äriisil eesmärgil rikkumisest tuleneva hagi tagamiseks taotletakse kostja pangakonto või muu vara arestimist, võib kohus kohustada väljastama panga-, finants- või äridokumente või võimaldama nendega tutvuda.

Abieluasjas, ülalpidamisasjas ja muus perekonnaasjas võib kohus menetluse ajaks reguleerida ka:

vanema õigusi ühise lapse suhtes;

vanema suhtlemist lapsega;

lapse väljaandmist teisele vanemale;

seadusest tuleneva ülalpidamiskohustuse täitmist, muu hulgas kohustada kostjat menetluse ajal elatist maksma või selleks tagatist andma;

koduse majapidamise esemete ja abikaasade ühise eluaseme kasutamist;

abikaasa või lapse isiklikuks kasutamiseks mõeldud asjade väljaandmist või kasutamist;

muid abielu ja perekonnaga seonduvaid küsimusi, mille kiire lahendamine on asjaoludest tulenevalt vajalik.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

Kohus lahendab hagi tagamise avalduse põhjendatud määruks hiljemalt avalduse esitamise päevale järgneval tööpäeval. Kohus võib hagi tagamise avalduse lahendada hiljem, kui ta soovib kostja eelnevalt ära kuulata.

Kostjale ja teistele menetlusosalistele hagi tagamise avalduse läbivaatamisest ei teatata. Kohus võib kostja eelnevalt ära kuulata, kui see on ilmselt mõistlik, eelkõige kui avalduses taotletakse vaidlusaluse õigussuhte esialgset reguleerimist.

Kohus võib avalduse alusel tagada hagi ka enne hagi esitamist. Avalduses tuleb põhistada, miks hagi kohe ei esitata. Avaldus esitatakse kohtule, kellele kohtualluvuse sätete kohaselt tuleks esitada hagi. Kui kohus tagab hagi enne hagi esitamist, määrab kohus tähtaja, mille jooksul peab avaldaja hagi esitama. Tähtaeg ei või olla pikem kui üks kuu. Kui hagi määratud tähtaja jooksul ei esitata, tühistab kohus hagi tagamise.

Hagi tagamiseks võib vajaduse korral hagi tagamise abinõu rakendada ka kohus, kelle tööpiirkonnas asub vara, mille suhtes hagi tagamise abinõu rakendamist taotletakse, isegi kui hagi on esitatud või tuleb esitada mõnda muusse Eesti või välisriigi kohtusse või vahekohtusse. Avalikku registrisse kantud vara suhtes võib hagi tagamise abinõu rakendada ka registri asukoha järgne kohus, laeva suhtes ka kodusadama asukoha järgne kohus.

Kohus võib teha hagi tagamise või tagamise jätkumise sõltuvaks tagatise andmisest vastaspoolele tekkiva võimaliku kahju hüvitamiseks.

Kohus tagab rahalise nõudega hagi üksnes juhul, kui antakse tagatis vähemalt 5 protsendi ulatuses nõudesummalt, kuid mitte vähem kui 32 euro ja mitte rohkem kui 32 000 euro ulatuses. Kui hagi tagamise korras taotletakse kostja aresti või elukohast lahkumise keelamist, antakse tagatis mitte vähem kui 3200 euro ja mitte rohkem kui 32 000 euro ulatuses.

Kui tagatise nõudmise eeldused on täidetud, võib kohus jätta tagatise siiski täielikult või osaliselt nõudmata või määrata selle tasumise osade kaupa, kui hagejalt ei saa majanduslikel või muudel põhjustel mõistlikult oodata tagatise andmist ja hagi tagamata jätmisega võivad hagejale kaasneda rasked tagajärjed või kui tagatise nõudmine oleks hageja suhtes muul põhjusel ebaõiglane.

2.2 Peamised tingimused

Kohus võib hageja taotlusel hagi tagada, kui on alust arvata, et tagamata jätmine võib raskendada kohtuotsuse täitmist või selle võimatuks teha. Kui kohtuotsust tuleb ilmselt täita mujal kui Euroopa Liidu liikmesriigis ja välislepingu alusel ei ole tagatud Eesti kohtuotsuste täitmine, loetakse, et hagi tagamata jätmine võib raskendada kohtuotsuse täitmist või selle võimatuks teha.

Sellise hagi tagamiseks, mille esemeks ei ole rahaline nõue kostja vastu, võib kohus hageja taotlusel esialgselt reguleerida vaidlusalust õigussuhet, eelkõige asja kasutusviisi, kui see on vajalik olulise kahju või omavoli vältimiseks või muul põhjusel. Seda võib teha sõltumata sellest, kas on alust arvata, et hagi

tagamata jätmise võib raskendada kohtuotsuse täitmist või teha selle võimatuks. Abieluasjas, ülalpidamisasjas ja muus perekonnaasjas võib kohus abinõusid rakendada ka omal algatusel.

Tagada võib ka hagi, milles on esitatud tulevane või tingimuslik nõue, samuti tuvastushagi. Tingimuslikku nõuet ei tagata, kui tingimus ei saabu eeldatavasti menetluse aja kestel.

Hagi tagamise abinõu võib rakendada ka sama hageja mitme nõude tagamiseks sama kostja vastu.

Hagi tagamise abinõu võib kohus rakendada ka seoses välisriigis toimuva kohtu- või vahekohtumenetlusega.

Hagi tagava abinõu valikul tuleb arvestada, et kohaldatav abinõu koormaks kostjat üksnes niivõrd, kui võrd seda võib pidada hageja õigustatud huvisid ja asjaolusid arvestades põhjendatuks. Rahalise nõudega hagi tagamisel tuleb arvestada hagi hinda. Kohus võib hagi tagamiseks rakendada üheaegselt mitut abinõu.

Hagi tagamise korras võib kohaldada isiku aresti ja elukohast lahkumise keeldu üksnes siis, kui see on vajalik kohtuotsuse täitmise tagamiseks ja muude hagi tagamise abinõudega ei tagataks nõuet ilmselt piisavalt, eelkõige juhul, kui on alust arvata, et isik lahkuv välisriiki või toimetab sinna oma vara. Isiku aresti kandmise korraldab kohtumääruse alusel politsei.

Varalise nõudega hagi tagamiseks võib kohaldada isiku aresti ja elukohast lahkumise keeldu üksnes siis, kui hagi hind ületab 32 000 eurot.

Esialgset õiguskaitset saab hagita menetluses kohaldada üksnes seaduses sätestatud juhul. Kui hagita asjas on esialgse õiguskaitse kohaldamine seaduse järgi võimalik, võib seda teha, kui on vaja olemasolevat olukorda või seisundit säilitada või ajutiselt reguleerida, kui seadusest ei tulene teisiti. Esialgsele õiguskaitsele kohaldatakse hagi tagamise kohta sätestatud, kui seadusest ei tulene teisiti. Kui menetluse saab algatada üksnes avalduse alusel, võib kohus esialgset õiguskaitset kohaldada ning esialgse õiguskaitse määruse tühistada või seda muuta üksnes avalduse alusel, kui seadusest ei tulene teisiti.

Rahalise nõudega hagi tagamise määruks ja hagi tagamise määruks isikule aresti kohaldamise või isikul elukohast lahkumise keelu kohaldamise kohta määratakse kindlaks rahasumma, mille maksimisele selleks ettenähtud pangakontole või millises ulatuses pangagarantii esitamisel lõpetatakse hagi tagamise määruks täitmine. Kohus tühistab sel juhul kostja avalduse alusel hagi tagamise abinõu ja asendab selle rahaga või pangagarantiiga.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Olenevalt abinõu iseloomust ja eesmärgist võib abinõusid rakendada nii kinnisasjade kui ka vallasasjade, sh raha suhtes, samuti ka laevade ja õhusõidukite suhtes.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Vara arestimine

Vara arestimisel ei või kostja arestitud vara käsutada. Muu vallasvara kui laevakinnistusraamatusse kantud laeva või tsiviilõhusõidukite registrisse kantud õhusõiduki arestimisega tekib lisaks arestipandiõigus.

Kinnisasja ja registrisse kantud vallasasja või muu eseme arestimisel kantakse kinnistusraamatusse või muusse registrisse vara käsutamise keelumärke hageja kasuks tema avalduse ja hagi tagamise määruks alusel. Hageja taotlusel edastab kohus määruks ise keelumärke sissekandmiseks.

Kohus võib hageja või kostja avalduse alusel määrata arestitud eseme müügi ja müügist saadud raha hoiustamise selleks ettenähtud kontol, kui eseme väärtus võib oluliselt langeda või kui eseme hoidmine põhjustaks ülemääraseid kulutusi.

Vara arestimise korraldab kohtutäitur. Kohtutäitur võtab arestitud eseme hagi tagamist taotlenud isiku avalduse alusel oma järelevalve alla. Sel juhul keelab kohtutäitur täielikult või osaliselt eseme kasutamise ja võib anda esemega seonduvaid korraldusi, muu hulgas korraldada eseme hoiustamise.

Kohtulik hüpoteek

Kinnisasjale või laevakinnistusraamatusse kantud laevale või tsiviilõhusõidukite registrisse kantud õhusõidukile kohtuliku hüpoteegi seadmisel annab kohtulik hüpoteek hagi tagamist taotlenud isikule asja koormavate teiste õiguste suhtes samasugused õigused nagu hüpoteek või laevahüpoteek hüpoteegipidajale või õhusõiduki registerpant pandipidajale, kui seadusest ei tulene teisiti.

Hüpoteegisummaks on tagatava nõude summa, mis kantakse kinnistusraamatusse, laevakinnistusraamatusse või tsiviilõhusõidukite registrisse. Kohtuliku hüpoteeki ei seata alla 640-eurose põhinõude puhul, kui on võimalik rakendada kostjat vähem koormavaid hagi tagamise abinõusid.

Kohtulik hüpoteek kantakse kinnistusraamatusse, laevakinnistusraamatusse või tsiviilõhusõidukite registrisse hageja kasuks tema avalduse ja hagi tagamise määruks alusel. Hageja taotlusel edastab kohus määruks ise kohtuliku hüpoteegi sissekandmiseks. Hüpoteek tekib sissekandmisega.

Kohtutäitur võtab laevale või õhusõidukile kohtuliku hüpoteegi seadmisel laeva või õhusõiduki hagi tagamist taotlenud isiku avaldusel oma järelevalve alla. Sel juhul keelab kohtutäitur täielikult või osaliselt laeva kasutamise ja võib anda laevaga seonduvaid korraldusi.

Elukohast lahkumise keeld

Elukohast lahkumise keeld seisneb isiku kohustuses mitte lahkuda oma elukohast kohtu loata kauemaks kui üheks ööpäevaks. Elukohast lahkumise keelu kohaldamiseks kutsub kohus füüsilisest isikust kostja või juriidilisest isikust kostja juhtorgani liikme välja ja võtab temalt selle kohta allkirja.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Rahalise nõudega hagi tagamise määruks ja hagi tagamise määruks isikule aresti kohaldamise või isikul elukohast lahkumise keelu kohaldamise kohta määratakse kindlaks rahasumma, mille maksimisele selleks ettenähtud pangakontole või millises ulatuses pangagarantii esitamisel lõpetatakse hagi tagamise määruks täitmine.

Poole taotlusel võib kohus määruksiga asendada ühe hagi tagamise abinõu teisega.

Kohtuliku hüpoteegi seadmisel mitmele kinnisasjale, laevale või õhusõidukile märgib kohus hagi tagamise määruks iga koormatud asja kohta käiva rahasumma, mille maksimisele selleks ettenähtud kontole või mille ulatuses pangagarantii esitamisel hagi tagamine tühistatakse. Hagi tagamise tühistamise või hagi tagamise abinõu asendamise korral omandab hüpoteegi kinnisasja, laeva või õhusõiduki omanik. Tema taotlusel kustutatakse kohtulik hüpoteek hagi tagamise tühistamise määruks alusel kinnistusraamatust, laevakinnistusraamatust või tsiviilõhusõidukite registrist.

Asjaolude muutumise korral, eelkõige hagi tagamise aluse äralangemisel või tagatise pakkumisel, või muul seadusega sätestatud alusel võib kohus poole taotlusel hagi tagamise tühistada. Mitterahalise hagi tagamise võib raha maksimise vastu tühistada või muuta üksnes hageja nõusolekul või mõjuval põhjusel.

Kohus tühistab hagi tagamise kohtuotsusega, kui hagi jääb rahuldamata, ja määruksiga, kui hagi jäetakse läbi vaatamata või kui asjas menetlus lõpetatakse. Kohus tühistab hagi tagamise ka siis, kui hagi tagamise on otsustanud teine kohus, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti.

Abieluasjas, ülalpidamisasjas ja muus perekonnaasjas võib kohus hagi tagamise määruks muuta või selle tühistada ka omal algatusel.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Maakohtu või ringkonnakohtu määruks peale, millega kohus hagi tagas, ühe tagamisabinõu teisega asendas või hagi tagamise tühistas, võib pool esitada määrukskaebuse. Maakohtu määruks peale esitatud määrukskaebuse kohta tehtud ringkonnakohtu määruks peale saab Riigikohtule edasi kaevata üksnes juhul, kui tagatava hagi hind ületab 63 900 eurot või kui tagamisabinõuna kohaldati isiku aresti või elukohast lahkumise keeldu.

Viimati uuendatud: 16/07/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja

Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Esialgse õiguskaitse või hagi tagamise abinõu - lirmaa

1 Millised on abinõude eri liigid?

liri kohtutes on esialgse õiguskaitse eri liikidest kättesaadavad kohtumäärused. Kohtumäärusega annab kohus poolele korralduse teha konkreetset asja või hoiduda seda tegemast. Kohtumääruse rikkumine on lugupidamatus kohtu vastu ja rikkujale võib määrata vanglakaristuse. Kohtumäärus on:

- i) tähtjatu;
- ii) kindlaksmääratud tähtjaga või
- iii) ajutine (kuni kohtumenetluse lõpuni).

Kui hageja leiab, et kostja võib kõrvaldada või hävitada olulised esemed või dokumendid, võib ta esitada kohtule *ex parte* taotluse nn Anton Pilleri kohtumääruse tegemiseks. See on kohtumäärus, millega nõutakse kostjalt, et ta lubaks hagejal siseneda oma ruumidesse eesmärgiga kontrollida dokumente või muid esemeid ja eemaldada kõik hagejale kuuluvad asjad. Kui hageja tunneb muret, et kostja võib realiseerida kõik oma varad ega ole suuteline hageja nõuet rahuldama, kui viimane osutub kohtuistungil edukaks, võib hageja esitada kohtule taotluse nn Mareva kohtumääruse või varade arestimise kohtumääruse tegemiseks. Sellega takistatakse kostjal teha kohtumääruse kehtivuse ajal oma varaga tehinguid. Üldiselt takistab Mareva kohtumäärus kostjal, kes ei asu asjaomases kohtupiirkonnas, kuid kelle varad asuvad selles kohtupiirkonnas, nende varade kõrvaldamise kuni kohtumenetluse lõpuni.

Juhul kui hageja nõue puudutab teatavat rahasummat, võib ta taotleda kohtult kohtumääruse tegemist, millega antakse kostjale korraldus vahemakse tegemiseks terve kohtu kaudu nõutud summa või selle teatava osa ulatuses. Kui kostja tunneb muret, et hageja ei pruugi kohtuvaidluse kaotamise korral olla suuteline tasuma kostja kohtukulusid, mis on seotud kostja eduka kaitsetegevusega menetluses, võib ta paluda kohtul anda hagejale korralduse esitada menetluskulude katteks tagatis, makstes kohtule teatava rahasumma. Kui kostja kasuks tehakse kulude tagatist käsitlev kohtumäärus, ei saa hageja menetlust jätkata enne, kui ta on kohtumääruses nimetatud summa kohtule tasunud.

Kõrgem kohus on samuti pädev andma teises kohtupiirkonnas toimuva menetluse toetuseks esialgse õiguskaitse, kui see on otstarbekas. Ta võib teha varade üleilmse arestimise kohtumääruse, mida kohaldatakse teistes jurisdiktsioonides asuvate varade suhtes, kui on karta, et kostja võib oma varad tema vastu tehtavast kohtuotsusest pääsemiseks ära kulutada.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

Enamasti võib kohtumääruse taotluse esitada kas ringkonnakohtule või kõrgemale kohtule. Teatavaid esialgse õiguskaitse liike võib siiski taotleda ainult kõrgemalt kohtult, näiteks varade arestimise kohtumäärust, Anton Pilleri kohtumäärust ja välismaiseid tulusid puudutavat kohtumäärust.

Esialgset õiguskaitset taotlev pool peab esitama taotluse, mida toetab notariaalselt kinnitatud dokument. Taotluse esitaja peab täielikult avalikustama kõik asjakohased faktid, eelkõige kui taotlus esitatakse teist poolt sellest eelnevalt teavitamata. Notariaalselt kinnitatud dokument peaks sisaldama ka kohtumääruse kavandit, et täpsustada, mida kohtult nõutakse. Lisateave vajalike kohtuvormide kohta on kättesaadav [kohtuteenistuse](#) veebisaidil.

Kui kohtumäärust taotlev pool on õnnestunud saada, peab ta tavaliselt andma kahjutasu suhtes tagatise juhaks, kui ta kaotab lõpuks kohtumenetluse, nii et teisele poolele, kelle vastu kohtumäärus tehti, hüvitatakse selle tulemusena tekkinud kulud.

Kohtumääruse taotlused võib esitada *ex parte* või teist poolt sellest eelnevalt teavitamata, kui selleks on mõjuvad põhjused. Sellised taotlused võib esitada ka enne menetluse algatamist, juhul kui asi on hageja olukorda arvesse võttes kiireloomuline. (Esialgse õiguskaitse saamise kohta kaubanduskohtus vt [Ülemkohtu eeskirjad \(Rules of the Superior Courts\)](#) 1986, eeskiri 63A, artikli 6 lõige 3).

2.2 Peamised tingimused

Kohtutel on õigus otsustada, kas teha esialgse õiguskaitse kohta kohtumäärus või mitte. Nad teevad sellise kohtumääruse, kui seda on õiglane ja otstarbekohane teha. ([Ülemkohtu eeskirjad \(Rules of the Superior Courts\)](#) 1986, eeskiri 50, artikli 6 lõige 1). Kaaludes esialgse õiguskaitse kohta kohtumääruse tegemise asjakohasust, peaks kohus kindlaks tegema:

- i) kas otsustada tuleb heauskse õigluse küsimuse üle;
- ii) kas kahjutasu või hüvitise määramine oleks piisav õiguskaitsevahend, kui kohtumääruse taotlus jäetakse rahuldamata, kuid taotluse esitaja on kohtumenetluses kokkuvõttes edukas;
- iii) kus asub sellise kohtumääruse tegemise korral otstarbekohasuse tasakaal.

Taotluse esitaja peab kõigepealt tõendama, et kohtumenetluses käsitletakse õigluse küsimust. See on taotluse esitaja jaoks suhteliselt väikene takistus, kuid viimastel aastatel on seda nõuet olnud raskem täita, juhul kui taotluse esitaja taotleb esialgse õiguskaitset kohtumäärust, millega kohustatakse teist poolt midagi tegema. Ametiasutused on nüüd sellisel juhul selgeks teinud, et taotluse esitaja peab tõendama oma nõude tugevust, mistõttu ta oleks kohtuistungil tõenäoliselt edukas.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Kohtumäärust võib taotleda mitmesugustel põhjustel, sealhulgas selleks, et takistada teist poolt maa-ala arendamast või kasutamast planeerimistingimusi või -lepinguid rikkudes, võimaldada kinnisvara läbi otsida ja esemeid eemaldada, kohustada tööandjat jätkama töötajale tasu maksmist või takistada tööandjat palkamast uusi töötajaid enne vaidluse tulemuse selgumist. Kui tehakse varade arestimise kohtumäärus või Mareva kohtumäärus, ei saa see pool, kelle vastu kohtumäärus on tehtud, teha oma varaga mingisuguseid tehinguid, mis on kohtumäärusega vastuolus. Näiteks võib tal olla lubatud võtta pangakontolt välja ainult kindlaksmääratud rahasumma või ta ei tohi vähendada oma vara väärtust alla teatava summa seni, kuni menetluses on tehtud lõplik otsus.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Kui pool rikub kohtumäärust, käsitletakse seda lugupidamatusena kohtu suhtes ja sellele isikule võib määrata vanglakaristuse või trahvi või seada tema varale kitsenduse. Kohtumääruse esilehel peaks olema hoiatus, mis teavitab saajat kohtumääruse tingimuste rikkumise võimalikest tagajärgedest. Kui kolmas isik abistab teadlikult kostjat varade arestimise kohtumääruse alla kuuluvate varade realiseerimisel, võib ka see isik olla süüdi lugupidamatuses kohtu suhtes. Seetõttu antakse kohtu tehtud varade arestimise kohtumääruste koopiad tavaliselt ka kõikidele huvitatud kolmandatele isikutele, nagu pangajuhatajatele, raamatupidajatele ja õigusnõustajatele, kes töötavad või osutavad teenuseid selle poole heaks, kelle kohta kohtumäärus on tehtud. Iga kohtumäärust rikkudes sõlmitud leping on ebaseaduslik ja pool ei saa seda kohtumääruse olemasolust teadlik olles täitmisele pöörata. Omandiõigus võidakse siiski üle anda ebaseadusliku lepinguga ja seepärast ei ole pärast sellise lepingu täitmist tavaliselt võimalik üleantud varasid tagasi saada ja hüvitist on hageja ainus õiguskaitsevahend sellises olukorras.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Kohtumäärus kehtib tavaliselt kohtumenetluse lõpuni (esialgse õiguskaitse kohtumäärus). Kui esialgse õiguskaitse kohtumäärus tehakse teist poolt eelnevalt teavitamata, kehtib see tavaliselt üksnes piiratud tähtaja jooksul, mille möödumisel on vaja teist kohtumäärust.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Jah. Kostja või iga isik, keda esialgse õiguskaitsse kohtumääruse tegemine mõjutab, võib esitada kohtule mis tahes ajal taotluse selle kohtumääruse muutmiseks või tühistamiseks. Isik, kes soovib kohtumäärust vaidlustada, peab oma taotlusest teavitama eelnevalt teise poole õigusnõustajat. Kohus võib kohtumääruse tühistada, kui kostja tõendab, et seda ei oleks tulnud üldse teha, kui kohtumääruse tegemisest alates on asjaolud märkimisväärselt muutunud või kui tühistamine on õiglane ja otstarbekohane. Nagu eespool märgitud, võib kohus nõuda kohtumäärust taotlevalt poolelt kahjutasu suhtes tagatise maksmist kohtule juhuks, kui ta kaotab lõpuks kohtumenetluse, nii et teisel poolel, kelle vastu kohtumäärus tehti, on teatav kaitsse seoses selle tulemusena tekkinud kuludega.

Viimati uuendatud: 07/11/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Esialgse õiguskaitsse või hagi tagamise abinõu - Kreeka

1 Millised on abinõude eri liigid?

Esialgse õiguskaitsse ja hagi tagamise abinõud, mida kokkuvõtlikult nimetatakse esialgse õiguskaitsse abinõudeks (*asfalistiká métra*), on abinõud, mille rakendamise otsuse teeb kohus, kui kohtuasja sisulise lahendamise menetlus on käimas või algatamisel ning vahepealsel ajal vajab mõni nõue kohtulikku kaitsset. Sedalaadi esialgse kohtuliku kaitsse eesmärk on tagada, et nõuet, mida hakatakse sisuliselt hindama, on tegelikult võimalik rahuldada. Abinõud võivad hõlmata järgmist: tagatise andmine (*engyodosía*); võlgniku varale hüpoteegimärke registreerimine (*engrafi prosimeíosis ypothikís*); ennetav arestimine (*syntiritikí katáschesi*); vara kohtulik deponeerimine (*dikastikí mesengýisi*); nõuete esialgne hüvitamine (*prosoriní epidíkasi apaitíseon*); kohtumäärus olukorra ajutise reguleerimise kohta (*prosoriní rýthmisi katástasis*); vara pitseerimine (*sfrágisi*), pitseri eemaldamine (*aposfrágisi*); vara inventuur (*apografi*) ja deponeerimine (*dimósia katáthesi*); ning valdust kaitsvad abinõud (*asfalistiká métra nomís*).

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

Selliste abinõude rakendamise otsuse saab teha ainult kohus.

Selliste abinõude rakendamise üldine pädevus on üheliikmelistel esimese astme kohtutel (*monomelés protodikeío*). See pädevus võib üheliikmelisel esimese astme kohtult minna üle ringkonna kohtule (*eirinodikeío*), kui tegemist on valdus- või kasutusõiguste teostamise ajutise reguleerimisega, samuti juhul, kui tsiviilkohtumenetluse seadustiku üldsätete kohaselt on põhinõude lahendamine ringkonna kohtu pädevuses. Ringkonna kohtul on ainupädevus juhtudel, kui tegemist on hüpoteegimärke registreerimise või eemaldamisega poolte kokkuleppel. Esialgse õiguskaitsse abinõu rakendamise otsuse võib teha ka põhinõuet lahendav mitmeliikmeline esimese astme kohus (*polymelés protodikeío*); sellistel juhtudel on mitmeliikmelise esimese astme kohtu pädevus sarnane üheliikmelise esimese astme kohtu pädevusega. Territoriaalset pädevust omab tavaliselt kohus, kelle territoriaalses pädevuses on põhinõude lahendamine, kuid esialgse õiguskaitsse abinõude rakendamise otsuse võib teha ka nende abinõude rakendamise kohale lähim kohus. Nimetatud abinõude rakendamist käsitlev lahend edastatakse isikule, kes on kohustatud abinõusid rakendama, ja lahendi täitmist tagab kohtutäitur (*dikastikós epimelitis*). Kui täitmise tagamine on takistatud, võib kohtutäitur taotlema abi politseilt. Kulusid on keeruline prognoosida, kuna advokaatide ja kohtutäiturite tasumäärad on erinevad. Ligikaudne kulu on 250 eurot.

2.2 Peamised tingimused

Kohus teeb otsuse esialgse õiguskaitsse abinõude rakendamise kohta järgmistel juhtudel:

- a) kui esineb tungiv vajadus või vahetu oht, eesmärgiga kaitsta või säilitada õigustatud huvi või reguleerida olukorda; ja
- b) kui on põhjendatult alust arvata, et õigus, millega seoses esialgse õiguskaitsse abinõud taotletakse, tõepoolest eksisteerib.

Tuleb esitada esialgsed tõendid, millest ilmneb, et abinõu rakendamiseks on põhjendatult alust: kogu tõendusmaterjali esitamine ei ole vajalik, piisab ka mittetäielikest tõenditest, mis pakuvad vähemal määral kindlust asjaolude kohta, mis tuleb tuvastada. Kohus võib teha otsuse kaitsse kohta, kui ta leiab, et väidetud asjaolud on tõenäolised. Kohus teeb otsuse kaitsse kohta ainult siis, kui selleks on tungiv vajadus või kui esineb vahetu oht, et võlgnik võib käsutada talle kuuluvat arestitavat vara nii, et kui põhikohtuasja lõppes väljastatakse võlausaldajale täitedokument, on nõude täitmist võimatu tagada.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Neid abinõusid võib rakendada võlgniku mis tahes vara suhtes, olenemata sellest, kas see on tema enda või kolmanda isiku valduses, tingimusel, et vara on eraõiguse sätete kohaselt võõrandatav ja selle vastu saab õigusaktide kohaselt täitmise nõuet pöörata. Eelkõige võidakse selliseid abinõusid rakendada kinnisasjade suhtes ja vallasasjade suhtes, mida ei peeta mittearestitavaks varaks, nagu laevad, õhusõidukid, maanteesõidukid, pangahoiused ja mittemateriaalsed aktsiad.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Kui vara suhtes on tehtud esialgne kohtumäärus, näiteks ennetava arestimise või varale hüpoteegimärke registreerimise määrus, ei tohi võlgnik vara kolmandatele isikutele võõrandada. Kohtumääruse täitmata jätmise korral kohaldatakse kriminaalkoodeksi paragrahvi 232A ausel miinimumkaristusena kuue kuu pikkust vangistust.

Seadusandliku dekreediga (*nomothetikó díatagma*) nr 1059/1971 kehtestati pangahoiustega seoses konfidentsiaalsuskohustus ning pankade juhtide ja töötajate suhtes, kes seda kohustust rikuvad, nähti miinimumkaristusena ette kuue kuu pikkune vangistus. Ennetavat arestimist see ei takista, sest arestimise kohtumääruses ei pea täpsustama, millised hoiused või mittemateriaalsed aktsiad tuleb arestida. Määrus takistab pankadel vara võõrandada, kuid sellega ei rikota konfidentsiaalsuskohustust, sest panku ei kohustata avaldama mingite hoiuste olemasolu. Võimalikud kolmandad isikud, kelle valduses on arestitav vara, on kohustatud deklareerima, kas arestitavad nõuded või õigused tegelikult eksisteerivad ja kas nende valduses oleva vara kohta kehtib mõni muu arestimisotsus, ning kui jah, siis millise summa ulatuses.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Seaduse kohaselt lõpeb kõnealuste abinõude kehtivus järgmiselt:

- a) siis, kui põhikohtuasjas on tehtud lõplik kohtuotsus määrust taotlenud menetlusosalise kahjuks ja seda kohtuotsust ei saa enam edasi kaevata;
- b) siis, kui põhikohtuasjas on tehtud lõplik kohtuotsus määrust taotlenud menetlusosalise kasuks ja see kohtuotsus on täitmisele pööratud;
- c) siis, kui põhikohtuasjas on menetlusosalised jõudnud kokkuleppele;
- d) 30 päeva jooksul pärast seda, kui kohus menetluse lõpetas;
- e) siis, kui abinõud käsitleva määruse andnud kohus tühistab määruse või muudab seda, tuginedes uutele tõenditele, või kui määruse tühistab või seda muudab põhinõuet lahendav kohus, kes ei pea tuginema uutele tõenditele; või
- f) kui määrusega on ette nähtud tähtaeg, mille jooksul taotleja peab põhinõudega kohtu poole pöörduma, kuid taotleja ei tee seda määratud tähtaja jooksul. Kui emb-kumb pool ei ilmu taotluse arutamiseks kavandatud kohtuistungile, kuigi kohtukutse on talle nõuetekohaselt ja aegsasti edastatud, peetakse kohtuistung ilma selle poole osalusega. Kohus menetleb asja nii, nagu oleksid kõik pooled kohal, sest esialgse õiguskaitsse abinõudega seotud menetluses

kohale ilmumata jätmist ei käsitata taotluses esitatud faktiväidetega nõustumisena. Kohus võib asja uuesti menetleda ainult siis, kui ilmumata jäänud pool palub kohtul otsuse tühistada või seda muuta, esitades uusi tõendeid, mille tõttu kohus oleks jõudnud teistsugusele järeldusele, kui kohus oleks neist varem teadlik olnud.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Üldiselt ei saa esialgse õiguskaitsse abinõusid käsitlevaid määrusi edasi kaevata. Erandiks on vaid määrused, millega kehtestatakse valdus- ja kasutusõiguste teostamise ajutine kord. Seaduses on selgelt sätestatud, et sellise määruse peale saab esitada kaebuse mitmeliikmelisele esimese astme kohtule 10 päeva jooksul pärast määruse kättoimetamist. Riigikohtus (*Áreios Págos*) võib riiklik süüdistaja avalikust huvist lähtudes esitada õigusküsimustes kaebuse mis tahes määruse peale. Riigikohus käsitleb juhtumit ja kas kinnitab vaidlustatud määruse või tühistab selle. Määrusel on ajutine mõju. Nagu eespool öeldud, võib kumbki menetlusosaline taotleda, et kohus tühistaks määruse või muudaks seda. Sellise taotluse võib esitada ka kolmas isik, kellele kohtukutset ei edastatud ja kes menetluses ei osalenud, kui tal on taotluse esitamiseks õigustatud huvi.

Viimati uuendatud: 04/01/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [es](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Esiialgse õiguskaitsse või hagi tagamise abinõu - Hispaania

1 Millised on abinõude eri liigid?

Hagi tagamise abinõude rakendamist reguleerib peamiselt tsiviilkohtumenetlusõigus (eelkõige tsiviilkohtumenetluse seadus, *Ley de Enjuiciamiento Civil*), kuid mõningaid abinõusid käsitlevad eriseadused.

Tsiviilkohtumenetluse seadus (artikkel 727) näeb ette järgmised abinõud:

ennetav arestimine (*el embargo preventivo de bienes*), mille eesmärk on tagada selliste kohtuotsuste täitmine, millega kohustatakse andma üle raha või tulu, üür või asendatav kaup, mille väärtust saab hinnata rahas, lähtudes fikseeritud hindadest;

tootmisvahendite kohtulik hooldamine või väline haldamine (*la intervención o la administración de bienes productivos*), kui taotletakse kohtuotsust, mis kohustab tootmisvahendeid üle andma omandiõiguse, kasutusvalduse või muu õiguse alusel, mis hõlmab õigustatud huvi säilitada või parandada tootlikkust, või kui tootlikkuse säilimine või parandamine on edaspidi tehtava kohtuotsuse tulemusliku täitmise seisukohalt kriitilise tähtsusega;

vallasasja arestimine (*el depósito de cosa mueble*), kui on esitatud kostja valduses oleva vallasasja üleandmise nõue;

vara inventuur (*la formación de inventarios de bienes*) vastavalt kohtu määratud tingimustele;

nõuete esialgne registreerimine (*la anotación preventiva de demanda*), kui tegemist on vara või õigustega, mis tuleb registreerida avalikes registrites;

muud registrikanded (*otras anotaciones registrales*), kui registri avalikkus võib aidata saavutada rahuldavat tulemust;

kohtumäärus, mis kohustab mingit tegevust ajutiselt lõpetama (*la orden judicial de cesar provisionalmente en una actividad*); st kohustus ajutiselt hoiduda teataval viisil käitumisest; või ajutine keeld, millega peatatakse või lõpetatakse teatava teenuse osutamine;

sellise tulu arestimine ja konfiskeerimine (*la intervención y depósito de ingresos*), mis on teenitud tegevusega, mida peetakse ebaseaduslikuks ja mille keelamiseks või lõpetamiseks on esitatud nõue; samuti intellektuaalomandi eest hüvitisena nõutud summade sekvestreerimine või hoiulevõtmine;

selliste teoste või esemete näidiste ajutine konfiskeerimine (*el depósito temporal de ejemplares de las obras u objetos*), mis on väidetavalt toodetud intellektuaal- ja tööstusomandit reguleerivate eeskirjadega vastuolus olevat viisil, samuti nende tootmiseks kasutatavate materjalide hoiuleandmine;

äriühingus tehtud vaidlustatud otsuse täitmise peatamine (*la suspensión de acuerdos sociales*), kui hageja(te)le kuulub vähemalt 1 või 5 protsenti aktsiakapitalist, sõltudes sellest, kas kostjaks olev äriühing on emiteerinud väärtpapereid, millega vaidlustamise ajal oli lubatud kaubelda ametlikul järelturul.

Lisaks nendele abinõudele lubab tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 727 viimane lõige kohtunikul rakendada eespool nimetatud abinõusid (st ülal esitatud loetelu ei ole lõplik):

mis tahes **muud abinõud**, mis on otseselt seadusega kehtestatud teatavate õiguste kaitseks või mida peetakse vajalikuks selleks, et tagada kohtumenetluse tulemusena tehtava kohtuotsusega ette nähtud kohtuliku kaitse tulemuslikkus.

Väljaspool seda üldist süsteemi reguleerivad ka muud õigusnormid esialgse kaitse kohaldamist, mis hõlmab järgmist:

isikute õigus- ja teovõimet käsitlevad menetlused: tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 726 lubab kohtul rakendada abinõusid, mida kohus peab vajalikuks eeldatavalt õigus- ja teovõimeta isiku või tema vara kaitseks;

vanemlust, isadust ja emadust käsitlevad menetlused: tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 768 näeb ette abinõud, mille eesmärk on kaitsta lapsevanemana esineva isiku hoole all olevat isikut ja vara ning tagada hagejale esialgselt elatise maksmine, kusjuures kiireloomulistel juhtudel võib seda teha ilma eelneva ärakuulamiseta;

pärandaja vara kaitse: muude abinõude seas võib osutada vajalikuks kaitsta pärandvara ja surnu dokumente, hallata pärandvara või teha kindlaks surnu sugulased (tsiviilkohtumenetluse seaduse artiklid 790–796);

Konkreetsed hagi tagamise abinõusid võib leida järgmistest eriaktidest (loetelu ei ole ammendav):

intellektuaalomandi seaduse (12. aprilli 1996. aasta kuninglik seadusandlik dekreet 1/1996) artiklid 138 ja 141 (ebaseaduslikust tegevusest saadava tulu arestimine ja konfiskeerimine, reprodutseerimise, turustamise ja üldsusele edastamise peatamine, toodetud esemete konfiskeerimine, seadmete, aparaatide ja füüsiliste andmekandjate arestimine jne);

kaubamärgiseaduse (7. detsembri 2001. aasta seadus 17/2001) artikkel 61 (nõude ennetav esitamine kaubamärgiregistrisse);

patendiseaduse (24. juuli 2015. aasta seadus 24/2015) artikkel 11 (patendi andmise menetluse peatamine) ning artiklid 117 ja 127j (taotleja õigusi rikkuda võivate tegevuste lõpetamine, patendiomaniku õigusi väidetavalt rikkuvate kaupade arestimine ja kinnipidamine, kahju hüvitamise tagatis ja sellest tulenevad registrikanded);

pankrotiseaduse (9. juuli 2013. aasta seadus 22/2003) artikli 48 lõige b (äriühingu nõukogu liikmete kaupade arestimine) ja artikkel 17 (muu hulgas tagatis võlgniku varade müügi vastu);

merenavigatsiooniseaduse (24. juuli 2014. aasta) artikkel 43 ning artikkel 470j (merelaeva arestimine);

rendivara seaduse (21. juuli 1960. aasta seadus 49/1960) artikkel 7 (keelatud tegevuse lõpetamine) ja artikkel 28 (omanike ühenduse kokkulepete peatamine).

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

Hagi tagamise abinõude rakendamise otsustab kohtunik või kohus, kelle pädevus hõlmab asjaomast küsimust või territooriumi. Tegemist on kohtuasja lahendava kohtuniku või kohtuga või, kui menetlust ei ole veel algatatud, siis kohtuniku või kohtuga, kelle ülesanne on kohtuasja lahendamine. Hagi tagamise abinõude rakendamist võib taotleda enne nõude esitamist tingimusel, et abinõude laad ei muuda nende rakendamist võimatuks (nagu nõude esialgse registreerimise puhul) ja et seadus ei nõua taotluse esitamisega samal ajal nõude esitamist (nagu keelatud tegevuse lõpetamise puhul või ühisvaralepingu peatamise puhul kohtuvaidluses, mis puudutab ühisvara). Hagi tagamise abinõude erandlikkuse tõttu (tavaliselt käsitletak ainult nõuet ennast) on nende rakendamise eelduseks nii nende vajalikkus kui ka kiireloomulisus. Hagi tagamise abinõusid võib rakendada ilma teist menetlusosalist ära kuulamata (kuid see ei piira teise menetlusosalise õigust esitada vastuväiteid, kui abinõude rakendamise otsus on tehtud) ja abinõud muutuvad kehtetuks, kui asjaga seotud nõuet ei esitata kahekümne päeva jooksul pärast abinõude rakendamise otsuse tegemist.

Nagu eespool märgitud, taotletakse hagi tagamise abinõude rakendamist enamasti nõude esitamisega samal ajal. Sellisel juhul annab kohtunik või kohus korralduse koostada põhikohtuasjaga samal ajal käsitletava abinõu kohta eraldi toimik, kuhu saab esitada tõendeid, mis näitavad, et esialgse kaitse saamise tingimused on täidetud. Üldreegel on, et menetlusosalised kutsutakse kohtuistungile enne hagi tagamise abinõude rakendamise otsuse tegemist. Menetlusosalised annavad seletusi ja esitavad hagi tagamise abinõude rakendamise otsustamise seisukohast asjakohased tõendid; vajaduse korral kaalutakse hagi tagamise abinõud taotlevalt menetlusosaliselt tagatise nõudmist juhuks, kui tema nõuet ei rahuldata. Sellele vaatamata võib hagi tagamise abinõud taotlev menetlusosaline paluda abinõu rakendamist teise menetlusosalise ärakuulamiseta, kui ta tõendab, et selleks on tungiv vajadus või et kohtuistung korraldamine võib abinõu tulemuslikkust kahjustada, näiteks siis, kui esineb võlgniku vara varjamise või raiskamise oht. Sellisel juhul võib teine menetlusosaline esitada vastuväite pärast hagi tagamise abinõu rakendamise otsuse tegemist.

Hagi tagamise abinõusid võib taotleda ka pärast nõude esitamist või apellatsioonistmes, kuid sel juhul peavad taotlust toetama faktid või asjaolud, mis põhjendavad taotluse sellist ajastamist.

Juhtudel, mil on vajalik advokaadi ja prokurööri sekkumine, on hagi tagamise abinõude rakendamise taotlemiseks nõutav nende kaasamine. Enne nõude esitamist taotletavate kiireloomuliste hagi tagamise abinõude puhul ei ole esindamine vajalik (tsiviilkohtumenetluse seaduse artiklid 23 ja 31).

2.2 Peamised tingimused

Et kohus otsustaks mõne eespool loetletud abinõu rakendamise, peavad olema täidetud järgmised eeltingimused.

Viivitusest tulenev risk ehk *periculum in mora*: riski all mõeldakse hagejale menetluse viibimisega tekkiva kahju riski, st et menetluse viibimine võib nurjata kohtumenetluse tulemusena tehtava otsuse täitmise. Hagi tagamise abinõud taotlev menetlusosaline peab olema veendunud, et kui taotletavat abinõud ei rakendata, võib menetluse käigus tekkida olukord, mis vähendab või kahjustab menetlusosalise kasuks tehtava otsusega pakutava kaitse tulemuslikkust. Igal juhul ei ole hagi tagamise abinõu rakendamise otsus asjakohane juhul, kui taotleja on riski tekitavat olukorda juba pikka aega talunud, välja arvatud juhul, kui taotleja esitab tõendid, mis selgitavad, miks ta ei ole abinõu rakendamist varem taotlenud.

Fumus boni iuris ehk tõendite usutavus esmapilgul: taotleja peab esitama kohtule põhjendused, mille alusel kohus saab teha esialgse otsuse selle kohta, kas nõue on seadusega kooskõlas. See tähendab, et taotleja peab esitama andmed, argumendid ja dokumentaalsed tõendid, millele tuginedes kohus saab asja veel sisuliselt hindamata (Hispaania otsustab hagi tagamise abinõude rakendamise sama kohus, kes hakkab põhikohtuasja lahendama) teha esialgse otsuse nõude aluse kohta (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 728 lõige 2). Peale dokumentaalsete tõendite võib esitada muud liiki tõendeid (tunnistajad, eksperdid, menetlusosaliste seletused).

Tagatis: kui ei ole sõnaselgelt otsustatud teisiti, peab hagi tagamise abinõu taotleja hoiustama piisava tagatise, mis võimaldab kiiresti ja tõhusalt hüvitada kahju, mida abinõu rakendamine võib kostja varale põhjustada. Tagatise summa määramisel peab kohus võtma arvesse a) nõude laadi ja sisu; b) oma hinnangut hagi tagamise abinõu taotluse alusele; ja c) tagatise sobivust või piisavust, arvestades abinõust tuleneda võiva kahju suurust.

Proportsionaalsus: seda tingimust ei ole tsiviilkohtumenetluse seaduses sõnaselgelt sätestatud, kuid üldiselt leitakse, et see täiendab teisi tingimusi, kuna kohus teeb otsuse ainult selliste hagi tagamise abinõude rakendamise kohta, mis on hädavajalikud selleks, et saavutada menetluse tagamise eesmärk, mida esialgne kaitse teenib. See tingimus tuleneb õigusriigi põhimõtetest ja indiviidi vabaduse minimaalse riive põhimõttest. Põhiseaduse kaudu rakendatakse neid põhimõtteid kogu õigussüsteemis.

Täiendavus: hagi tagamise abinõud on kooskõlas vastava põhimenetluse laadiga.

Muudetavus: hagi tagamise abinõusid võib muuta, kui esitatakse ja tõendatakse fakte või asjaolusid, mida ei saadud arvesse võtta abinõude rakendamise kohta otsuse tegemise ajal või nende vaidlustamise tähtaja jooksul.

3 Abinõude ese ja laad

Hagi tagamise abinõu rakendamise otsuse tegemisel peetakse silmas võimalust, et kostja on käimasoleva või algatatava menetluse käigus kohustatud hoiduma oma varaga teatavate toimingute tegemisest või, vastupidi, tegema oma varaga teatavaid toiminguid. Hagi tagamise abinõu abil püütakse takistada kostjat tegemast toiminguid, mille eesmärk on takistada juurdepääsu tema varale ja õigustele, põhjustada kahju või lubada kahju põhjustamist tema varale või muuta teatav vara pankroti abil kättesaamatuks, et vältida võimaliku kohtuotsuse täitmist.

Hispaania õigusaktide kohaselt saavad hagi tagamise abinõude rakendamise otsuseid teha ainult kohtud. Hagi tagamise abinõude rakendamise otsuseid ei saa teha vahekohtunikud ega lepitajad; abinõude arv ei ole fikseeritud; abinõusid saab rakendada ainult ühe menetlusosalise taotluse alusel; abinõud on seotud varaga, mõjutades kostja vara ja õigusi; abinõude eesmärk on tagada hageja kasuks tehtava võimaliku otsuse täitmine; abinõud on olulised põhikohtuasjas otsuse langetamisel.

Hagi tagamise abinõusid saab rakendada nii materiaalse kui ka mittemateriaalse vara suhtes. Hagi tagamise abinõud ei ole laadiilt üksnes majanduslikud, vaid nendega saab piirata ka isiklike õigusi.

Need võimaldavad anda korraldusi ja kehtestada keelde, st kohustada midagi tegema või keelata midagi tegemast.

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Hagi tagamise abinõud võivad puudutada konkreetseid varasid, samuti kõike, mida saab mõõta rahas, nagu varast saadavad tooted, üür või tulu.

Taotleja võib taotleda sellise vara arestimist, et saada üldisest kohustusest tulenev nõudeõigus, kusjuures võlgneta vara ei ole individualiseeritud, vaid asendatakse konkreetse hinnatava rahasummaga, kasutades lihtsaid matemaatilisi tehteid.

Konkreetsed vallasasjad antakse kohtuniku määratud sobivale haldurile hoiele.

Samuti on olemas raha arestimise, sekvestreerimise ja konfiskeerimise võimalus. Eristatakse ebaseaduslikust tegevusest ning lubatud tegevusest, näiteks intellektuaalomandi kasutamisest saadava tulu arestimist ja konfiskeerimist.

Veel ühe abinõude rühma moodustavad kohtu määratud abinõud, mis on seotud taotluses märgitud nõudega ja mis ei puuduta konkreetset vara.

Selliseks abinõuks võib olla tootmisvahendite kohtulik hooldamine või väline haldamine, kui taotletakse kohtuotsust, mis kohustab tootmisvahendeid üle andma omandiõiguse, kasutusvalduse või muu õiguse alusel, mis hõlmab õigustatud huvi.

Samuti võib taotleda vara inventuuri vastavalt kohtu määratud tingimustele.

Nõude ennetav registreerimine on lubatud juhtudel, kui see on seotud vara või õigustega, mis tuleb registreerida avalikes registrites; muid registrikandeid võib kasutada juhul, kui registri avalikkus võib aidata saavutada rahuldavat tulemust.

Peale selle võib kohus anda määruse, mis kohustab mingit tegevust ajutiselt lõpetama, st näeb ette kohustuse ajutiselt hoiduda teataval viisil käitumisest või ajutise keelu, millega peatatakse või lõpetatakse teatava teenuse osutamine.

Viimase varade rühma, mida hagi tagamise abinõud võivad mõjutada, moodustavad ainuõigustega hõlmatud materjalid ja esemed (tegemist on tööstus- ja intellektuaalomandi õigustega hõlmatud teoste või toodete tootmiseks kasutatavate varade kohtuliku hooldamise või haldamisega).

Lisaks võib peatada mis tahes äriühingutes tehtud otsuste täitmist.

Peale selle on Hispaania õigusaktides ette nähtud võimalus rakendada teatavate õiguste kaitseks muid määratlemata abinõusid, mis tulenevad seadusest või mida peetakse kohtuliku kaitse tulemuslikkuse tagamiseks vajalikuks. Ei ole täpsustatud, mida need abinõud võivad mõjutada; tegemist võib olla iga liiki abinõudega, tingimusel et need on vajalikud.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Mõõdetavate varade, raha, tulu või toodete ennetava arestimise eesmärk on tagada ülejääk, mis võimaldab kostjal katta võimaliku kohtuotsuse täitmiseiga seotud kulud, eriti juhul, kui kostja ei täida kohtuotsust vabatahtlikult.

Vallasasja arestimine on võimalik vaid juhul, kuid taotletakse kostja valduses oleva konkreetse eseme üleandmist.

Kohtuliku hooldamise või välise haldamise eesmärk on eelkõige kaitsta tootmisvahendeid, et vältida puudulikku juhtimist, mis põhjustab tootlikkuse vähenemist või kadu.

Tootmisvahendite andmine hooldajate hoole alla hõlmab kohtulikku kontrolli, kuid ei võta kostjalt juhtimisõigust; väline haldamine läheb aga sammu võrra kaugemale ja juhtimise võtab üle haldur.

Taotlus vara inventuuri tegemiseks võidakse rahuldada iga liiki menetluses, olenemata selle eesmärgist; ainus tingimus on, et inventuur on vajalik nõuet rahuldava kohtuotsuse saamiseks. Kohtunik peab selgelt ära näitama, milliseid andmeid inventuur peab hõlmama ja kuidas need tuleks hankida.

Nõude ennetava registreerimise tagajärjed puudutavad valdkonda, mis on seotud menetlusega, mille raames selle abinõu rakendamine otsustatakse. Abinõu eesmärk on ajutiselt kõrvaldada registreerimise avalikkusest tulenev kaitse ja kindlustunne, mida see võib anda vara või õiguse omanikule, samas kui kolmandad isikud ei saa väita, et nad ei ole teadlikud registreerimisest neile tulenevatest tagajärgedest. Nõude ennetava registreerimise otsus võidakse teha iga liiki menetluses ja sellega tagatakse kaitse mis tahes avalikus registris, näiteks kinnisvara- ja äriregistris.

Ajutised piirangud kostja tegutsemisele: need on täpsustatud eriseadustes. Seega tuleb selle abinõu rakendamisel lähtuda asjakohaste seaduste sätetest.

Tagajärjed võivad hõlmata kohtu määrust, mis kohustab kostjat mingit tegevust ajutiselt lõpetama või teataval viisil käitumisest ajutiselt hoiduma või näeb ette ajutise keelu, millega peatatakse või lõpetatakse teatava teenuse osutamine.

Sellise tulu arestimine ja konfiskeerimine on selgelt kaitseabinõu, mis seisneb ennetavas arestimises, ning tagab konkreetse majandusliku sisuga nõude täitmise. See abinõu võimaldab arestida ja konfiskeerida ebaseaduslikust tegevusest saadavat tulu. Arestimist ja konfiskeerimist ei saa rakendada eraldi, st otsus tuleb teha mõlema kohta. Kui taotletakse üksnes arestimist või üksnes konfiskeerimist, tuleks kasutada mõnda eespool kirjeldatud üldist abinõud.

Samuti saab seda abinõud rakendada intellektuaalomandi eest hüvitisena nõutud summade sekvestreerimiseks või konfiskeerimiseks; silmas peetakse autorite õigust saada oma töö eest tasu, mis moodustab proportsionaalse osa intellektuaalomandi seaduses määratletud mitmesugustest avalikest esitusviisidest saadud tulust.

Ainuõigustega hõlmatud materjalide ja esemete hoiulevõtmine: see hagi tagamise abinõu on seotud ainuõigusliku kasutamise õiguste kaitsega, mille näevad õiguste valdajatele ette tööstus- ja intellektuaalomandit käsitlevad eriseadused. See hõlmab abinõu rakendamise määrukses märgitud (tootmiseks vajalik) eseme või materjali välisele haldamisele andmist vastavalt kohtu korraldusele.

Äriühingute otsuste täitmise peatamine: selle abinõu rakendamine sõltub abinõu taotlemiseks vajalike tingimuste täitmisest: 1% aktsiakapitalist, kui äriühing on emiteerinud aktsiaid, millega nõude esitamise ajal kaubeldakse ametlikul järelturul, või 5% aktsiakapitalist, kui äriühing ei ole emiteerinud selliseid aktsiaid. Seda abinõud võib rakendada iga liiki äriühingute suhtes.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Hagi tagamise abinõude rakendamise otsus tehakse üldjuhul pärast kostja ärakuulamist. Kui hagi tagamise abinõu taotleja seda taotleb ja esitab tõendid kiireloomulisuse kohta, võib kohtunik teha abinõu rakendamise otsuse ilma lisaformaalsusteta, esitades viie (5) päeva jooksul põhjendused kostja ärakuulamata jätmise kohta. Hagi tagamise abinõusid võib muuta, kui esitatakse ja tõendatakse fakte või asjaolusid, mida ei saadud arvesse võtta abinõude rakendamise kohta otsuse tegemise ajal või nende vaidlustamise tähtaja jooksul.

Kui kohtuotsusega jäetakse hageja nõue rahuldamata, peab kohtunik viivitamata tegema otsuse hagi tagamise abinõu tühistamise kohta, välja arvatud juhul, kui esitatakse taotlus jätta abinõu jõusse, arvestades asja asjaolusid ja suurendades tagatist.

Kui nõue rahuldatakse osaliselt, peab kohtunik pärast vastaspoole ärakuulamist otsustama, kas jätta hagi tagamise abinõu jõusse või tühistada see.

Kui lõpliku kohtuotsusega jäetakse nõue rahuldamata, tühistab kohus omal algatusel hagi tagamise abinõud ja menetlusosaline, kelle suhtes neid rakendati, võib esitada nõude kantud kahju hüvitamiseks (see kehtib ka juhul, kui hageja loobub hagist või taganeb menetlusest).

Hagi tagamise abinõud võib muuta ka juhul, kui seda abinõud taotletakse enne nõude esitamist ja abinõu rakendamise kohta tehakse otsus kostjat ära kuulamata. Kui taotleja sellisel juhul ei esita nõuet seadusega ette nähtud kahekümne (20) päeva pikkuse tähtaja jooksul, tuleb abinõu viivitamata tühistada ja kostjale hüvitada kahju, kusjuures taotlejalt mõistetakse välja menetluskulud.

Peale selle tuleb abinõu tühistada, kui menetlus peatatakse taotlejast tulenevatel põhjustel kauemaks kui kuueks (6) kuuks.

Kui kohtuotsus pööratakse viivitamatult täitmisele, tuleb hagi tagamise abinõud, mis on seotud täitmisele pööramisega, tühistada ja asendada täitmismeetmetega, st hagi tagamise abinõude laad muutub.

Samuti on kostjal õigus taotleda, et kohus asendaks hagi tagamise abinõu piisava tagatise, millega garanteeritakse kohtuotsuse tulemuslik täitmine. Seda võib otsustada kohtunik, kes tegi otsuse abinõu rakendamise kohta. Kohtunik määrab kindlaks rahas või garantii vormis antava tagatise suuruse.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Menetluseeskirjad näevad ette võimaluse esitada kaebus kõrgemale kohtule.

Seega on hagi tagamise abinõu rakendamise otsust võimalik edasi kaevata, kuid kaebuse esitamine ei peata abinõu rakendamist. Kaebuse saab esitada ka kohtumääruse peale, millega keelduti hagi tagamise abinõu rakendamisest.

Lisaks nimetatud kaebevõimalusele on taotlejal alati õigus oma taotlust korrata, kui asjaolud on esmase taotluse esitamise ajaga võrreldes muutunud.

Kaebust ei saa esitada kohtumääruse peale, millega nähti ette hagi tagamise abinõu rakendamine kostjat enne ära kuulamata; sellisel juhul tuleb esitada vastuväide kohtunikule, kes abinõu rakendamise määruse andis. Kostja võib kaevata edasi määruse, millega vastuväide rahuldamata jäeti, kuid edasikaebamisel ei ole peatavat mõju. Hagi tagamise abinõu taotlejal on samuti õigus esitada apellatsioonkaebus, kui kostja vastuväide osaliselt või täielikult rahuldatakse.

Tagatise määramise või tagasilükkamise korral edasikaebamise õigust ei ole.

Apellatsioonkaebuse koostamist ja põhjendamist reguleerivad üldeeskirjad (artikkel 458). Kui kaebajaid on mitu, arvestatakse nende tähtsajad eraldi.

Nagu eespool mainitud, ei ole hagi tagamise abinõude rakendamise menetluse puhul apellatsioonkaebuse esitamisel peatavat mõju: kohtunik võib edasi anda määrusi, mida peetakse hagi tagamise abinõu rakendamiseks vajalikuks.

Hagi tagamise abinõude rakendamisest keeldumise otsuseid käsitletakse apellatsioonikohtus prioriteetsetena; asja arutamise, hääletamise ja kohtuotsuse tegemise kuupäevad tuleb võimalikult varakult paika panna.

HAGI TAGAMISE ABINÕUGA KAASNEVAD KULUD

Edukale poolele võidakse tekkinud kulud hüvitada ja kulud hüvitab vastaspool, kelle nõue (nõude rahuldamine või rahuldamata jätmine) on otsusesse kantud. Viimati uuendatud: 04/01/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Esialgse õiguskaitse või hagi tagamise abinõu - Prantsusmaa

1 Millised on abinõude eri liigid?

Kohtul, kes menetleb esialgse õiguskaitse abinõude (kiirmenetlused, deposiidimaksud, väljatõstmised, keelavad meetmed karistuse ähvardusel, tõendite kaitse) kohaldamise taotlusi, on õigus anda igal ajal korraldus nende abinõude kiireloomuliseks rakendamiseks.

Esialgse õiguskaitse abinõude loetelu ei ole piiratud; kõikide kiireloomuliste abinõude rakendamist võib taotleda kohtult, kes menetleb selliste abinõude kohaldamise taotlusi, mille suhtes puuduvad kaalukad vastuväited või mida õigustab vaidluse olemasolu (deposiidimakse, omandiõigusega elaniku väljatõõtmine, eksperdihinnang kahju kohta või kahju kindlakstegemine jne). Peale selle võib kohus sellise menetluse korral anda kiiresti korralduse võtta kõik meetmed, mida peetakse vajalikuks kas otsese kahju ärahoidmiseks (muu hulgas konsolideerimine) või ilmselgelt ebaseadusliku häiringu kõrvaldamiseks.

Kehtestatud on erikord selliste hagi tagamise abinõude jaoks (vara arestimine võlausaldaja kaitseks ja kohtulikud tagatised), mis võimaldavad võlausaldajal – tavaliselt kohtu loal – takistada võlgniku lipipääsu kogu oma varale või selle osale ja kohaldada sellise vara suhtes spetsiaalset pandiõigust, et tagada selliste nõuete rahuldamine, mida ei ole veel kohtuotsusega tunnustatud, kuid mille sissenõudmine näib olevat ohus.

Neid hagi tagamise abinõusid võib võtta kahel järgmisel kujul:

ennetav arestimine hagi tagamise abinõuna, mis võimaldab arestida materiaalselt vara (mööbel, sõidukid jne), immateriaalselt vara (rahasumma, osanike õigused, väärtpaberid jne) või nõudeid (pangakontod, liisingumaksud jne);

kohtulik pant, millega koormatakse kinnisvara, firmaväärtust, osanike osasid või väärtpabereid (hüpoteegi ajutine registreerimine, osade või väärtpaberite pantimine).

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

Esialgse õiguskaitse abinõude kohaldamise taotlus tuleb kohtule esitada ametliku kohtuteatega (mille toimetab kätte akrediteeritud kohtutäitur (*huissier de justice*)). Sellega kaasneb kiireloomuline võistlev menetlus.

Hagi tagamise abinõude kohaldamine eeldab põhimõtteliselt kohtu eelnevat luba. Võlausaldaja vabastatakse siiski selle loa nõudest, kui ta tugineb täitmisele pööratavale korraldusele või kohtuotsusele, mis ei ole veel täitmisele pööratav. Sama kehtib aktsepteeritud käskveksli, lihtveksli või tšeki tasumata jätmise või renditud kinnisvara eest renditasu maksmata jätmise kohta (kirjaliku lepingu korral).

Esialgse õiguskaitse abinõude puhul määratakse kohtualluvus taotluse iseloomu alusel. Üldist pädevust teostab kõrgema astme kohtu (*tribunal de grande instance*) esimees. Lühimenetluse tulemusel võivad otsuse teha oma pädevuse piires ka piirkondlike kohtute (*tribunaux d'instance*) kohtunikud, kaubandusküsimusi käsitlevate kohtute (*tribunaux de commerce*), töövaidluskohtute (*conseils des prud'hommes*) ja põllumajandusmaaga seotud küsimusi käsitlevate kohtute (*tribunaux paritaires des baux ruraux*) esimehed.

Hagi tagamise abinõude puhul on pädev täitmise koha järgse kõrgema astme kohtu eesistujaks olev kohtunik. Pädev kohus on võlgniku elukoha järgne kohus.

Pooled võivad end kaitsta vahetult täitmise koha järgse kohtu või taotlust menetleva kohtu ees. Pooled võivad valida ka advokaadi, kes neid abistab või esindab.

Ennetava arestimise peab tegema akrediteeritud kohtutäitur. See ei ole vajalik kohtuliku pandi registreerimiseks. Võttes aga arvesse pandi registreerimise õiguslikku keerukust, abistab võlausaldajaid alati jurist.

Hagi tagamise abinõudega seotud kulud kannab lõpuks võlgnik, isegi kui võlausaldajalt võidakse nõuda ettemaksete tegemist. Täitekulude suhtes kohaldatakse tasumäära, mille alusel määratakse kindlaks kohtutäituritele makstav tasu iga täitetoimingu ja hagi tagamise abinõu eest.

Vastavalt 12. detsembri 1996. aasta dekreedile nr 96-1080 on kohtutäituri tasu kindel summa, mida väljendatakse olenevalt asjaomasest juhtumist kas kumulatiivselt või alternatiivselt kindlaksmääratud või proportsionaalsete õigustena, mille hulka kuulub asjakohastel juhtudel süüdistuse esitamise õigus. Seoses hagi tagamise abinõudega kuuluvad sissenõutavatel summadel arvestatavad proportsionaalsed sissenõudmistasud tasumisele ainult siis, kui kohtutäiturile antakse korraldus tasumisele kuuluvad summad sisse nõuda. Peale selle on eelnimetatud dekreedile lisatud nomenklatuuris välistatud läbiräägitava lisatasu küsimise võimalus, välja arvatud osanike õiguste ja väärtpaberite arestimise korral võlausaldaja kaitseks.

2.2 Peamised tingimused

Kohus ei kohalda abinõu, vaid annab selleks üksnes loa. Abinõu kohaldab kohtutäitur loa saaja taotlusel.

Kui selleks on vaja kohtuniku eelnevat luba, peab nõue olema n-õ põhimõtteline.

Hagi tagamise abinõude puhul ei ole kehtestatud sõnaselget kiireloomulisuse tingimust.

Võlausaldaja peab tõendama, et esinevad nõuete sissenõudmist tõenäoliselt ohustavad asjaolud (näiteks oma vara varjava võlgniku pahatahtlikkus, mitme võlausaldaja olemasolu jne).

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Ennetavat arestimist võib kohaldada kogu võlgniku vara suhtes, mis ei ole seaduse kohaselt mittearestitav vara (näiteks igapäevaseks eluks või oma kutsealal töötamiseks vajalikud esemed). Sama kehtib nõuete kohta; töötasu suhtes ei saa siiski hagi tagamise abinõusid kohaldada (isegi kui seda võib kohtuotsuse või muu täitedokumendi alusel arestida vastavalt töötasu arestimise korrale).

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Hagi tagamise abinõuna arestitud vara ei saa käsutada. Võlgnik võib vara omal vastutusel kasutada, kuid ei saa seda võõrandada. Kui võlgnik kõrvaldab seadusevastaselt vara, mis on arestitud, paneb ta toime õigusrikkumise, mis on karistatav rahaträhvi või vabadusekaotusega.

Arestitud rahasummasid hoitakse selleks ettenähtud kontol.

Võlgnik võib kohtuliku pandiga koormatud vara müüa, kuid võlausaldajal on edasimüügitasuõigus ja eelisõigus saada tulu kõnealuse vara müügihinnast.

Hagi tagamise abinõuna arestitud vara eest vastutab võlgnik, kellest saab selle vara haldaja. Arestimist ei saa pöörata täitmisele kolmandate isikute vastu. Seevastu kohtulikku panti, mille olemasolu tuleb avalikustada (äri- või kinnistusregistris), saab seada kõikide poolte suhtes.

Pank (ja üldiselt kõik kolmandad isikud), kes saab oma kliendi vara ennetava arestimise taotluse, on kohustatud viivitamata kohtutäiturile avaldama kõik oma kohustused võlgniku vastu (kõik võlgniku nimel avatud kontod ja kõik võlgniku kontol olevad summad). Kui pank keeldub ilma õiguspärase põhjuseta seda teavet andmast, võidakse võlg võlgniku asemel temalt välja mõista.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Hagi tagamise abinõu tuleb võtta kolme kuu jooksul pärast selle kohaldamiseks loa andnud kohtu määruse tegemist. Vastasel korral muutub luba tühiseks. Kui võlausaldaja ei ole veel algatanud menetlust oma nõude tunnustamiseks, peab ta seda tegema selle kuu jooksul, mil abinõu kohaldati. Vastasel korral muutub abinõu tühiseks.

Hagi tagamise abinõust tuleb võlgnikku teavitada hiljemalt kaheksa päeva jooksul. Võlgnikul on õigus pöörduda abinõu või loa vaidlustamiseks kohtusse. Kohtul on õigus ette kindlaks määrata kohtuistungil kuupäev, mil pooled kutsutakse abinõu arutama. Võlgnik saab abinõu või luba vaidlustada põhimõtteliselt seni, kuni ennetavat arestimist ei ole veel pärast võlausaldaja nõude kohta tehtud kohtuotsust täide viidud.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Võlgnik võib kohtumääruse vaidlustada abinõu enda vaidlustamisega samal ajal.

Täitmise koha järgne kohus, kes on pädev andma luba hagi tagamise abinõude kohaldamiseks, menetleb ka määruskaebusi. Tema otsuste peale võib esitada kaebuse apellatsioonikohtule.

Kuna võlgnik saab abinõu kohaldamise lubamisest teada samal ajal kui abinõust endast, kohaldatakse määruse ja abinõu vaidlustamise suhtes samu eeskirju. Mõlemad saab vaidlustada üksnes seni, kuni abinõu ei ole veel kohaldatud.

Edasikaebus ei katkesta hagi tagamise abinõu toimet, mis kestab seni, kuni kohus ei ole teinud vabastamismäärust või abinõu tühiseks tunnistanud.

Lingid

[Legifrance'i veebisait](#)

[Justiitsministeeriumi \(Ministère de la Justice\) veebisait](#)

[Prantsuse kohtutäiturite koja \(Chambre Nationale des Huissiers de Justice\) veebisait](#)

Viimati uuendatud: 04/01/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Esialgse õiguskaitse või hagi tagamise abinõu - Horvaatia

1 Millised on abinõude eri liigid?

Täitemenetluse seaduse (*Ovršni zakon (Narodne Novine* (NN; Horvaatia Vabariigi ametlik väljaanne) nr 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 ja 73/17), edaspidi OZ) kolmandas jaos, mis kannab pealkirja „Nõuete tagamine esialgsete meetmete abil“ (*Osiguranje*) nähakse ette järgmised meetmed:

- tagamine kinnisvarale kohustusliku pandiõiguse seadmisega – 28. jaotis,
- kohtulik ja notariaalne pandiga tagamine poolte kokkuleppel – 29. jaotis,
- kohtulik ja notariaalne tagamine objektide omandiõiguste üleandmisega ja õiguste üleandmisega – 30. jaotis,
- tagamine esialgse õiguskaitsega – 31. jaotis,
- tagamine esialgsete meetmetega – 32. jaotis,
- ajutised meetmed – 33. jaotis.

OZ kohaselt saab kaitsemeetmetena käsitada vaid kõnealuse või muu seadusega sellena määratud meetmeid. Kaitsemeetmed ei ole lubatud objektide ja õiguste puhul, mille suhtes OZ kohaselt ei tohi täitmist kohaldada, välja arvatud juhul, kui seadusega nähakse ette teisiti.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

Nõuete sundtagamise tähenduses võimaldab OZ (pikaajalise) meetmena kohustuslikus korras kehtestada pandiõiguse kinnisvarale ja vallasvarale (nt rahalised nõuded, sissetulek – töötasu, pension jne, pangakonto, väärtpaberid ja aktsiad) ning pakkuda tagatise objektide omandiõiguse üleandmisega ja õiguste üleandmisega. Tagamine pandiõiguse seadmisega võib olla vabatahtlik või kohustuslik, samas kui objektide omandiõiguse üleandmine ja õiguste üleandmine saab olla üksnes vabatahtlik, kas kohtumenetluse käigus või notari juures.

Muud OZiga reguleeritud meetmed on esialgne õiguskaitse, esialgsed ja ajutised meetmed, mida kasutatakse tagamiseks. Need meetmed saab kehtestada kohustuslikuna üksnes kohus, kas poolte taotlusel või *ex officio*.

Munitsipaalkohtud on pädevad määrama ja rakendama tagamisega seotud korraldust, välja arvatud juhul, kui see on seadusega tehtud ülesandeks mõnele muule kohtule, ning kaubanduskohtud on pädevad määrama tagamise korraldust ja seda rakendama asjades, milles nad on pädevad määrama täitmist.

Ex officio on pädev määrama tagamise korraldust ja seda rakendama kohus, kellel on pädevus otsustada tagatud nõudega võlausaldaja taotluse üle, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud teisiti.

Pädevus otsustada rahaliste nõuete tagamise taotluste üle, seades kinnisvarale kohustusliku pandiõiguse, on seda kinnistusraamatut pidaval kohtul, kuhu rahalist nõuet kindlaks määraval täitedokumendil põhinev kanne tuleb teha. Selle meetme võtmise eesmärk on kaitsta rahalist nõuet, seades kinnisvarale kande tegemisega pandiõiguse. Pandiõiguse kande tegemisel on selline mõju, et selle kinnisvara suhtes toimuvat täitmist saab rakendada ka kolmandate isikute suhtes, kes selle kinnisvara edaspidi omandavad.

Kohus võib anda korralduse rahalise nõude tagamiseks pandiõiguse seadmisega poolte kokkuleppel, kui tagatud nõudega võlausaldaja ja tagatud nõude võlgnik taotleavad seda teatud objektide puhul ühiselt, eesmärgiga tagada rahalist nõuet. Territoriaalne pädevus teha otsus taotluste kohta tagada tagatud nõudega võlausaldaja rahalised nõuded tagatud nõude võlgniku objektide ja õigustega ning seda tagamist rakendada määratakse kindlaks OZ nende sätete asjakohase kohaldamisega, milles käsitletakse kohtu territoriaalset pädevust täitemenetluses selle menetluse objektide üksikute liikidega seotud rahaliste nõuete täitmisel. Kohtuprotokollis registreeritakse poolte leping nõude olemasolu kohta ja selle lõpptähtaja kohta ning ka poolte leping selle kohta, et see nõue tagatakse pandiõiguse seadmisega. Allkirjastatud lepingul on kohtuliku kokkuleppe jõud.

Rahalise nõude notariaalne tagamine pandiõiguse seadmisega pooltevahelise lepingule tuginedes on võimalik võlausaldaja ja võlgniku lepingu alusel, mis on sõlmitud kas notariaalse dokumendina või legaliseeritud sisuga eraõigusliku dokumendina ning mis sisaldab ka võlgniku avaldust, et mõnele tema varale võidakse seada pant.

Kohtulik tagamine objektide omandiõiguse üleandmisega ja õiguste üleandmisega on võimalik pooltevahelisel kokkuleppel selle kohta, et nendevaheline leping omandiõiguse üleandmise (tagatud nõude võlgnikule kuuluva mõne objekti omandiõiguse üleandmine tagatud nõudega võlausaldajale, eesmärgiga kaitsta tagatud nõudega võlausaldaja konkreetset rahalist nõuet) või tagatud nõude võlgniku mõne õiguse üleandmise (tagatud nõudega võlausaldajale,

samal eesmärgil) kohta lisatakse kohtuistungi protokollile. Tagada võidakse ka tulevase nõudeid. Sellel lepingul on kohtuliku kokkuleppe jõud. Kohus, kellel on territoriaalne pädevus teha otsus taotluste kohta tagada rahalised nõuded objektide omandiõiguse üleandmisega ja õiguste üleandmisega, määratakse kindlaks OZ nende sätete asjakohase kohaldamisega, milles käsitletakse kohtu territoriaalset pädevust täitemenetluses selle menetluse objektide üksikute liikidega seotud rahaliste nõuete täitmisel.

Notariaalne tagamine objektide omandiõiguse üleandmisega, st aktsiate, osade või osaluste üleandmisega on võimalik võlausaldaja ja võlgniku lepingu alusel, mis on sõlmitud kas notariaalse dokumendina või legaliseeritud sisuga eraõigusliku dokumendina. Notari volitused võtta individuaalseid tagamismeetmeid on määratud kindlaks vastavalt notarite registrijärgset asukohta ja tööpiirkonda käsitlevatele eeskirjadele.

Territoriaalne pädevus teha otsuseid esialgse täitmise taotluste kohta ja seda täitmist rakendada on kohtul, kellel oleks täitmise pädevus omandiõigust tõendava dokumendi alusel. Esialgse täitmisega tagamise kohta annab korralduse ja seda rakendab kohus. Tsiivilkohtumenetluses tehtud otsuse alusel annab kohus korralduse esialgseks täitmiseks, et tagada mitterahaline nõue, mida ei saa tagada esialgse kande tegemisega avaliku registrisse, kui sissenõudja tõendab, et täitmise edasilükkamisel kohtuotsuse seadusliku jõustumiseni on tõenäoline risk, et täitmine muutub võimatuks või märkimisväärselt keerulisemaks, ja kui sissenõudja esitab tagatise kahju katteks, mida võlgnik võib sellise täitmise tõttu kanda.

Territoriaalne pädevus teha otsuseid esialgse õiguskaitsese taotluste kohta ja vastavate meetmete rakendamiseks on kohtul, kellel oleks täitmise pädevus omandiõigust tõendava dokumendi alusel, vastavalt millele anti tagamiskorraldus. Esialgsete meetmete võtmise korralduse võimalikkus sõltub sellest, kas tagatud nõudega võlausaldaja tõendab sellise riski olemasolu, et ilma nende meetmeteta oleks nõude sissenõudmine kas võimatu või märkimisväärselt keerulisem. Teatud juhtudel võib kohus seada esialgse meetme tingimuseks tagatise esitamise kahju katteks, mida võlgnik võib sellise korralduse andmise tõttu kanda. Põhjendatud otsuses, millega antakse korraldus võtta esialgseid meetmeid, tuleb osutada tagatava nõude väärtus, sealhulgas intressid ja kulud, nõude tagamiseks kasutatud meede ning ajavahemik, mille kohta korraldus anti (kuni 15 päeva pärast seda, kui täitmise tingimused on täidetud).

Enne kui algatatakse kohtuvaidlus või mis tahes muu kohtumenetlus seoses tagatava nõudega, on territoriaalne pädevus teha otsuseid ajutiste meetmetega tagamise taotluste kohta sellel kohtul, kes olnuks ka muul juhul pädev täitmisettepanekute asjus otsuseid tegema. Territoriaalne pädevus rakendada ajutisi meetmeid on kohtul, kes oleks täitmise rakendamiseks ka muul juhul pädev. Pärast menetluse algatamist on pädevus teha otsuseid taotluste kohta ajutiste meetmetega tagamiseks sellel kohtul, kus menetlus algatati. Kui see on individuaalse asja asjaolude puhul põhjendatud, saab taotluse esitada ka kohtule, kellel on territoriaalne täitmise pädevus. Kohus, kellel oleks pädevus teha otsuseid täitmise kohaldamise kohta omandiõigust tõendava dokumendi alusel, mis on koostatud tsiviilmenetluse käigus, on pädev tegema ka otsuseid taotluste kohta anda korraldus võtta ajutisi meetmeid pärast kõnealuse menetluse lõppu. Korralduse võtta ajutisi meetmeid annab kohus taotluse alusel, mis on esitatud enne kohtu- või haldusmenetluse algatamist või selle ajal ning pärast selle menetluse lõppu, kuni täitmine on ellu viidud. Otsustel anda korraldus ajutiste meetmete võtmiseks on täitedokumendi jõud. Ajutiste meetmete liigid olenevad asjaolust, kas ajutiste meetmetega tagatakse rahalist või mitterahalist nõuet. Kohus võib asjaoludest olenevalt anda vajaduse korral korralduse võtta mitu ajutist meedet.

Vallasvara, aktsiate, osade või osaluste koormatised, õigused või keelud sisestatakse kohtuotsuse, st notariaalse dokumendi või legaliseeritud sisuga eraõigusliku dokumendi alusel kohtulikult ja notariaalselt kaitstavate võlausaldajate nõuete registrisse (pandiregister) (*Upisnik založnih prava*), mida peab rahandusamet ja mis on ainulaadne sisestatud koormatiste, õiguste või keeldude andmebaas; pantide või kinnisvara omandiõiguste muudatuste kanded registreeritakse kinnistusraamatutes.

2.2 Peamised tingimused

Kui kohus annab tagamiskorralduse kinnisvarale kohustusliku pandiõiguse seadmisega, otsustab kohus taotluse üle tagada rahalisi nõudeid omandiõigust tõendava dokumendi alusel, vastavalt millele anti korraldus rahalise nõude tasumise kohta. Tagamise kohta korralduse andmiseks ei ole erinõudeid ja kohus annab tagamiseks korralduse taotluse alusel ning kinnistusraamatusse kantud kinnisvarale tehakse tagatud nõudega võlausaldaja kasuks kande pandiõiguse kohta ja osutatakse ka nõude täidetavusele. Kui tagatud nõude võlgnik ei ole kinnistusregistrisse kantud kui kinnisvara omanik, esitab tagatud nõudega võlausaldaja koos taotlusega ka dokumendi, mille alusel saab teha kande tagatud nõude võlgniku omandiõiguse kohta.

Tagatud nõudega võlausaldaja ja tagatud nõude võlgnik võivad selleks, et esitada tagatud nõudega võlausaldaja rahalisele nõudele tagatis, koormates selleks tagatise teatavaid objekte pandiga, omavahelisel kokkuleppel paluda kohtul anda korraldus registreerida tagatud nõudega võlausaldaja kasuks pant tagatud nõude võlgniku kinnisvarale, vallasvarale, rahalisele nõudele ja muudele tagatud nõude võlgniku objektidele ja õigustele, või nad võivad sellise kokkuleppe sõlmida notariaalse dokumendi või eraõigusliku dokumendi vormis, mis hõlmab võlgniku kinnitust, et mõnele tema varale võib seada pandi.

Allkirjastatud kohtuprotokollil, st notariaalsel dokumendil või legaliseeritud eraõiguslikul dokumendil on samuti kohtuliku kokkuleppe jõud selle isiku suhtes, kes on andnud nõusoleku oma objektile või õigusele pandi seadmiseks, ja nende dokumentide alusel on õigus teha tagatud nõude sissenõudmiseks otsese ettepaneku täitmisele pööramiseks isiku suhtes, kelle varale seati nõude tagamiseks pant.

Pooled võivad ühiselt paluda kohtul määrata kohtuistungi aeg ning lisada selle kohtuistungi protokollile nende leping tagatud nõude võlgniku mõne objekti omandiõiguse üleandmise kohta tagatud nõudega võlausaldajale, eesmärgiga tagada tagatud nõudega võlausaldaja konkreetsel rahalist nõuet, või tagatud nõude võlgniku mõne õiguse üleandmise kohta samal eesmärgil. Tagada võidakse ka tulevase nõudeid. Selline leping võidakse allkirjastada notariaalse või legaliseeritud sisuga eraõigusliku dokumendina. Leping peaks sisaldama sätet tagatud nõude tähtaja ning ka selle kindlaksmääramise viisi kohta. Tagatud nõude võlgnik võib olla ka isik, kelle vastu tagatud nõudega võlausaldajal ei ole tagatavat nõuet, st kolmas isik, kes nõustub sellise nõude tagamisega. Lepingut võidakse kohaldada ka mitterahaliste nõuete tagamiseks, sel juhul tuleb lepingus osutada nõude rahaline väärtus. Nõue peab olema tuvastatud või tuvastatav. Lepingule võidakse lisada tagatud nõude võlgniku nõusolekuavaldus, millega võimaldatakse tagatud nõudega võlausaldajal vastavalt protokollile taotleda võlgniku suhtes täitmist, et viimane loovutaks pärast tagatud nõude tähtaja möödumist tagatisobjekti. Sellist avaldust sisaldav protokoll kujutab endast omandiõigust tõendavat dokumenti. Kui kinnistusraamatusse kantud kinnisvara omandiõigus antakse lepinguga üle, peaks see leping sisaldama tagatud nõude võlgniku nõusolekuavaldust, et lepingu alusel saab üleandmise teha otse kinnistusraamatus ja et kinnistusraamatu kandega antakse kinnisvara omandiõigus üle tagatud nõudega võlausaldajale, koos märkusega, et üleandmise eesmärk on tagada konkreetsel tagatud nõudega võlausaldaja nõuet. Kui ei ole ette nähtud teisiti, on tagatud nõude võlgnikul õigus jätkata selle objekti kasutamist, mille omandiõigus on tagatud nõudega võlausaldajale üle antud, st kasutada tagatud nõudega võlausaldajale üle antud õigust; tagatud nõudega võlausaldajal on aga õigus talle üle antud vara või õigus nõude tähtaja möödumisel müüa või koormata kinnisvara hüpoteegiga.

Rahaliste nõuete tagamiseks esialgsete meetmetega võidakse anda korraldus kohtuotsuse või haldusametuse otsuse alusel, mis ei ole veel seaduslikult jõustunud ja mis põhineb kohtus või haldusametuses sõlmitud kokkuleppel, kui selles kokkuleppes määratud nõude tähtaeg ei ole veel möödunud, või mis põhineb notariaalsel otsusel või notariaalsel dokumendil, kui selles kokkuleppes määratud nõude tähtaeg ei ole veel möödunud. Kui tagatud nõudega võlausaldaja tõendab, et nõude tagamata jätmisel tekib tõenäoliselt oht, et nõude realiseerimine muutub võimatuks või märkimisväärselt keerulisemaks, annab kohus nende dokumentide alusel korralduse esialgsete meetmete võtmiseks. Riski käsitletakse tõenäolisena, kui korraldus esialgsete meetmete võtmiseks on antud maksekorralduse või täitedokumendi alusel vastavalt autentsele dokumendile, mis on väljastatud ametliku dokumendi või notari legaliseeritud dokumendi, vekseli või tšeki põhjal, mille kohta on tähtaja jooksul esitatud vastuväide; omandiõiguse nõudega seotud kriminaalmenetluses tehtud kohtuotsuse alusel, mille puhul saab taotleda taastäitvatamist; otsuse alusel, mida tuleb täita välisriigis; omaksvõtmisel põhineva kohtuotsuse alusel, mille kohta on esitatud edasikaebus; kokkuleppe alusel, mis on vaidlustatud seadusega ettenähtud viisil; notariaalse otsuse või dokumendi alusel, kui selles

osutatud nõude tähtaeg ei ole veel möödunud ja kui see on vaidlustatud seadusega ettenähtud viisil. Kohus lükkab tagasi esialgseid meetmeid käsitleva tagamisaotluse, st tühistab teatava esialgse meetme ja peatab menetluse, kui tagatud nõude võlgnik tõendab, et risk tõenäoliselt puudub või see on likvideeritud.

Taotlus ajutiste meetmete võtmiseks tagamise eesmärgil võidakse esitada enne kohtu- või haldusmenetluse algatamist või selle ajal ning pärast selle menetluse lõppu, kuni täideviimine on ellu viidud. Taotluses ajutise meetme võtmise korralduse kohta peab tagatud nõudega võlausaldaja esitama soovivaalduse, millist nõuet täpselt ta soovib tagada, osutama meetme, mida ta taotleb, ja selle kestuse ning vajaduse korral tagamisvahendid, millega ajutine meede sundtäidetakse, ning ka tagatisobjekti. Taotlus peab sisaldama viidet asjaoludele, millele taotlus anda korraldus ajutise meetme võtmiseks tugineb, ja selles tuleb esitada neid väiteid kinnitavad tõendid. Tagatud nõudega võlausaldaja on kohustatud need tõendid võimaluse korral taotlusele lisama. Korraldus ajutise meetme võtmiseks võidakse anda selliste nõuete tagamiseks, mille tähtaeg ei ole möödunud ja mis on tingimuslikud, ning see ei ole lubatud, kui on täidetud tingimused, mille puhul saab anda korralduse esialgse meetme võtmiseks ning kui sellega saavutatakse samasugune tagav mõju. Korraldus võtta ajutine meede rahalise nõude tagamiseks võidakse anda, kui tagatud nõudega võlausaldaja tõendab eeldatavat nõuet ja tõenäosust, et sellise meetme võtmata jätmise korral on olemas risk, et tagatud nõude võlgnik takistab nõude sissenõudmist või muudab selle märkimisväärselt keerulisemaks kas oma vara võõrandamisega, selle varjamisega või sellest muul viisil vabanemisega. Tagatud nõudega võlausaldaja ei pea riski olemasolu tõendama, kui ta tõendab, et tagatud nõude võlgnik kannaks taotletava meetme tõttu vaid tühist kahju, ning riski olemasolu käsitatakse tõendatuna, kui nõuet tuleb täita välisriigis. Mitterahalise nõude tagamiseks saab anda korralduse võtta ajutine meede, kui tagatud nõudega võlausaldaja tõendab oma nõude olemasolu tõenäolisust ja osutab eeldatavale riskile, et ilma selle meetmeta takistaks tagatud nõude võlgnik nõude sissenõudmist või teeks selle märkimisväärselt keerulisemaks, eelkõige praeguse olukorra muutmisega, või kui ta tõendab, et meede on tõenäoliselt vajalik vägivalla või pöördumatu kahju tekkimise ennetamiseks. Sealjuures ei pea tagatud nõudega võlausaldaja riski olemasolu tõendama, kui ta tõendab, et tagatud nõude võlgnik kannaks taotletava meetme tõttu vaid tühist kahju, ning riski olemasolu käsitatakse tõendatuna, kui nõuet tuleb täita välisriigis. Kohus võib anda korralduse ajutise meetme võtmiseks tagatud nõudega võlausaldaja ettepanekul isegi siis, kui too ei ole tõendanud nõude olemasolu ja riski tõenäosust, kui ta on aga eelnevalt, kohtu määratud tähtjaks esitanud tagatise kahju hüvitamiseks, mida tagatud nõude võlgnik võib ajutise meetme määramise ja rakendamise tõttu kanda. Kui tagatud nõudega võlausaldaja ei esita määratud tähtjaks tagatisdeposiiti, lükkab kohus tagamisaotluse tagasi. Asja asjaolusid arvestades võib kohus anda korralduse võtta vajaduse korral mitu ajutist meetet; kui kõnealuse asja puhul on võimalik võtta mitu meetet, annab kohus korralduse võtta tagamiseks kõige asjakohasem meede (ja kui need kõik on võrdselt sobivad, annab kohus korralduse võtta meede, mis on tagatud nõude võlgnikule kõige vähem koormav).

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Tagamismeetmeid ja ajutisi meetmeid võidakse kohaldada tagatud nõude võlgniku mis tahes objekti või õiguse suhtes, nt kinnisvara, vallasvara, rahaliste nõuete, pensionide, puudetoetuste, pangakontodel või hoiukontodel olevate deposiitide ja muude omandiõiguste suhtes, niivõrd, kui need ei ole seadusega täitmisest vabastatud või kui õigus täitmisele ei ole vara puhul seadusega piiratud (nt vara, mis ei ole ringluses, põllumajandustootjate põllud ja põllumajandushooned, kui need on vajalikud elatise hankimiseks, sealhulgas ka lähimatele pereliikmetele ning teistele isikutele, kelle toetamine on seaduse kohaselt nõutav jne).

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Kinnisvara tagamine pandiõiguse seadmisega (vabatahtlik või sundkorras, kohtulik või notariaalne) kehtestatakse pandi kandmisega kinnistusraamatusse, kuhu on kantud ka kinnisvara.

Objektide omandiõiguse ja õiguste üleandmist hõlmava kohtuliku ja notariaalse tagamise puhul saab tagatud nõudega võlausaldaja pärast nõutavatesse avalikesse registritesse kande tegemist objekti või õiguse omanikuks. Tagatud nõudega võlausaldaja ja tagatud nõuete võlgnik võivad tagatud nõudega võlausaldaja rahalisele nõudele tagatise esitamiseks pandiõiguse saamisega teatud objektidele paluda kohtult vastastikusel nõusolekul anda tagatud nõudega võlausaldaja kasuks korraldus võtta ja rakendada järgmisi meetmeid:

1. registreerida pant tagatud nõude võlgniku kinnisvarale;
2. anda kinnistusraamatut pidavale kohtule hoiule pooltevaheline leping pandiõiguse seadmise kohta kinnisvarale, mis ei ole kinnistusraamatusse kantud;
3. teha kanne pandiõiguse kohta tagatud nõude võlgniku vallasvarale;
4. teha kanne pandiõiguse kohta tagatud nõude võlgniku rahalisele nõudele;
5. teha kanne pandiõiguse kohta tagatud nõude võlgniku sissetuleku osale, mis põhineb töö- või teenistuslepingul;
6. teha kanne pandiõiguse kohta tagatud nõude võlgniku pensioni, puudetoetuse või saamatajäänud tulude hüvitise osale;
7. teha kanne pandiõiguse kohta tagatud nõude võlgniku nõude kohta, mis on pööratud pangakontole või hoiuraamatule;
8. teha kanne pandiõiguse kohta nõudele loovutada või anda üle vallasvara või loovutada kinnisvara;
9. teha kanne pandiõiguse kohta muule varale või tegelikele õigustele;
10. teha kanne pandiõiguse kohta hoidmistunnistustele ja muudele väärtpaberitele ning nende hoiuleandmise kohta;
11. teha kanne pandiõiguse kohta aktsiatele, millele ei ole väljastatud hoidmistunnistust, ja osadele ning osalustele ettevõtetes;
12. teha kanne depositooriumis (*Depozitno društvo*) hoitavate väärtpaberite kohta.

Tagamine esialgse täitmisega: selleks et esitada tagatis mitterahalise nõude täitmiseks, mida ei saa tagada tingimusliku registreerimisega avalikus registris, võib kohus tsiviilmenetluses tehtud otsuse põhjal anda korralduse esialgseks täitmiseks.

Tagamine esialgse täitmisega: kohus saab anda korralduse võtta järgmisi esialgseid meetmeid:

1. registreerida pandiõigus tagatud nõude võlgniku kinnisvarale või õigusele, mille kohta on kinnisvarale tehtud kanne;
2. anda kinnistusraamatut pidavale kohtule hoiule pooltevaheline leping pandiõiguse seadmise kohta kinnisvarale, mis ei ole kinnistusraamatusse kantud;
3. teha kanne pandiõiguse kohta tagatud nõude võlgniku vallasvarale;
4. teha kanne pandiõiguse kohta tagatud nõude võlgniku rahalisele nõudele;
5. teha kanne pandiõiguse kohta tagatud nõude võlgniku sissetuleku osale, mis põhineb töö- või teenistuslepingul;
6. teha kanne pandiõiguse kohta tagatud nõude võlgniku pensioni, puudetoetuse või saamatajäänud tulude hüvitise osale;
7. teha kanne pandiõiguse kohta tagatud nõude võlgniku nõude kohta, mis on pööratud pangakontole või hoiuraamatule;
8. teha kanne pandiõiguse kohta nõudele loovutada või anda üle vallasvara või loovutada kinnisvara;
9. teha kanne pandiõiguse kohta muudele varadele või tegelikele õigustele;
10. teha kanne pandiõiguse kohta hoidmistunnistustele ja muudele väärtpaberitele ning nende hoiuleandmise kohta;
11. teha kanne pandiõiguse kohta aktsiatele, millele ei ole väljastatud hoidmistunnistust, ja osadele ning osalustele ettevõtetes;
12. teha kanne depositooriumis (*Depozitno društvo*) hoitavate väärtpaberite kohta;
13. kehtestada pankadele keeld maksta tagatud nõude võlgniku või kolmanda isiku kontolt välja summa, mille kohta on antud korraldus võtta esialgne meede.

Tagatud nõudega võlausaldaja saab esialgsele meetmele tuginedes hankida pandi tagatisobjektile. Kui maksekeelu korraldus on antud tagatud nõude võlgniku pangas hoitava rahasumma kohta, ei saa seda summat kogu keeluaja jooksul üle kanda, välja arvatud tagatud nõude tasumiseks.

Ajutised meetmed

– Rahalise nõude tagamiseks saab anda korralduse võtta mis tahes meede, millega see eesmärk saavutatakse, ja täpsemalt järgmised meetmed:

1. keelata tagatud nõude võlgnikul võõrandada või koormata vallasvara, neid objekte arestida ja anda need tagatud nõudega võlausaldajale või kolmandale isikule hoiule;
2. arestida ja deponeerida raha, väärtpabereid ja samalaadseid varasid kohtu või notari kaudu;
3. keelata tagatud nõude võlgnikul võõrandada või koormata kinnisvara või kinnisvara puhul tema kasuks registreeritud õigusi *in rem*, koos keelumärkega kinnistusraamatus;
4. keelata tagatud nõude võlgniku võlgnikul täita vabatahtlikult oma kohustust tagatud nõude võlgniku ees ning keelata tagatud nõude võlgnikul võimaldada seda kohustust täita, st käsutada oma nõuet;
5. anda pangale korraldus keelduda tagatud nõude võlgniku kontolt makse tegemisest tagatud nõude võlgnikule või tagatud nõude võlgniku taotlusel kolmandale isikule summas, mille kohta on antud korraldus võtta ajutine meede.

– Mitterahalise nõude tagamiseks saab anda korralduse võtta mis tahes meede, millega saavutatakse sellise tagamise eesmärk, ja täpsemalt järgmised meetmed:

1. keelata selle vallasvara võõrandamine ja koormamine, millele nõue on suunatud, need arestida ja anda need tagatud nõudega võlausaldajale või kolmandale isikule hoiule;
2. keelata nende aktsiate, osade või osaluste võõrandamine ja koormamine, millele nõue on suunatud, koos keelumärkega aktsiaraamatus ja vajaduse korral ka kohtu protokollis; keelata nende aktsiatega või omakapitaliga seotud õiguste kasutamine; anda aktsiate, osade või osaluste haldamine kolmandale isikule; moodustada äriühingus ajutine nõukogu;
3. keelata muude selliste õiguste võõrandamine ja koormamine, millele nõue on suunatud, ja anda nende õiguste haldamine kolmandale isikule;
4. keelata selle kinnisvara, millele nõue on suunatud, või sellisele kinnisvarale (millele nõue on suunatud) registreeritud õiguste *in rem* võõrandamine ja koormamine koos keelumärkega kinnistusraamatus; arestida kinnisvara ja anda see tagatud nõudega võlausaldajale või kolmandale isikule hoiule;
5. keelata tagatud nõude võlgniku võlgnikul loovutada objekti, anda üle õigus või võtta mõni muu mitterahaline kohustus, millele nõue on tagatud nõude võlgniku puhul suunatud;
6. keelata tagatud nõude võlgnikul võtta mis tahes meetmeid, mis võivad põhjustada tagatud nõudega võlausaldajale kahju, ja keelata nende objektide mis tahes muutmine, millele nõue on suunatud;
7. anda tagatud nõude võlgnikule korraldus võtta teatavaid meetmeid, mis on vajalikud vallas- või kinnisvara säilitamiseks või objektide praeguse seisundi säilitamiseks;
8. volitada tagatud nõudega võlausaldajat hoidma kuni kohtuvaidluse lahendamiseni alal tagatud nõude võlgniku objekte, mida hoitakse tema juures ja millele nõue on suunatud;
9. volitada tagatud nõudega võlausaldajat võtma teatavaid meetmeid või omandama teatavaid objekte kas ise või volitatud isiku kaudu, peamiselt eesmärgiga taastada esialgne olukord;
10. saata töötaja ajutiselt tööle tagasi; maksta töövaidluse ajal hüvitist, kui see on vajalik tema ülalpidamiseks ja nende isikute ülalpidamiseks, keda ta on seaduse kohaselt kohustatud toetama.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Kohtulik ja notariaalne kaitsmine pandi seadmisega või objektide omandiõiguse üleandmisega ja õiguste üleandmisega kehtivad reeglina kuni menetluse lõpuleviimiseni.

Otsuses, millega antakse korraldus võtta esialgseid meetmeid, tuleb osutada tagatava nõude väärtus, sealhulgas intressid ja kulud, nõude tagamiseks kasutatud meede ning ajavahemik, mille kohta korraldus anti. Ajavahemik, mille kohta antakse korraldus võtta esialgne meede, ei või kesta üle 15 päeva pärast seda, kui täitmise tingimused on täidetud. Kui see ajavahemik möödub enne, kui jõustub otsus, mille alusel on antud esialgse meetme võtmise korraldus, pikendab kohus seda ajavahemikku tagatud nõudega võlausaldaja ettepanekul, mis on kohtule esitatud enne selle ajavahemiku möödumist, mille kohta on antud korraldus võtta esialgne meede, tingimusel, et asjaolud, mille tõttu anti korraldus see meede võtta, ei ole muutunud.

Otsusega, millega antakse korraldus võtta ajutine meede, määratakse kindlaks ka selle meetme kestus, ja kui korraldus võtta meede antakse enne hagi esitamist või muu menetluse algatamist, määratakse selles kindlaks ka ajavahemik, mille jooksul tagatud nõudega võlausaldaja peab meetme põhjendamiseks esitama hagi, st taotluse algatada muu menetlus. Tagatud nõudega võlausaldaja ettepanekul pikendab kohus ajutise meetme kestust, tingimusel, et asjaolud, mille tõttu anti korraldus see meede võtta, ei ole muutunud.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Esimeses astmes tehtud kohtuotsuse kohta saab esitada edasikaebuse kaheksa päeva jooksul alates esimese astme kohtuotsuse tegemise päevast, välja arvatud juhul, kui OZis on sätestatud teisiti. Reeglina ei lükka edasikaebuse esitamine kohtuotsuse täidetavust edasi. Edasikaebuse kohta teeb otsuse apellatsioonikohus.

Edasikaebust kohtuotsuse kohta võtta ajutine meede ei saadeta vastaspoolele vastuse saamiseks ning apellatsioonikohus teeb edasikaebuse kohta otsuse kolmekümne päeva jooksul alates selle kättesaamisest.

Notariaalse dokumendi või legaliseeritud eraõigusliku dokumendi puhul ei ole kohtulikud õiguskaitsevahendid kättesaadavad, kuid võlgnik võib notariaalse kaitse kohta esitada vastuväited konkreetse kohtuvaidluses, mille käigus ta vaidlustab lepingud. Kolmandad isikud võivad notariaalse kaitse kohta esitada vastuväited kohtumenetluses vastavalt eeskirjadele, mida kohaldatakse kohtuliku tagamise kohta esitatavate vastuväidete suhtes.

Läbivaatamine on lubatud üksnes tagamismenetlustes, kui teises astmes tehtud kohtuotsus oleneb sellise sisulise või menetlusliku küsimuse lahendusest, mis on oluline seaduse ühetaolise kohaldamise tagamiseks ning kõigi poolte võrdõiguslikkuse tagamiseks selle kohaldamisel vastavalt kohtuvaidluse eeskirjadele. Taasläbivaatamine ei ole lubatud ning esialgse olukorra taastamine on lubatud üksnes edasikaebuste või vastuväidete esitamise tähtaja möödumise alusel.

Viimati uuendatud: 25/09/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Esialgse õiguskaitse või hagi tagamise abinõu - Itaalia

1 Millised on abinõude eri liigid?

Esialgse õiguskaitse abinõud hõlmavad kahte alamrühma: kaitsemeetmeid (*misura conservativa*), mille hulka kuulub vara arestimine, ja ennetavaid meetmeid (*misura anticipatorie*), mida kasutatakse sageli perekonnaõiguse kontekstis. On olemas ka kiireloomulised meetmed (*provvedimenti d'urgenza*, tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 700), mille sisu määrab üksikjuhtumipõhiselt kindlaks kohus vastavalt sellele, millist hagi tagamise abinõu on vaja rakendada.

Esialgse õiguskaitse või hagi tagamise abinõude peamised tunnused on järgmised: nende puhul kasutatakse lihtsat ja kiiret menetlust, nende puhul on üldjuhul tegemist ajutiste meetmetega ning need täiendavad vaidlusega seotud põhimenetlust. Kuid see viimati nimetatud omadus, s.t sõltuvus põhivaidlusest ei ole absoluutne tunnusjoon. Alates 2005. aastast on ette tulnud mõned konkreetset juhtumid, kus on tarvitusele võetud esialgse õiguskaitse abinõud, kuid hiljem ei ole sisulise kohtuotsuse tegemine osutunud vajalikuks. Sellistel juhtudel muutub esialgse õiguskaitse abinõu *de facto* eraldiseisvaks ja alaliseks meetmeks, kuigi tegemist ei pruugi olla seda laadi meetmega, mis oleks võidud ette näha juhtumi asjaolude põhjal tehtud kohtuotsuses.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

Esialgse õiguskaitse abinõu rakendamiseks peavad olema täidetud kaks tingimust.

A. *Periculum in mora*: põhjendatud kartus, et kuni asjas alles tehakse asjaoludest lähtuvat otsust, võib pöördumatult kahju saada õigus, mida esialgse õiguskaitse abinõuga kaitsta püütakse.

B. *Fumus boni juris*: hagi esitamiseks on esmapilgul olemas piisav alus.

2.1 Menetlus

Esialgse õiguskaitse taotlus esitatakse pädevale kohtule, kelleks üldjuhul on sama kohus, kes menetleb põhikohtuasja. Kohus vaatab juhtumi põgusalt läbi, kuulates ära mõlemad pooled, ning teeb seejärel otsuse esialgse õiguskaitse abinõu võimaldamise kohta. Nimetatud abinõu võib ette näha ka teist poolt ära kuulamata, kui teise poole kohtusse kutsumine võib takistada meetme kohaldamist.

2.2 Peamised tingimused

Esialgse õiguskaitse abinõu rakendamiseks peavad olema täidetud kaks eespool nimetatud tingimust: *periculum in mora ja fumus boni juris*.

3 Abinõude ese ja laad

Need abinõud on oma laadilt ajutised meetmed, mida kohaldatakse kuni põhikohtuasjas kohtuotsuse tegemiseni. See on alati nii kaitsemeetmete puhul, mille kohaldamiseks peab põhikohtuasjas menetlus pooleli olema, ent ennetavate meetmete puhul vastab see tõele vaid osaliselt – nimelt jäävad ennetavad meetmed jõesse olenemata sellest, kas kohtumenetlus on pooleli või mitte, aga neil puudub samasugune õigusjõud nagu lõplikul kohtuotsusel, millega tehakse otsus asjaomastes küsimustes.

Esialgse õiguskaitse abinõude sisu on erinev sõltuvalt selle ohu liigist, mida nende abil püütakse ära hoida. Näiteks konfiskeerimine on seotud võlgniku varaga. *Korraldus ennistada tööle ebaõiglaselt vallandatud töötaja kujutab endast seevastu kohustust midagi teha.*

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Vastavalt vajadusele võidakse neid abinõusid rakendada vallas- või kinnisvara suhtes, kuid samuti intellektuaalomandi ja autoriõigusega kaitstud tööde suhtes.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Kaitsemeetmetega soovitakse säilitada nende kohaldamise ajal valitsev õiguslik ja faktiline olukord eesmärgiga tagada, et põhimenetluse lõpuleviimiseks vajaliku aja jooksul ei kahjustataks hageja õigusi. Ennetavad meetmed on aga ette nähtud selleks, et ennetada põhikohtuasjas tehtava lõpliku otsuse mõju.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Esialgse õiguskaitse abinõud jäävad jõesse seni, kuni põhikohtuasjas tehakse otsus, mis need abinõud asendab. Kaitsemeetmed, mille korral on vajalik põhimenetluse algatamine (näiteks luba vara kohtulikuks arestimiseks tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 670 alusel või vara arestimine kaitse-eesmärgil tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 671 alusel), kaotavad samuti kehtivuse, kui põhimenetlust ei algatata või ei jätkata seaduses või kohtu poolt sätestatud tähtaja jooksul või kui ei ole tasutud kohtu nõutavat tagatist. Ennetavad meetmed, sealhulgas ebatüüpilised meetmed (meetmed, mille sisu ei ole kindlaks määratud mitte seaduses, vaid mille on kindlaks määranud kohus vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklile 700), jäävad – isegi juhul, kui nad ei saa olla osaks lõplikust kohtuotsusest – jõesse isegi siis, kui põhimenetlust ei algatata või kui see algatatakse, aga jäetakse hiljem pooleli.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Esialgse õiguskaitse abinõu käsitlevad otsused, millega taotlus rahuldatakse või lükatakse tagasi, võib vaidlustada (artikkel 669-*terdecies*) selle alusel, et need otsused sisaldavad vigu, või esitades apellatsioonikohtule täiendavad asjaolud ja põhjendused, mida esialgne taotlus ei sisaldanud.

Viimati uuendatud: 09/01/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Esialgse õiguskaitse või hagi tagamise abinõu - Leedu

1 Millised on abinõude eri liigid?

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Civilinio proceso kodeksas*) artiklis 145 on sätestatud eri liiki esialgse õiguskaitse abinõud. Esialgse õiguskaitse abinõud võivad olla järgmised:

- 1) kostja kinnisasja arestimine;
- 2) avalikku registrisse omandiõiguse võõrandamise keelu kandmine;
- 3) kostjale kuuluva ja tema või kolmanda isiku valduses oleva vallasasja, raha või varalise õiguse arestimine;
- 4) kostjale kuuluva vara sekvestreerimine;
- 5) kostja varale hooldaja määramine;
- 6) kostjale teatavates tehingutes osalemise või teatavate toimingute tegemise keelu kehtestamine;
- 7) teiste isikute poolt kostjale vara võõrandamise või muude kohustuste täitmise keelu kehtestamine;
- 8) erandlike asjaolude korral kostjale alalisest elukohast lahkumise keelamine ja/või ilma kohtu loata lapse tema alalisest elukohast äraviimise keelamine;
- 9) vara realiseerimise peatamine, kui on esitatud nõue vastava vara arestimise tühistamiseks;
- 10) täitmise peatamine;
- 11) ajutise elatise määramine või ajutiste piirangute kehtestamine;

12) kohustus võtta meetmeid kahju või selle suurenemise vältimiseks;

13) muud seadusega ette nähtud või kohtu määratud abinõud, mille rakendamata jätmine võib kohtuotsuse täitmist raskendada või muuta selle võimatuks.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

Kohus võib kehtestada esialgse õiguskaitse abinõud menetlusosaliste või teiste huvitatud isikute taotlusel, kui need isikud esitavad oma taotluse põhjendamiseks usutavad argumendid ja kui nende abinõude rakendamata jätmine võib kohtuotsuse täitmist raskendada või muuta selle võimatuks. Omal algatusel võib kohus esialgse õiguskaitse abinõusid rakendada ainult juhul, kui abinõud on vajalikud avaliku huvi kaitsmiseks ning kui abinõude rakendamata jätmine rikuks isiku, ühiskonna või riigi õigusi ja õigustatud huve.

Esialgse õiguskaitse abinõusid võib rakendada tsiviilkohtumenetluse igas etapis ja ka siis, kui hagi ei ole esitatud.

2.1 Menetlus

Esialgse õiguskaitse abinõudega seotud taotlusi käsitlevad esimese astme kohtud või – *kaubandusarbitraaži seaduses* (*Komercinio arbitražo įstatymas*) sätestatud juhtudel – Vilniuse ringkonnakohus (*Vilniaus apygardos teismas*). Kui esialgse õiguskaitse abinõude rakendamise taotlus sisaldub hagiavalduses, otsustatakse esialgse õiguskaitse abinõude rakendamine alles pärast seda, kui on tehtud otsus hagiavalduse vastuvõetavuse kohta. Kohus teeb otsuse esialgse õiguskaitse abinõude rakendamise taotluse kohta kirjalikus menetluses nii kiiresti kui võimalik, kuid hiljemalt kolm tööpäeva pärast taotluse esitamist. Kui kohus peab seda vajalikuks, teavitatakse kostjat esialgse õiguskaitse abinõude rakendamise taotluse käsitlemisest.

Menetlusosalistel on õigus esitada esialgse õiguskaitse abinõude rakendamise taotlusi apellatsioonikohtule või kassatsioonikohtule, kus kohtuasja sisuliselt lahendatakse.

Kohus võib kehtestada esialgse õiguskaitse abinõud asjaomase isiku kirjaliku põhjendatud taotluse alusel enne hagi esitamist. Taotleja peab taotluses põhjendama, miks ei esitata koos taotlusega hagi, ning esitama tõendid oma huvide ohustamise kohta ja tasuma tagatisraha, mis võrdub poolega esialgse õiguskaitse abinõude rakendamise taotluse eest tasumisele kuuluvast kohtulõivust, st 100 litti. Esialgse õiguskaitse abinõude rakendamise taotluste puhul, mis on seotud Leedu või välisriikide vahekohtutes või välisriikide kohtutes lahendatavate kohtuasjadega, on tagatisraha summa 1000 litti. Kohus võib tagatisraha summat vähendada, arvestades taotleja rasket majanduslikku olukorda, kui taotleja esitab põhjendatud taotluse ja seda toetavad tõendid. Esialgse õiguskaitse abinõude kehtestamisel määrab kohus tähtaja hagi esitamiseks. See tähtaeg ei või ületada 14 päeva. Kui hagi tuleb esitada välisriigi kohtule või vahekohtule, ei või tähtaeg ületada 30 päeva. Esialgse õiguskaitse abinõud tühistatakse, kui hagi ei esitata määratud tähtaja jooksul. Kui hagi jääb esitamata asjaomase isiku süül, siis tagatisraha ei tagastata.

Esialgse õiguskaitse abinõude rakendamise taotlus tuleb esitada samale kohtule, mis vastavalt kohtualluvuse eeskirjadele peab lahendama hagi. Esialgse õiguskaitse abinõude rakendamise taotlus, mis on seotud välisriigi kohtus või Leedu või välisriigi vahekohtus lahendatava kohtuasjaga, tuleb esitada Vilniuse ringkonnakohtule.

Kohus võib menetlusosaliste või teiste huvitatud isikute põhjendatud taotlusel asendada ühe esialgse õiguskaitse abinõu teisega. Kohus peab vastavast taotlusest teavitama menetlusosalisi või teisi huvitatud isikuid ning neil on õigus esitada vastuväide.

Kohus võib otsustada esialgse õiguskaitse abinõusid mitte rakendada, kui kostja kannab kohtu arvele nõutud summa või esitab garantii. Lisaks võib kostja seada taotleja kasuks oma varale pandi.

2.2 Peamised tingimused

(Vt 2. punkt)

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Esialgse õiguskaitse abinõusid võib rakendada kinnisasjade, vallasasjade, raha ja varaliste õiguste suhtes.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Esialgse õiguskaitse abinõud on meetmed, mille rakendamata jätmine võib kohtuotsuse täitmist raskendada või muuta selle võimatuks. Ühisomandis oleva vara kohta kehtivate varaliste õiguste piiramise korral võib arestida ainult selle osa varast, mis kuulub isikule, kelle suhtes esialgse õiguskaitse abinõusid rakendatakse. Kui selle isiku osa ühisvaras ei ole kindlaks määratud, võib arestida kogu vara kuni selle osa kindlakstegemiseni.

Pankades või muudes krediidiasutustes oleva raha arestimisel on seda raha lubatud kasutada ainult kohtumääruses märgitud toiminguteks.

Vabas ringluses oleva kauba, tooraine, pooltoodete või valmistoodete arestimisel võib sellise vara omanik muuta vara koosseisu ja vormi tingimusel, et vara koguväärtus seeläbi ei vähene, kui kohtumäärusega ei nähta ette teisiti.

Isik, kelle vara on arestitud, vastutab kehtestatud piirangute rikkumise eest alates vara arestimise määrusest teavitamise hetkest, ent kui teavitamine ei ole võimalik, sealhulgas juhul, kui esialgse õiguskaitse abinõude rakendamise määrus anti isiku juuresolekuta, siis alates määruse registreerimisest vara arestimise registris.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Kui kohus ei rahulda nõuet, jäävad võimalikud varem kehtestatud esialgse õiguskaitse abinõud jõusse kuni kohtuotsuse jõustumiseni. Esialgse õiguskaitse abinõude tühistamise küsimus tuleb lahendada kohtuotsusega.

Kui nõue rahuldatakse, jäävad võimalikud varem kehtestatud esialgse õiguskaitse abinõud jõusse kuni kohtuotsuse täitmiseni. Kohtuotsuse täitmist tagav kohtutäitur teavitab asjaomase avaliku registri pidajat esialgse õiguskaitse abinõude kehtivuse lõppemisest.

Kui arestitakse vallasasi, mida ei ole vaja vararegistris registreerida, või kui kohtumääruse kuupäeval ei ole kostja vara väärtus ja olemus kohtule teada, peab esialgse õiguskaitse abinõude rakendamist taotlenud isik taotlema kohtutäiturilt kostja vara asukoha kindlakstegemist ja vara kirjeldamist. Kui sellist taotlust kohtutäiturile ei esitata ja arestitava varaga seotud üksikasju välja ei selgitata, kehtivad esialgse õiguskaitse abinõud neljateistkümne päeva jooksul alates abinõude kehtestamise määrusest. Menetlusosaliste või teiste huvitatud isikute põhjendatud taotlusel võib kohtuasja sisuliselt lahendav kohus esialgse õiguskaitse abinõud tühistada.

Kohus tühistab esialgse õiguskaitse abinõud omal algatusel, kui esialgse õiguskaitse abinõude rakendamist taotlenud isik ei esita hagi kohtu määratud tähtaja jooksul. Sellesisulist kohtumäärust ei saa eraldi edasi kaevata. Kohus võib esialgse õiguskaitse abinõud omal algatusel tühistada ka siis, kui see on vajalik avaliku huvi kaitsmiseks ning kui abinõude tühistamata jätmine rikuks isiku, ühiskonna või riigi õigusi ja õigustatud huve.

Kui kohtu kehtestatud esialgse õiguskaitse abinõudega piiratakse või riivatakse asjaga mitteseotud isikute õigusi, on neil isikutel õigus nõuda, et asja sisuliselt lahendav kohus tühistaks neid puudutavad abinõud.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Menetlusosalised võivad vaidlustada esialgse õiguskaitse abinõusid käsitleva määruse, mille on andnud esimese astme kohus vastavalt kohaldatavale korrale, esitades eraldi apellatsioonkaebuse kõrgema astme kohtule, välja arvatud tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud juhtudel. Isik, kes ei ole menetlusosaline, võib eraldi apellatsioonkaebuse esitada ainult esimese astme kohtu määruse peale, millega jäeti rahuldamata tema taotlus tühistada tema suhtes kehtestatud esialgse õiguskaitse abinõud. Eraldi apellatsioonkaebuse esitamine ei peata menetlust.

Esialgse õiguskaitse abinõusid käsitlevate kohtumääruste peale ei saa esitada kassatsioonkaebust.

Viimati uuendatud: 05/01/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Esialgse õiguskaitsse või hagi tagamise abinõu - Luksemburg

1 Millised on abinõude eri liigid?

Luksemburgi õigus tunneb erinevaid meetmeid, mille abil kaitsta menetlusosaliste õigusi, seni kuni asja sisulise läbivaatamise käigus jõutakse lõpliku lahenduseni.

Need meetmed võib jagada kahte kategooriasse:

meetmed, mille kohus on ette näinud ilma võistlevuse põhimõttest lähtuva istungita – sellisel juhul esitab üks pool kohtule *ex parte* avalduse ajutise määruse saamiseks ning kohus teeb otsuse selle menetlusosalise esitatud teabe põhjal;

ning meetmed, mille kohus on ette näinud pärast võistlevuse põhimõttest lähtuvat istungit – sellisel juhul teeb kohus otsuse alles pärast avalikku kohtuistungit (või mõnikord pärast kinnist istungit), kus pooled saavad esitada oma seisukohad; isikud kutsutakse kohtuistungile kohtukutsega (*assignation*, mille toimetab kätte kohtutäitur) või on kutsujaks kohtusekretär, sõltuvalt seadusega ette nähtud menetluskorras.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

Kõikide kiireloomuliste asjade korral võib ajutisi meetmeid kohaldav kohtunik ette näha mis tahes selliste ajutiste meetmete võtmise, millega seoses puuduvad mõjuvad vastuväited või mis on õigustatud vaidluse olemasoluga.

Kohtunikud võivad teha ka otsuse seoses raskustega, mis võivad esineda nende enda määruste täitmisega.

Samuti võivad nad alati ette näha selliste ajutiste või heastavate meetmete võtmise, mis on vajalikud kas vahetu kahju ennetamiseks või ilmselgelt ebaseadusliku tegevuse lõpetamiseks.

2.1 Menetlus

Hagiavaldus esitatakse kohtukutsena (*assignation*), millega palutakse isikul osaleda konkreetsel eesmärgil korraldataval kohtuistungil, mis toimub selliste istungite jaoks tavapärasel päeval ja ajal.

Kui tegemist on kiireloomulise asjaga, võib kohtu esimees või tema asendaja kutsuda isiku kindlaksmääratud ajal, sealhulgas isegi nädalavahetustel, riigipühadel või sellistel päevadel, mis ei ole tavaliselt tööpäevad, kas kohtusse või oma koju, mis on selleks puhuks avalikkusele avatud.

Kiireloomulistel juhtudel võib ringkonnakohtu esimees või tema asendaja ette näha selliste mis tahes ajutiste meetmete võtmise, millega seoses puuduvad mõjuvad vastuväited või mis on õigustatud vaidluse olemasoluga. Nad võivad samuti teha otsuse seoses raskustega, mis võivad esineda kohtuotsuse või muu täitedokumendi täitmisel. Kui kiirmenetlus on seotud raskustega kohtumääruse või -otsuse täitmisel, on asja pädev menetlema see kohtunik, kelle tööpiirkonnas meede tuleb täitmisele pöörata.

Kohtu esimees või tema asendaja võivad alati ette näha selliste ajutiste või heastavate meetmete võtmise, mis on vajalikud vahetu kahju ennetamiseks või ilmselgelt ebaseadusliku tegevuse lõpetamiseks. Selleks et vältida tõendite kaotsiminekut, võivad nad anda korralduse vajalike uurimismeetmete võtmiseks, sealhulgas tunnistajate küsitlemiseks.

On olemas mitmeid erinorme, millega nähakse ette ajutised või ennetavad meetmed teatud asjades (näiteks üürimine/rentimine, kaasomand, ühisomand, pärimine, abieluvararežiimid jne). Konkreetsed kohtualluvust käsitlevad normid on tavaliselt kindlaks määratud seaduses, millega antakse kohtunikule õigus asjaomase meetme võtmiseks. Puudub üldine kohtualluvust käsitlev reegel, kui välja arvata asjaolu, et ajutiste meetmete võtmise õigus on tavaliselt selle kohtu esimehel, kellel on palutud asja sisuliselt arutada.

Kui ei ole ette nähtud erimenetlust, peab meetme võtmist sooviv pool esitama taotluse kohtunikule, kes on pädev menetlema ajutise meetme kohaldamise taotlust. Sõltuvalt hagi hinnast on selleks kas rahukohtunik (*judge de paix* – kui hagi hind on kuni 10 000 eurot) või ajutisi meetmeid kohaldava ringkonnakohtu (*Tribunal d'Arrondissement*) kohtunik. Neil on üldine pädevus ette näha ajutiste või ennetavate meetmete võtmine kas selleks, et vältida otsese varalise kahju tekkimist või lõpetada ilmselgelt ebaseaduslik tegevus.

Üldjuhul ei ole advokaadi kasutamine kohustuslik.

2.2 Peamised tingimused

Kohus võib tavaliselt võtta ajutised meetmed ainult siis, kui kohtu arvates on selleks reaalne vajadus või tegemist on kiireloomulise asjaga.

Kui võlausaldaja taotleb luba vara arestimiseks, peab kohus kontrollima, kas talle esitatud dokumentide ja selgituste põhjal on nõue vähemalt põhimõtteliselt korralikult põhjendatud.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Ajutisi meetmeid võib kohaldada isiku kogu vallasvara suhtes. Arestida ei tohi ainult teatavaid esemeid, mida peetakse hädavajalikuks isiku igapäevaseks eluks.

Luksemburgi õiguse järgi on lubatud arestida töötasu ja muud alternatiivsed sissetulekud (pension, üüritud jne), kuid alati jäetakse arestimata selline osa sissetulekust, mida isikul on vaja enda ülalpidamiseks.

Võlausaldaja ei saa arestida kinnisvara. Selliseks arestimiseks on vajalik kohtu lõplik otsus.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Enamikul juhtudel määrab ajutise meetme mõju see kohus, kes nägi ette selle meetme võtmise. Kohus võib seada oma määrusele tähtaja või otsustada, et määrust kohaldatakse konkreetse vara või konkreetsete toimingute suhtes.

Juhuks, kui kohus lubab vastusena menetlusosalise esitatud *ex parte* avaldusele vara arestida, on õigusaktidega ette nähtud tähtajad, mille jooksul tuleb esitada kohtule avaldus meetme kinnitamiseks. Kui kinnitamist selle aja jooksul ei taotleta, muutub arestimine automaatselt õigustühiseks.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Ajutised meetmed on sellised meetmed, mida kohtunik võib seaduse alusel võtta selleks, et ajutiselt reguleerida pooltevahelist vaidlust seniks, kuni asja sisulise läbivaatamise käigus tehakse lõplik otsus.

Euroopa Kohtu sõnastatud määratluse kohaselt on esialgsete, sealhulgas kaitsemeetmete eesmärk säilitada faktiline või õiguslik olukord, et oleks võimalik kaitsta õigusi, mille tunnustamist soovitakse muu kohtumenetluse raames kohtult, kes on pädev menetlema asja sisuliselt.

Ajutisi meetmeid võib võtta ka selleks, et vältida olukorra halvenemist.

Praktikas võimaldavad sellised meetmed võlausaldajatel kaitsta end selle eest, et neile ei pruugita võlga ära maksta. Selleks on neil võimalik kasutada kahte meetodit: võlgnikel kas ei lubata käsutada oma vara või siis seatakse varale tagatis, nii et kui vara vahetab omanikku, võib võla sisse nõuda vara soetajalt.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Kui kohus otsustab pärast võistlevuse põhimõttest lähtuvat menetlust näha ette ajutise meetme võtmise, võib selle lahendi peale esitada määruskaebuse. Määruskaebus tuleb esitada 15 päeva jooksul pärast otsuse kättetoimetamist.

Otsust, mis on tehtud *ex parte* avalduse alusel, ei saa edasi kaevata. Menetlusosaline, kes leiab, et meede võeti ekslikult, võib esitada kohtule avalduse sellise uue ajutise meetme võtmiseks, millega peatatakse esialgse, *ex parte* avalduse alusel võimaldatud meetme täitmine.

Lingid

<http://www.legilux.lu/>

Viimati uuendatud: 03/05/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Esialgse õiguskaitsse või hagi tagamise abinõu - Malta

1 Millised on abinõude eri liigid?

Abinõude eri liigid on järgmised:

kirjeldamiskorraldus;

arestimiskorraldus;

elujõulise äriühingu vara arestimise korraldus;

kolmanda isiku valduses oleva võlgniku vara arestimise määrus;

lahkumiskeeld;

laevade arestimise korraldus;

õhusõiduki arestimise korraldus;

keelav ettekirjutus.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

Abinõude kasutamine on reguleeritud Malta seadustekogu 12. peatüki artikliga 829 ja sellele järgnevate artiklitega. Mõnel juhul võidakse kohaldada ka erioigusnorme.

2.1 Menetlus

Nimetatud abinõude rakendamise taotlemiseks peab hageja esitama vande all koostatud avalduse, mis peab sisaldama selle võla või hagi aluseid ja laadi, mida soovitakse tagada. Kui õigus, mida soovitakse tagada, kujutab endast võlga või nõuet, mis võidakse rahuldada rahasumma tasumisega, peab hagiavaldus sisaldama ka asjaomast summat.

2.2 Peamised tingimused

Neid abinõusid võimaldab võtta kohus. Malta magistraadikohus või Gozo magistraadikohus selle madalama astme pädevuses ei saa teha kirjeldamiskorraldust või näha ette lahkumiskeeldu viitega kostja vande. Lisaks ei saa õiguste või nõude tagamiseks teha arestimiskorraldust või kolmanda isiku valduses oleva võlgniku vara arestimise määrust valitsuse vastu. Arestimiskorraldust või kolmanda isiku valduses oleva võlgniku vara arestimise määrust ei saa väljastada selleks, et tagada õigusi või nõudeid teiste riikide relvajõudude liikmete vastu või mis tahes sellistel laevadel teenivate isikute vastu, mis on täiel määral Malta valitsuse teenistuses, kui selline isik viibib Maltal oma väeüksuse või laevapere koosseisus. Lahkumiskeeldu ei saa väljastada mis tahes õiguse või nõude tagamiseks mis tahes kapteni, meremehe või mõne muu isiku vastu, kes on nõuetekohaselt laevale munsterdatud, kui laev, mille perre see isik kuulub, on klaaritud, ning mis tahes ametiasutuse inseneri vastu, kes on munsterdatud mis tahes aurulaevale.

Alati tuleb viidata Malta seadustekogu 12. peatüki artiklile 829 ja sellele järgnevatele artiklitele. Mõnel juhul võidakse kohaldada ka erioigusnorme.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Neid abinõusid võib rakendada seoses vallas- ja kinnisvaraga. Arestimiskorralduse võib teha ka elujõulise äriühingu vara suhtes. Korralduse ennetavaks arestiks võib väljastada seoses laevadega, mis on pikemad kui 10 m, ning samuti seoses õhusõidukitega.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Abinõude mõju on erinev sõltuvalt meetme laadist, kuid üldjuhul ei saa ei vallas- ega kinnisvara maha müüa või anda üle kolmandale isikule. Kirjelduskorralduse võib teha eesmärgiga tagada õigus vallasasjadele: sel juhul võib selleks, et hageja saaks kasutada nimetatud õigust, olla tema huvides, et selline vallasasi jääks asja algseesse asukohta või et säiliks asja algne seisukord. Vallasvara arestimise korraldusega arestib kohtusekretär võlgnikult avalduses nimetatud asja või asjad. Elujõulise äriühingu vara arestimise korralduse eesmärk on säilitada äriühingu varade terviklikkus, sealhulgas load ja firmaväärtus, ning näha ette, et äriühingut ei tohi müüa osadena või tervikuna ning et äriühing peab jätkama oma tegevust. Igal juhul ei võta kohus siiski vastu avaldust arestimiskorralduse väljastamiseks, kui ta on veendunud, et tasumisele kuuluva summa tagamiseks on olemas muid viise. Seevastu laeva ja õhusõiduki arestimise korralduse eesmärk on arestida võlgnikult enam kui 10 m pikkune laev või õhusõiduk, anda see vara asukohajärgse ametiasutuse kätte hoiule ning samuti näha ette, et nimetatud ametiasutus ei tohi vabastada sellist laeva või õhusõidukit ega lubada võlgnikul likvideerida seda vara tervikuna või osaliselt või anda või loovutada selle varaga seotud õigusi mis tahes isikule. Keelava ettekirjutuse eesmärk on takistada isikul teha midagi sellist, mis võiks kahjustada isikut, kes ettekirjutust soovis.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Kui kohus ei tunnista hagi tagamise abinõu kehtetuks või abinõu taotlenud pool seda abinõud tagasi ei võta, jäävad kõik hagi tagamise abinõud jõesse 15 päevaks pärast kohtuotsuse lõplikkuks (*res iudicata*) muutmist.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Nende meetmete peale ei ole võimalik esitada apellatsiooni, kuid saab väljastada nõ vastuabinõu. Sel juhul võib kostja, kelle vastu hagi tagamise abinõu väljastatud on, esitada avalduse hagi tagamise abinõu väljastanud kohtule või teise võimalusena – kui on algatatud kohtuasi – võib ta esitada avalduse sellele kohtule, kes seda asja menetleb, et taotleda hagi tagamise abinõu tühistamist täielikult või osaliselt ühel järgmistest põhjustest:

hagi tagamise abinõu käsitlev akt ei kehti enam;

mis tahes tingimus, mis on õigusaktide kohaselt nõutav hagi tagamise abinõu väljastamiseks, ei ole tegelikult täidetud;

võimalik on kasutada muud piisavat tagatist selle isiku nõude rahuldamiseks, kelle taotluse alusel hagi tagamise abinõu väljastati; näiteks rakendada mõnda muud hagi tagamise abinõu või kasutada sellist muud tagatist, mis katab kohtu arvates nõude piisaval määral. või

kui on tõendatud, et nõutud summa ei ole esmapilgul põhjendatud või on liiga suur, või

kui kohus peab pakutud tagatist piisavaks või

kui on tõendatud, et nende asjaolude korral ei oleks mõistlik jätta hagi tagamise abinõu käsitlevat akti jõesse täielikult või osaliselt või et hagi tagamise abinõu käsitlev akt ei ole täies mahus või osaliselt enam vajalik või see ei ole enam põhjendatud.

Viimati uuendatud: 22/03/2017

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Esialgse õiguskaitse või hagi tagamise abinõu - Holland

1 Millised on abinõude eri liigid?

Millised on abinõude eri liigid?

Abinõusid on kaks liiki: esialgse õiguskaitse abinõud ja hagi tagamise abinõud.

Esialgse õiguskaitse abinõusid rakendatakse enne seda, kui asja sisulise lahendamise menetluses tehakse kohtulahend. Otsusega, mille kohus teeb asja sisulise lahendamise menetluses, võidakse esialgse õiguskaitse abinõu kinnitada või tühistada.

Hagi tagamise abinõude eesmärk on tagada, et võlgnik täidab oma kohustused. Need abinõud võimaldavad võlausaldajatel kaitsta end ohu eest, et neile võlgnetavad summad jäävad tasumata.

Kohus võib kehtestada esialgse õiguskaitse abinõud ja hagi tagamise abinõud võlgniku vara suhtes. Võlausaldajal on seaduse järgi õigus enne kohtuotsuse tegemist ja isegi enne menetluse algust taotleda teatavaid abinõusid, mille eesmärk on säilitada õigused, mida on võimalik kasutada alles pärast kohtuotsuse tegemist. Eesmärk on vältida olukorda, kus teine pool muudab võlausaldaja nõudeõiguse illusoorseks, näiteks müües, varjates või kinkides vara või koormates vara pandiõiguse või hüpoteegiga.

1.1 Esialgse õiguskaitse abinõud

Esialgse õiguskaitse abinõude rakendamine võidakse otsustada esialgse õiguskaitse taotlemise menetluses või kohtus käimasolevas asja sisulise lahendamise menetluses.

Abielulahutuse menetluses kehtestatavate esialgse õiguskaitse abinõude kohta kehtivad erieeskirjad.

1.2 Hagi tagamise abinõud

A. Ennetav arestimine (*conservatoir beslag*)

Kohus võib anda võlausaldajale loa võlgniku vara arestida. Eesmärk on tagada vara säilimine kuni võlausaldaja nõudeõiguse tuvastamiseni.

Arestimist on nelja liiki.

Arestimine nõuete tasumise tagamiseks (*conservatoire verhaalsbeslagen*). Vara arestitakse pärast seda, kui kohus on teinud otsuse rahalise nõude tasumise kohustuse kohta.

Arestimine vallasasja või kauba üleandmise tagamiseks (*conservatoir beslag tot afgifte van roerende zaken of levering van goederen*). Sel juhul kohaldatakse võlgniku suhtes aresti eesmärgiga tagada vallasasja või kauba omanikule või õigustatud saajale kuuluvate õiguste säilimine.

Kohtuotsuse tegemisele eelnev abieluga seotud arestimine (*conservatoir marital beslag*). Abielulahutust, kooselu lõpetamist või varaühisuse lõpetamist taotlev abikaasa võib taotleda seda liiki arestimist, et vältida ühisvara hulka kuuluva vara kõrvaldamist enne vara jagamist.

Arestimine tõendite säilimise tagamiseks (*conservatoir bewijsbeslag*). Seda liiki arestimise eesmärk on kaitsta tõendeid.

B. Sekvestreerimine

Seda abinõu kasutatakse peamiselt juhtudel, kui on oht, et arestitav vara kõrvaldatakse. Arestimist taotleva isiku taotlusel otsustab kohus, et arestitud või arestitav vara antakse kohtu määratud haldurile hoiule.

Sekvestreerimist saab määrata ka arestimisest eraldi.

C. Halduri määramine

Kohus võib varale, mille omandiõiguse üle käib vaidlus, määrata halduri. Näiteks: käib vaidlus äriühingu nõudeõiguse üle. Äriühingu vara arestimine või sekvestreerimine võib takistada äritegevuse jätkamist. Menetluse ajal võib äriühingu tegevust korraldada haldur.

D. Pitseerimine ja inventuur

Piirkondliku kohtu (*kantonrechter*) loal võib notar pitseerida pärandvara või teatava ühisvara. Advokaat ei ole nõutav. Seda abinõud kasutatakse harva. Seda võivad taotleda näiteks pärjad, elusolev abikaasa või elukaaslane, testamenditäitjad ja isikud, kellel on (piiratud) õigus osale ühisvarast.

Ka taotlus pitseri eemaldamiseks esitatakse piirkondlikule kohtule.

Piirkondlik kohus võib muu hulgas nimetatud isikute taotlusel kohustada notarit tegema inventuuri. Advokaat ei ole nõutav. Selle abinõu eesmärk on teha kindlaks pärandvara suurus (ja väärtus). Taotluse võib esitada koos pitseerimise või pitseri eemaldamise taotlusega. Abinõu rakendamisel koostatakse kõigi pärandvarasse kuuluvate varade ja kohustuste lühike kirjeldus ning vastava taotluse korral hinnatakse vallasvara väärtust. Kui pooled ei suuda sertifitseeritud hindaja(te) määramises kokku leppida, määrab hindaja(d) notar.

1.3 Viivitamatu täitmine

Kohus võib vajaduse korral kõikidel juhtudel kuulutada kohtuotsuse viivimatult täidetavaks, kui seadusest või kohtuasja laadist ei tulene teisiti. Kui viivitamatu täitmine ei tulene seadusest, peab viivimatut täitmist taotlema hageja. Kohus ei saa omal algatusel kuulutada otsust viivimatult täidetavaks. Viivimatult täidetavaks kuulutatud kohtuotsuse võib täita viivitamata, isegi kui selle kohta esitatakse vastuväide, apellatsioonkaebus või kassatsioonkaebus. Täitekorraldus võib hõlmata kogu kohtuotsust või osa sellest. Kohtuotsust võib täitma asuda ka siis, kui see ei ole kuulutatud viivimatult täidetavaks, kuid sel juhul peatab apellatsioonkaebuse esitamine täitmise. Kui kohtuotsus on kuulutatud viivimatult täidetavaks, võib selle täitmist jätkata või isegi alustada pärast otsuse peale apellatsioonkaebuse esitamist.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

A. Ennetav arestimine

Arestimiseks annab loa esialgse õiguskaitse taotlusi lahendav ringkonnakohtu kohtunik. Loa saamiseks esitab taotluse advokaat. Kohtunik võib üldiselt tugineda taotleja argumentidele. Võlgnikku üldjuhul ära ei kuulata. Kohtumäärus antakse tavaliselt samal päeval. Rahalise nõude korral määrab kohtunik summa, mille arestimiseks luba antakse. Kohtunik võib kohustada esitama tagatise, mis katab arestimisest tuleneda võiva kahju.

Arestimise aluseks on kohtumäärus, mille toimetab kätte kohtutäitur. Kui hiljem selgub, et arestimist taotleti mitteõiguspäraselt, võidakse taotlejat kohustada maksma kahjutasu.

Arestimise taotlemise menetlusega kaasnevad sellised kulud nagu kohtu registreerimistasu (<http://www.rechtspraak.nl/>), advokaadi kaasamise tasu (<http://www.advocatenorde.nl/>) ja kohtutäituri tasud (<http://www.kbvg.nl/>).

B. Sekvestreerimine

Sekvestreerimise kohta annab taotluse alusel määruse ringkonnakohtu kohtunik, kes lahendab esialgse õiguskaitse taotlusi. Võlgnik ja teised huvitatud isikud kuulatakse ära, kui seda ei välista kiireloomulised asjaolud. Sellise määruse peale ei saa kaebust esitada. Kohtunik võib kohustada esitama tagatise. Esialgse õiguskaitse taotlusi lahendav ringkonnakohtu kohtunik võib määrata sekvestreerimise arestimisest eraldi.

Sekvestreerimise taotlemise menetlusega kaasnevad sellised kulud nagu kohtu registreerimistasu (<http://www.rechtspraak.nl/>), advokaadi kaasamise tasu (<http://www.advocatenorde.nl/>) ja kohtutäituri tasud.

C. Halduri määramine

Esialgse õiguskaitse taotlusi lahendav ringkonnakohtu kohtunik määrab huvitatud isiku taotluse alusel vaidlusalusele varale halduri. See abinõu ei ole seotud võimaliku arestimisega. Vara arestimine ei piira halduri volitusi. Abinõud võib rakendada nii kinnisvara kui ka vallasvara ja varaliste õiguste suhtes.

Haldamise peamine eesmärk on tagada äriühingu vara jätkuv haldamine sõltumatu kolmanda isiku poolt, näiteks menetluse ajal.

Halduri määramise taotlemise menetlusega kaasnevad sellised kulud nagu kohtu registreerimistasu (<http://www.rechtspraak.nl/>), advokaadi kaasamise tasu (<http://www.advocatenorde.nl/>) ja halduri töötasu.

D. Esialgse õiguskaitse abinõud

Esialgse õiguskaitse taotlemise menetlus võib toimuda täiesti eraldiseisvalt asja sisulise lahendamise menetlusest ja sellele menetlusele ei pea järgnema sisulise lahendamise menetlust.

Esialgse õiguskaitse taotlusi lahendav ringkonnakohtu kohtunik on pädev vajaduse korral andma määrusi esialgse õiguskaitse abinõude rakendamise kohta kõigis asjades. Piirkondliku kohtu kohtunikul on pädevus ka asjades, mille kohta ta teeb kohtuotsuse asja sisulise lahendamise menetluses. Tavapärase territoriaalse pädevuse kõrval on täiendav pädevus ka kohtul, kelle tööpiirkonnas abinõud tuleb rakendada. Iga korraldust või keeldu, mida võib taotleda asja sisulise lahendamise menetluses, võib taotleda esialgse õiguskaitse taotlemise menetluses. Rahaliste nõuete esitamine võib olla lubatud teatavatel tingimustel (vt punkt 2.2).

Esialgse õiguskaitse taotlusi lahendava kohtuniku osavõtul toimivas menetluses peab hagejat esindama advokaat. Kostjat võib abistada advokaat.

Piirkondliku kohtu kohtuniku osavõtul toimivas menetluses ei pea menetlusosalisi esindama advokaat. Asja lahendamine toimub suuliselt ja mitteformaalselt.

Lahend tehakse tavaliselt mõne nädala jooksul. Kohus võib omal algatusel kuulutada esialgse õiguskaitse abinõu viivitamata rakendatavaks. „Esialgne“ tähendab, et lahend on õiguslikult tagasipööratav. Asja sisulise lahendamise menetluses võidakse teha teistsugune lahend.

Selle menetlusega kaasnevad järgmised kulud: kohtu registreerimistasu (<http://www.rechtspraak.nl/>), kohtutäituri tasud (<http://www.kbvg.nl/>) ja hageja puhul advokaadi kaasamise tasu (<http://www.advocatenorde.nl/>).

Esialgse õiguskaitse abinõusid võib kehtestada ka asja sisulise lahendamise menetluses ja neid rakendatakse kohtuvaidluse ajal. Taotletav esialgne õiguskaitse peab olema seotud põhimenetluses lahendatava nõudega. Seda menetlust kasutatakse harva.

Lahutusasjades taotletakse esialgse õiguskaitse abinõusid menetluse ajaks ja mõneks ajaks pärast menetlust. Need võivad hõlmata näiteks perekonna kodu, igapäevaseks kasutamiseks mõeldud vara, lapsi ja ühe abikaasa poolt teisele makstavat elatist.

Nende abinõude rakendamiseks esitatakse eraldi taotlus; taotluse võib esitada abielulahutuse menetluse eel, ajal või järel kuni ajani, mil need kaotavad oma tähenduse. Suuline menetlus peab algama hiljemalt kolmandal nädalal pärast taotluse esitamist ja kohtunik teeb otsuse nii kiiresti kui võimalik.

Selle menetlusega kaasnevad järgmised kulud: kohtu registreerimistasu (<http://www.rechtspraak.nl/>) ja advokaadi kaasamise tasu (<http://www.advocatenorde.nl/>).

E. Viivitamatu täitmine

Tavalises hagimenetluses võib kohus hageja taotluse alusel kuulutada kogu kohtuotsuse või osa sellest viivitamatult täidetavaks, kui seadusest või kohtuasja laadist ei tulene teisiti. Kohus võib viivitamatu täitmise tingimuseks seada tagatise andmise. Samuti võib kohus omal algatusel lahendi viivitamatult täidetavaks kuulutada esialgse õiguskaitse taotlemise menetluses. Sama kehtib hagita kohtumenetluse kohta.

2.2 Peamised tingimused

A. Ennetav arestimine

Taotlus peab sisaldama teatavaid andmeid: taotletava arestimise liik ja õigus, millele taotleja tugineb, ning rahalise nõude korral ka selle (maksimaalne) summa. Sõltuvalt arestimise liigist tuleb tõendada ka omastamise ohtu. Kiireloomuline huvi ei ole nõutav.

B. Sekvestreerimine

Arestimise taotleja puhul ei ole kiireloomulisus nõutav. Seevastu esialgse õiguskaitse taotlemise menetluses peab hagejal olema kiireloomuline huvi.

Omastamise ohtu ei pea tõendama.

C. Halduri määramine

Seda abinõud rakendatakse esialgse õiguskaitse taotlemise menetluse tulemusena, mistõttu hagejal peab olema kiireloomuline huvi. Omastamise ohtu ei pea tõendama.

D. Esialgse õiguskaitse abinõud

Esialgse õiguskaitse taotlemise menetluses peab hagejal olema kiireloomuline huvi; kohus kaalub menetlusosaliste huve ja lahendiga tagatakse esialgne õiguskaitse. Hageja kiireloomuline huvi ei pea seisnema kostjaga seotud asjaoludes. Nõue võib olla vaidlustatud või vaidlustatav. Rangemad nõuded kehtivad seoses rahaliste nõuete vastuvõetavusega esialgse õiguskaitse taotlemise menetluses. Hageja kiireloomulist huvi kontrollitakse põhjalikult; huvide kaalumisel tuleb arvesse võtta ka tagasimaksmise võimatust, mis võib kaasa tuua esialgsest õiguskaitsest keeldumise. Kõikides ringkonnakohtutes saab kauba tarnimise ja/või teenuste osutamise lepingust tulenevate vaidlustamata või mõistlikult vaidlustamatute nõuete alusel algatada esialgse sissenõudemenetluse.

Vaidlustatavuse ja kiireloomulisuse nõuet ei kohaldata esialgse õiguskaitse abinõude puhul, mida taotletakse teistes sisulise lahendamise menetlustes ja abielulahutuse menetlustes. Ka omastamise oht ei ole nõutav eeldus.

E. Viivitamatu täitmine

Ei ole kohaldatav.

3 Abinõude ese ja laad

Hagi tagamise abinõude eesmärk on säilitada *de facto* või *de jure* olukord ja seeläbi säilitada õigused (õiguskaitsele). Esialgse õiguskaitse abinõude eesmärk on luua *de facto* või *de jure* olukord enne asja sisulise lahendamise menetlustes lahendi tegemist.

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

A. Ennetav arestimine

Põhimõtteliselt on võimalik arestida iga liiki vara, välja arvatud avalike teenuste osutamiseks vajalikku vara ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) artiklites 447, 448 ja 712 loetletud vara. Arestida ei saa palka ega muid perioodilisi makseid. Arestida saab piiratud õigust või osa varast. Sellise vara arestimisel kohaldatakse arestimise eeskirju *mutatis mutandis* (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 707).

B. Sekvestreerimine

Vallasasjad, mis ei ole registreeritud vara.

C. Halduri määramine

Igasugune vara, mille kuuluvuse üle on vaidlus.

D. Esialgse õiguskaitse abinõud

Iga liiki vara võib olla nõude esemeks esialgse õiguskaitsse taotlemise menetluses või esialgse nõude esemeks asja sisulise lahendamise menetluses.

E. Viivitamatu täitmine

Ei ole kohaldatav.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

A. Ennetav arestimine

Arestimise tagajärg on arestitud vara külmutamine. Isik, kelle vara on arestitud, ei või seda enam müüa, kinkida, koormata, välja üürida jne. Vara käsutamise võimatus on suhteline: see kehtib ainult seoses arestimise taotlejaga. Kolmanda isiku valduses oleva vara arestimise korral peab kolmas isik, kelle valduses on võlgniku vara, hoiduma edasiste maksete tegemisest ja vara üleandmisest. Heauskne kolmandast isikust omandaja on siiski teataval tingimustel kaitstud. Kolmanda isiku valduses oleva vara arestimise korral peab kolmas isik, kelle valduses on võlgniku vara, deklareerima, milline võlgniku vara tema valduses on. Arestitud vara kõrvaldamine on karistatav.

B. Sekvestreerimine

Sekvestreeritud vara kõrvaldamine on karistatav.

C. Halduri määramine

Vara haldamine antakse üle haldurile.

D. Esialgse õiguskaitsse abinõud

Täitmine tagatakse sageli perioodiliste trahvide abil.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

A. Ennetav arestimine

Arestimiseks loa andmisel peab kohus alati määrama tähtaja, mille jooksul tuleb esitada hagiavaldus põhimenetluse algatamiseks. Kui põhimenetlust ei ole veel algatatud, määrab kohus arestimise loas põhimenetluse algatamiseks tähtaja, mille pikkus on vähemalt kaheksa päeva. Põhimenetlusena käsitatakse vaid menetlust, mille eesmärk on saada täitekorraldus selle nõude tasumiseks, millega seoses arestimist kohaldati. Vahepeal ajal võib kohus arestimise tühistada selle isiku taotlusel, kelle vara suhtes arestimist kohaldati, või muu huvitatud isiku taotlusel. Kohtu määratud tähtaja ületamisel arestimise loa kehtivus lõpeb.

Arestimine muutub täitmisele pööratavaks kohe, kui arestimise taotleja on saanud täidetava täitekorralduse ja see on võlgnikule (ja kolmanda isiku valduses oleva vara arestimise korral kolmandale isikule) kätte toimetatud.

Arestimise loa kehtivus lõpeb, kui põhimenetluses esitatud nõuet ei rahuldata ja rahuldamata jätmise otsust ei saa enam vaidlustada. Arestimine võidakse võlgniku taotlusel tühistada.

B. Sekvestreerimine

Esialgse õiguskaitsse taotlusi lahendav kohtunik võib sekvestreerimise tühistada esialgse õiguskaitsse taotlemise menetluses iga huvitatud menetlusosalise taotluse alusel. Vajaduse korral määrab kohtunik, kellele vara hoiulevõtja peab vara üle andma. Sekvestreerimise aluseks oleva arestimise tühistamise tulemusena tühistatakse ka sekvestreerimine. Seejärel annab hoiulevõtja vara üle isikule, kelle suhtes arestimist kohaldati. Kui isik, kellel on varale õigus, on tehtud kindlaks lõpliku või viivitamatult täidetava kohtuotsusega, annab hoiulevõtja vara üle sellele isikule.

C. Halduri määramine

Kui põhimenetluse nõuet ei ole kohtule veel esitatud, tuleb see esitada kohtu määratud tähtaja jooksul. Haldamine lõpeb, kui see tähtaeg ületatakse.

Kui isik, kellel on varale õigus, on tehtud kindlaks lõpliku või viivitamatult täidetava kohtuotsusega, annab haldur vara üle sellele isikule. Haldamine tühistatakse menetlusosaliste ühise otsuse alusel või esialgse õiguskaitsse taotlusi lahendava kohtuniku poolt ühe menetlusosalise taotluse alusel.

D. Esialgse õiguskaitsse abinõud

Esialgse õiguskaitsse abinõusid rakendatakse kuni ajani, mil kohus teeb otsuse asja sisulise lahendamise menetluses.

Kohtunik võib ka esialgse õiguskaitsse taotlemise menetluses piirata esialgse õiguskaitsse abinõude kehtivuse aega või seada abinõude rakendamise tingimuseks, et teatava tähtaja jooksul algatatakse asja sisulise lahendamise menetlus. Asja sisulise lahendamise menetluses määratud esialgse õiguskaitsse abinõude kehtivus lõpeb ka siis, kui põhimenetlus lõpetatakse enne tähtaega.

Abielulahutuse menetluses määratud esialgse õiguskaitsse abinõud võivad jääda jõusse mõneks ajaks pärast abielu lahutamist. Neid abinõusid võidakse muuta või tühistada. Enne abielulahutuse menetlust määratud esialgse õiguskaitsse abinõude kehtivus lõpeb, kui abielu lahutamise avaldust ei esitata nelja nädala jooksul pärast esialgse õiguskaitsse abinõude rakendamise otsust.

E. Viivitamatu täitmine

Apellatsioonikohus võib täitmise peatada. Peatamise otsus võidakse teha ka täitemenetluses.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Üldreeglid

Kohtulahendi kohta võib esitada vastuväite, appellatsioonkaebuse ja kassatsioonkaebuse.

Menetlusosaline, kelle kahjuks tehti tagaseljaotsus, võib esitada vastuväite tagaseljaotsuse teinud kohtule nelja nädala jooksul (algus muutuv).

Menetlusosaline, kelle kahjuks tehti kohtulahend, võib esitada appellatsioonkaebuse appellatsioonikohtule kolme kuu jooksul arvates otsuse kuupäevast (summade puhul, mis ületavad 1750 eurot).

Menetlusosaline, kelle kahjuks tehti kohtulahend, võib esitada kassatsioonkaebuse Madalmaade ülemkohtule (*Hoge Raad der Nederlanden*) kolme kuu jooksul arvates esimeses, kõrgemas või appellatsioonistmes tehtud otsuse kuupäevast.

Kohtumääruse peale saab esitada appellatsioonkaebuse appellatsioonikohtule või kassatsioonkaebuse Madalmaade ülemkohtule.

Apellatsioonkaebuse esitab hageja ja menetluses osalenud huvitatud isik kolme kuu jooksul arvates kohtulahendi kuupäevast ning muu huvitatud isik kolme kuu jooksul arvates kuupäevast, mil lahend talle teatavaks tehti.

Kassatsioonkaebuse saavad esitada mõnes eelmise astme kohtumenetluses osalenud isikud kolme kuu jooksul arvates kohtulahendi kuupäevast.

Need õiguskaitssevahendid peatavad täitmise, kui kohtulahendit ei kuulutatud viivitamatult täidetavaks.

A. Ennetav arestimine

Arestimise luba ei saa edasi kaevata (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 700 lõige 2). Arestimist taotlev isik võib esitada appellatsioonkaebuse ja seejärel kassatsioonkaebuse taotluse rahuldamata jätmise peale.

B. Sekvestreerimine

Kui arestimist taotleva isiku taotlusel on antud kohtumäärus sekvestreerimise kohta, ei saa seda määrust edasi kaevata.

Taotleja võib esitada appellatsioonkaebuse ja seejärel kassatsioonkaebuse taotluse rahuldamata jätmise peale.

Esialgse kohtumääruse kohta võib esitada vastuväite, appellatsioonkaebuse ja kassatsioonkaebuse.

C. Halduri määramine

Kohtumääruse kohta, millega varale määratakse haldur, võib esitada vastuväite, appellatsioonkaebuse ja kassatsioonkaebuse.

D. Esialgse õiguskaitsese abinõud

Esialgse õiguskaitsese taotlemise menetluses või asja sisulise lahendamise menetluses määratud esialgse õiguskaitsese abinõude kohta võib esitada vastuväite, apellatsioonkaebuse ja kassatsioonkaebuse. Abielulahutuse menetluses määratud esialgse õiguskaitsese abinõude peale ei saa esitada apellatsioonkaebust ega kassatsioonkaebust.

E. Viivitamatu täitmine

Kui kohtuotsust ei ole kuulutatud viivitamatult täidetavaks, võib viivitamatu täitmise otsust taotleda apellatsiooni- või kassatsioonimenetluses või täitemenetluses. Kui kohtuotsus on kuulutatud viivitamatult täidetavaks, võib apellatsioonkaebust lahendav kohtunik täitmise peatada. Kassatsioonkaebuse puhul seda teha ei saa. Peatamise otsus võidakse teha ka täitemenetluses.

Viimati uuendatud: 12/09/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Esialgse õiguskaitsese või hagi tagamise abinõu - Poola

1 Millised on abinõude eri liigid?

Rakendatava abinõu liik sõltub tagatava nõude laadist. Tsviilkohtumenetluse seadustiku (*kodeks postępowania cywilnego*) artikli 747 kohaselt tagatakse rahalisi nõudeid järgmiste abinõudega:

vallasvara, töötasude, pangakontoga seotud nõuete või muude nõuete või muude varaliste õiguste arestimine;

kohustatud isiku kinnisvara koormamine kohustusliku hüpoteegiga;

sellise kinnisvara võõrandamise ja koormamise keeld, mille kohta puuduvad kinnistusraamatu andmed või mille kinnistusraamatu andmed on kadunud või hävinud;

laeva või ehitamisel oleva laeva koormamine laevahüpoteegiga;

ühistu liikmete kinnisvara ühisomandiõiguse võõrandamise keeld;

kohustatud isiku ettevõttele või põllumajanduslikule majapidamisele, ettevõtte või selle osa juurde kuuluvale rajatisele või põllumajandusliku majapidamise osale välise halduri määramine.

Muu kui rahalise nõude puhul tagab kohus hagi viisil, mida ta peab asjaomase juhtumi puhul asjakohaseks, välistamata abinõusid, mille eesmärk on tagada rahalisi nõudeid (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 755). Eelkõige võib kohus:

reguleerida menetlusosaliste õigusi ja kohustusi menetluse ajal;

kehtestada menetluses käsitletavate varade või õiguste võõrandamise keeld;

peatada täitemenetluse või muu menetluse, mille eesmärk on kohtuotsuse täitmine;

reguleerida (alaealiste) laste hooldamise ja nendega suhtlemise küsimusi;

otsustada kinnistusraamatusse või muusse asjakohasesse registrisse keelumärke kandmise.

Hagi tagamise viisi valimisel tuleb arvesse võtta menetlusosaliste huve, et tagada õigustatud isiku asjakohane õiguskaitsese ja mitte liialt koormata kohustatud isikut.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

Hagi tagamine algatatakse:

menetlusosalise taotluse alusel, mis esitatakse pädevale esimese astme kohtule. Kui seda kohut ei suudeta kindlaks teha, on pädevaks kohtuks kohus, kelle tööpiirkonnas hagi tagamist käsitlevat lahendit tuleb täita; kui selline alus puudub või kui hagi tagamist käsitlevat lahendit tuleb täita mitme kohtu tööpiirkonnas, on pädevaks kohtuks Varssavi ringkonnakohus (*sąd rejonowy*). Hagi tagamise taotlust, mis esitatakse menetluse ajal, lahendab põhikohtuasja käsitlev kohus, välja arvatud juhul, kui põhikohtuasja lahendab ülemkohus (*Sąd Najwyższy*). Sellisel juhul otsustab hagi tagamise üle esimese astme kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 734);

ex officio, kui menetluse võib algatada *ex officio* (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 732).

Hagi tagamise taotlus esitatakse kirjalikult. Taotlus peab vastama menetlusdokumentidele esitatavatele nõuetele ja selles tuleb märkida, millises vormis tagamist taotletakse; rahalise nõude korral tuleb märkida tagatav summa (see ei tohi ületada nõude summat, millele on lisatud hagi tagamist käsitleva lahendi kuupäevani arvestatud intress, samuti hagi tagamisega seotud kulud; lisada võib ka eeldatavad kohtukulud). Peale selle tuleb taotluses esitada taotlust põhjendavad asjaolud. Kui hagi tagamise taotlus esitatakse enne menetluse algatamist, tuleb lühidalt kirjeldada ka nõuet (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 736).

Hagi võib tagada enne menetluse algatamist või menetluse ajal. Pärast seda, kui õigustatud isikule on väljastatud täitedokument, tagatakse hagi ainult siis, kui eesmärk on tagada nõuet, mille täitmise tähtaeg ei ole veel möödunud (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 736 lõige 2).

Kui hagi tagatakse enne menetluse algatamist, määrab kohus tähtaja, mille jooksul tuleb esitada menetluse algatamise taotlus; selle tähtaja ületamise korral hagi tagamise abinõu tühistatakse (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 733).

Hagi tagamise taotlused tuleb lahendada võimalikult kiiresti, ent ühe nädala jooksul arvates taotluse kohtule esitamise kuupäevast, kui erisätted ei näe ette teisiti. Kui seaduse kohaselt tuleb taotlus lahendada kohtuistungil, peab kohtuistung toimuma ühe kuu jooksul arvates taotluse kohtule esitamise kuupäevast (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 733).

Hagi tagamise aluseks on kohtulahend.

2.2 Peamised tingimused

Hagi tagamist võib taotleda kõigis tsiviilasjades, mida lahendab kohus või vahekohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 730).

Hagi tagamisel lähtutakse järgmistest tingimustest: nõue ja seaduslik huvi hagi tagamiseks peavad olema põhjendatud. Hagi tagamiseks on seaduslik huvi, kui hagi tagamata jätmise muudaks asjas tehtud kohtuotsuse täitmise võimatuks või väga raskeks või muudaks menetluse eesmärgi saavutamise muul viisil võimatuks või väga raskeks (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 7301).

Hagi tagamise eesmärk ei saa seisneda nõude rahuldamises, kui seadusest ei tulene teisiti (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 731).

Kohus võib seada hagi tagamist käsitleva lahendi täitmise tingimuseks, et õigustatud isik maksab tagatisraha, mis katab hagi tagamist käsitleva lahendi täitmisest tulenevaid kohustatud isiku nõudeid, välja arvatud juhul, kui õigustatud isik on riigikassa ja hagi tagamise eesmärk on tagada nõudeid elatisele, töövõimetuspensionile või töötajale tööga seoses võlgnetavatele summadele osas, mis ei ületa töötaja kuupalga kogusummat (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 739).

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Hagi tagamise abinõusid võib rakendada alljärgneva suhtes:

vallasvara,

töötasu,

pangakontoga seotud nõuded või muud nõuded või muud varalised õigused,

kinnisasjad,

laevad ja ehitamisel olevad laevad,

ühistu liikmete kinnisvara ühisomandiõigus,

kohustatud isiku ettevõtte või põllumajanduslik majapidamine, ettevõtte või selle osa juurde kuuluv rajatis või põllumajandusliku majapidamise osa.

Hagi tagamise abinõusid ei saa rakendada varade, võlgnevuste ega õiguste suhtes, mille vastu ei saa pöörata täitmise nõuet. Hagi tagamise abinõud võib rakendada kiiresti rikneva kauba suhtes, kui kohustatud isikul ei ole muud vara, mille arvelt õigustatud isiku nõudeid saaks tagada, ja kui seda kaupa on võimalik kiiresti müüa.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Hagi tagamise abinõude rakendamist käsitlevate menetluste eesmärk on kaitsta õigustatud isikut (enamasti võlausaldajat) menetluses oleva kohtuasja lahendamise viibimise võimalike kahjulike tagajärgede eest ja parandada õigustatud isiku olukorda täitemenetluses, kui kohtumenetluse ja hagi tagamise abinõu esemeks on täitmisele pööratav nõue. Piiratud ulatuses võivad hagi tagamise abinõud võimaldada õigustatud isikul saada rahalist hüvitist.

Hagi tagamise abinõusid võidakse rakendada vastuseks kohustatud isiku tegevusele, mis kahjustab õigustatud isiku õigustatud huve.

Hagi tagamise mõju kohustatud isikutele sõltub hagi tagamise viisist ja võib seisneda alljärgnevas.

Vallasvara arestimise korral ei mõjuta vallasvara edasine käsutamine menetluse edasist käiku ja arestitud vallasvaraga seotud täitemenetlust võib läbi viia ka ostja vastu.

Ettevõtja või põllumajandusliku majapidamise omaniku pangakonto arestimise korral võib kohustatud isik nõuda välja ainult kohtu poolt jooksvate töötasudena maksmiseks määratud summad, millele lisanduvad töötasult arvestatav tulumaks ja muud seadusest tulenevad summad, samuti üldkulud.

Teisi võlgnevusi ja varalisi õigusi saab kasutada piiratud ulatuses (kasutamise viisi määrab kohus).

Kohtutäitur müüb kõik arestitud varad, samuti õigused väärtpaberikontol või muul kontol registreeritud finantsinstrumentidele, nagu on sätestatud finantsinstrumentidega kauplemise eeskirjades, ning hoiustab saadud summa kohtu hoiukontol.

Kehtestatakse kinnisvara ja ühistu liikmete kinnisvara ühisomandiõiguse võõrandamise ning koormamise keeld.

Laev või ehitamisel olev laev koormatakse laevahüpooteegiga.

Kohustatud isik kaotab haldamisõiguse ja määratakse väline haldur; välisest haldamisest saadud tulu kasutatakse tagatisena.

Elatisega seotud asjades peab kohustatud isik maksma õigustatud isikule ühekordselt või perioodiliselt teatava summa.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Kohustatud isik võib igal ajal taotleda hagi tagamise abinõud käsitleva õiguslikult siduva otsuse tühistamist või muutmist, kui hagi tagamise põhjus langeb ära või muutub (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 742).

Hagi tagamise abinõu tühistatakse järgmistel juhtudel.

Kohustatud isik hoiustab kohtu hoiukontol õigustatud isiku poolt hagi tagamise taotluses nõutud summa.

Nõue või taotlus jäetakse seaduslikult menetlusse võtmata või rahuldamata.

Nõue või taotlus jäetakse rahuldamata või menetlus lõpetatakse.

Õigustatud isik ei esita menetluses kogunõuet või esitab muid nõudeid võrreldes nõudega, mis tagati enne menetluse algatamist.

Tehakse lõplik nõuet rahuldav kohtuotsus (hagi tagamise abinõu tühistatakse ühe kuu möödudes pärast lõpliku kohtuotsuse tegemist).

Õigustatud isik ei taotle edasisi täitemeetmeid kahe nädala jooksul arvates nõuet rahuldava lõpliku kohtuotsuse tegemisest juhtudel, kui hagi tagamiseks arestiti vallasvara, töötasud, pangakontoga seotud nõuded või muud nõuded või muu varaline õigus või määrati kohustatud isiku ettevõttele või põllumajanduslikule majapidamisele, ettevõtte või selle osa juurde kuuluvale rajatisele või põllumajandusliku majapidamise osale väline haldur.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Nii õigustatud isik kui ka kohustatud isik võib esitada kaebuse esimese astme kohtu lahendi peale, mis käsitleb hagi tagamist (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 741).

Viimati uuendatud: 08/01/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Esialgse õiguskaitse või hagi tagamise abinõu - Rumeenia

1 Millised on abinõude eri liigid?

Hagi tagamise abinõude eri liigid on ennetav arestimine ja sekvestreerimine ning kolmanda isiku valduses oleva vara ennetav arestimine. Hagi tagamise abinõusid rakendatakse kohtumääruste alusel, mis näevad ette võlgniku vara külmutamise ja säilitamise, et takistada vastaspoolt vara hävitamast, võõrandamast või vähendamast.

Ennetava arestimise korral külmutatakse kindlakstehtav võlgniku vara, mille saab välja nõuda pärast seda, kui võlausaldajale on väljastatud täitedokument. Tsviilkohtumenetluse seadustikus on hulk erisätteid, mis reguleerivad tsiviilaeavade ennetavat arestimist.

Sekvestreerimise korral vara arestitakse ja antakse sekvestreerimisametnikule hoiule.

Sekvestreerimist võib kohaldada juhul, kui on algatatud menetlus, mis on seotud omandiõiguse või muu ülekaaluka asjaõigusega, vara valdamisega või ühisvara kasutamise või haldamisega; kohus on pädev andma määruse vara sekvestreerimiseks.

Kolmanda isiku valduses oleva vara ennetavat arestimist kohaldatakse raha, väärtpaberite või muu kindlakstehtava immateriaalse vallasvara puhul, mille suhtes võlgnikul on kolmanda isiku vastu nõue.

Kolmanda isiku valduses oleva vara täitmisele pöörav arestimine on kaudse täitmise vorm, mis hõlmab raha, väärtpaberite või muu kindlakstehtava immateriaalse vallasvara sissenõudmist.

Mõned esimese astme kohtute otsused on *viivamatult õiguslikult täitmisele pööratavad*, kui nende eesmärk on tagada vanema õiguste teostamine, õigus alaealise isiklikult suhelda ja alaealise elukoht; töötasu, töötuskindlustushüvitis; tööõnnetuse hüvitamine; perioodilised maksed, elatis; lastetoetus ja pension; hüvitis surma, vigastuse või tervisekahjustuse eest; kiirremont; pitseerimine, pitseri eemaldamine või inventuur; valdamist puudutavad nõuded; selliste kohtuotsuste täitmine, mille aluseks on hageja nõude omaksvõtmine kostja poolt, jne. Sellised kohtuotsused on viivamatult täidetavad.

Kohus võib määrata, et vara puudutav otsus on viivamatult täitmisele pööratav.

Tõendite tagamine: iga isik, kes on huvitatud kiireloomulisest ütluse andmisest, eksperdiarvamuse esitamisest või teatava vara seisukorra kindlakstegemisest või argumendi, asjaolu või õiguse tunnustamisest, võib nii enne menetluse algust kui ka menetluse käigus taotleda vastavate tõendite kogumist.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

Ennetava arestimise ja kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise korral on kindlakstehtava võlgnikule kuuluva vara või raha külmutamise korralduse aluseks vastav kohtumäärus. Neid abinõusid võib kohaldada vastava pädevusega esimese astme kohus (sekvestreerimine, ennetav arestimine) või põhinõuet lahendav esimese astme kohus või kohus, kelle tööpiirkonnas vara asub (sekvestreerimine). Sellistes erimenetlustes ei ole advokaadi abi nõutav. Ennetavat arestimist ja kolmanda isiku valduses oleva vara ennetavat arestimist käsitlevate lahendite täitmise tagab kohtutäitur.

Sekvestreerimisametnik võib koostada vara säilimiseks ja haldamiseks vajalikud dokumendid, võtta vastu tulud ja võlgnetavad summad ning maksta jooksvad võlad ja täitedokumentis märgitud summad. Ainuke kaasnev kulu on kohtulõiv, mille suurus valitsuse 26. juuni 2013. aasta kohtulõive käsitleva erakorralise määruse nr 80 artikli 11 lõike 1 punkti b kohaselt on hagi tagamise abinõude korral 100 leud ning laevade ja õhusõidukite arestimise korral 1000 leud. Võlausaldaja võib olla kohustatud maksuma tagatisraha, mille summa määrab kohus. Kui võlausaldaja nõuet ei esitata kirjalikult, on tagatisraha summa seaduse kohaselt pool nõutud väärtusest.

Kolmanda isiku valduses oleva vara täitmisele pöörava arestimise teeb võlausaldaja taotlusel kohtutäitur, kelle büroo asub selle apellatsioonikohtu tööpiirkonnas, kus on võlgniku või asjaomase kolmanda isiku alaline asukoht, pangakontode puhul aga selles paigas tegutsev kohtutäitur, kus on võlgniku alaline asukoht või registrijärgne asukoht või krediidasutuse peakontori / muu kontori asukoht.

Viivimatu täitmise taotluse võib kohtule esitada kirjalikult või suuliselt kuni kohtuvaidluse lõppemiseni. Kohus võib otsustada vara suhtes kohaldatavate kohtumääruse viivimatu täitmise, kui ta leiab, et see abinõu on vajalik ilmselgetel õiguslikel alustel või seoses võlgniku maksejõuetusega, ning kui kohtu hinnangul oleks viivimatu täitmise kasutamata jätmine võlausaldajale selgelt kahjulik. Kohus võib sellistel juhtudel kohustada võlausaldajat maksuma tagatisraha.

Tõendite tagamiseks esitatakse taotlus enne kohtumenetluse algust ringkonnakohtule, kelle tööpiirkonnas tunnistaja või tõendi ese asub, ja kohtumenetluse käigus kohtuasja lahendavale esimese astme kohtule. Taotluses märgitakse tõendid ja asjaolud, mida kavatakse tõendada, ning tõendite esitamise põhjendused või vastaspoole nõusolek.

2.2 Peamised tingimused

Ennetava arestimise ja kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise kohaldamiseks peab kohtumenetlus olema algatatud. Sekvestreerimise kohta võib anda kohtumääruse ka siis, kui kohtumenetlust ei ole algatatud. Võlausaldaja, kellele ei ole täitedokumenti väljastatud, võib taotleda ennetavat arestimist või kolmanda isiku valduses oleva vara ennetavat arestimist, kui ta tõendab nõude esitamist.

Kiireloomulistel juhtudel võib taotleda laeva ennetavat arestimist enne põhinõudes hagi esitamist.

Kohus võib rahuldada sekvestreerimise või kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise taotluse, kui see abinõu on vajalik asjaomase õiguse säilitamiseks ja algatatud on menetlus, mis on seotud omandiõiguse või muu ülekaaluka asjaõigusega, vara valdamisega või ühisvara kasutamise või haldamisega.

Sekvestreerimiseks võib anda määruse ka siis, kui asja sisulise lahendamise menetlust ei ole algatatud, ning määrus võib puudutada vara, mida võlgnik pakub kohustusest vabanemiseks; vara, mille puhul asjaomasel isikul on alust karta vara kõrvaldamist, hävitamist või muutmist omaniku poolt; vallasvara, mis moodustab võlausaldaja jaoks tagatise juhul, kui võlausaldaja taotleb võlgniku maksejõuetuks kuulutamist või kui võlausaldajal on alust kahtlustada, et võlgnik väldib täitmist või et vara kõrvaldatakse või seda kahjustatakse.

Kohus teeb ennetava arestimise või kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise taotluse kohta otsuse võimalikult kiiresti kinnisel istungil, kutsumata välja menetlusosalisi, andes korralduse täitmisele pööramise kohta ning määrates vajaduse korral tagatise suuruse ja selle tasumise tähtaja. Sekvestreerimise taotlus lahendatakse võimalikult kiiresti menetlusosaliste osavõtul. Taotluse rahuldamise korral võib kohus kohustada taotlejat maksuma tagatisraha; kinnisasjade puhul tehakse märke kinnistusraamatus.

Taotluse kiireloomulisust ei pea tõendama, kuid ennetava arestimise ja kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise korral võib võlausaldaja osutada edaspidise täitmise võimatusele, kuna võlgnik võib asjaomase vara kõrvaldada või hävitada, isegi juhul, kui nõue ei kuulu veel tasumisele.

Kolmanda isiku valduses oleva vara täitmisele pöörav arestimine tehakse täitmist käsitleva kohtumääruse alusel ette teatamata, osutades ka täitedokumentidele, mis tuleb kolmandale isikule edastada koos kohtumäärusega. Kohtumäärusest teavitatakse ka võlgnikku. Arestimiskorraldusega teavitatakse kolmandat isikut, kelle valduses olev vara arestitakse, et tal on keelatud kanda võlgnikule üle võlgnetavat raha või anda võlgnikule üle võlgnetavat vallasvara, kuna see arestitakse täitmisele pööratud kohustuse täitmiseks vajalikus ulatuses.

Tõendite tagamisel peab eksisteerima oht, et tõendid võivad kaduda või neid on hiljem raske koguda. Kui vastaspool annab selleks nõusoleku, võib taotluse esitada ka juhul, kui see ei ole kiireloomuline. Kohus kutsub menetlusosalised välja ja edastab taotluse koopias vastaspoolele. Kohus teeb taotluse kohta otsuse kinnisel istungil. Viivituse ohu korral võib kohus taotluse rahuldada menetlusosalisi välja kutsumata.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Kolmanda isiku valduses oleva vara ennetavat arestimist võib kohaldada pangakontode, immateriaalse vara, väärtpaberite jne suhtes.

Võlgniku vara ennetavat arestimist võib kohaldada materiaalse vallasvara, registreeritud transpordivahendite, kinnisasjade jne suhtes.

Sekvestreerida saab kinnisasju, vallasvara jne.

Kolmanda isiku valduses oleva vara täitmisele pööravat arestimist saab kohaldada raha, väärtpaberite või muu immateriaalse vallasvara suhtes.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Ennetava arestimise ja kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise korral on vara võimalik välja nõuda alles pärast seda, kui võlausaldajale on väljastatud täitedokument.

Laeva ennetava arestimise kohtumääruse täitmiseks peab laeva asukoha sadamakapteni teenistus laeva kinni. Sadamakapteni teenistus ei väljasta vajalikke laevadokumente ega luba laeval sadamast väljuda.

Sanktsioonina määratakse trahv üksnes juhul, kui hageja hangib pahauskselt hagi tagamise abinõu, mis kahjustab kostjat. Kostjale/võlgnikule võidakse karistusõiguse alusel määrata trahv, kui ta ei täida kohtuotsuseid.

Kui võlgnik esitab piisava tagatise, võib kohus ennetava arestimise kohtumääruse võlgniku taotlusel tühistada. Vara vabastamise taotluse kohta tehakse otsus võimalikult kiiresti kinnisel istungil, kuhu menetlusosalised kutsutakse lühikese etteteatamisega.

Kui hagi tagamise abinõu taotluse aluseks olev põhinõue tunnistatakse kehtetuks, aegub või jäetakse lõpliku kohtuotsusega rahuldamata, või kui nõude esitaja loobub nõudest, võib võlgnik kohtumääruse andnud kohtult taotleda vara vabastamist. Kohus teeb selle taotluse kohta lõpliku otsuse menetlusosalisi välja kutsumata.

Kolmanda isiku valduses oleva vara täitmiselepeõrava arestimise korral külmutatakse arestitav raha ja vara alates kuupäevast, mil arestimäärus edastatakse asjaomasele kolmandale isikule. Alates külmutamise hetkest kuni täitedokumentis märgitud kohustuste täieliku täitmiseni ei või see kolmas isik teha ühtki makset ega tehingut, mis võib külmutatud vara vähendada. Kui arestitav nõue on tagatud hüpoteegi või muu pandiõigusega, võib arestimist taotlev võlausaldaja nõuda, et arest kantakse kinnistusraamatusse või muusse avalikku registrisse.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Ennetava arestimise ja kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise korral võib kohus määrata tähtjaid, mis ei ole seotud kohtumääruse kehtivusega (näiteks tähtjaja, mille jooksul võlausaldaja peab maksma tagatisraha, kusjuures tagatisraha maksmata jätmise korral vara vabastatakse).

Kohtumäärus kehtib kuni ajani, mil tehakse otsus vara vabastamise taotluse kohta juhul, kui nõue jäetakse rahuldamata, aegub või tühistatakse; kui nõue rahuldatakse, siis kehtib määrus kuni kohtuotsuse täitmiseni või kuni ajani, mil võlgnik esitab piisava tagatise.

Edasikaebus lahendatakse alati menetlusosaliste osavõtul.

Kolmanda isiku valduses oleva vara täitmiselepeõrava arestimise korral külmutatakse arestitav raha ja vara alates kuupäevast, mil arestimäärus edastatakse asjaomasele kolmandale isikule. Alates külmutamise hetkest kuni täitedokumentis märgitud kohustuste täieliku täitmiseni (sealhulgas täitmiselepeõramise peatamise ajal) ei või see kolmas isik teha ühtki makset ega tehingut, mis võib külmutatud vara vähendada, kui seadusest ei tulene teisiti.

Kolmas isik, kelle valduses oleva vara suhtes arestimist kohaldatakse, peab registreerima arestitava raha või vabastama arestitava immateriaalse vallasvara viie päeva jooksul arvates arestimise teate saamisest või tulevikus võlgnetavate summade maksetähtpäevast. Kohtutäitur vabastab või jaotab registreeritud rahasumma.

Kui kolmas isik, kelle valduses oleva vara suhtes arestimist kohaldatakse, ei täida oma kohustusi, võib võlausaldaja, võlgnik või kohtutäitur pöörduda täitmise otsustanud kohtu poole aresti kinnitamiseks. Kui kogutud tõenditest ilmneb, et kolmas isik, kelle valduses oleva vara suhtes arestimist kohaldatakse, võlgneb võlgnikule raha, teeb kohus otsuse aresti kinnitamise kohta, kohustades seda kolmandat isikut maksma võlgnikule võlgnetava summa võlausaldajale; vastasel juhul otsustab kohus aresti tühistada. Kui arestimist kohaldati immateriaalse vallasvara suhtes, mis kohaldamise kuupäeval oli kolmanda isiku valduses, teeb kohus otsuse vara müügi kohta.

Tõendite tagamise korral tutvub kohus esitatud tõenditega kohtuasja lahendamisel ning teeb otsuse nende vastuvõetavuse ja ümberlõkatavuse kohta.

Esitatud tõendeid võib kasutada ka menetlusosaline, kes ei taotlenud nende kogumist. Tõendite kogumisega seotud kulud registreerib kohus, kes kohtuasja sisuliselt lahendab.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Ennetava arestimise ja kolmanda isiku valduses oleva vara ennetava arestimise korral võib vastava lahendi kõrgema astme kohtule edasi kaevata viie päeva jooksul arvates lahendi tegemisest või kätetoimetamisest sõltuvalt sellest, kas lahend tehti menetlusosaliste osavõtul või mitte. Kui kaebuse lahendamise pädevus on apellatsioonikohtul, esitatakse apellatsioonkaebus. Selle õiguskaitselahendi kasutamise tulemusena vara vabastatakse või hagi tagamise abinõu jäetakse jõusse. Iga huvitatud isik võib vaidlustada arestimist / kolmanda isiku valduses oleva vara arestimist käsitleva kohtumääruse täitmise.

Kolmanda isiku valduses oleva vara täitmiselepeõrava arestimise korral võib arestimist kinnitava lahendi vaidlustada viie päeva jooksul arvates lahendi kätetoimetamisest. Lõpliku kinnitava lahendi tulemusena nõue loovutatakse ja lahend moodustab asjaomase kolmanda isiku suhtes täitmise korralduse summas, mille kohta tehti kinnitamise lahend. Pärast aresti kinnitamist on asjaomasel kolmandal isikul kohustus registreerida või tasuda kinnitamise lahendis märgitud summa.

Kui esimese astme kohus jätab rahuldamata *viivitamatu täitmise* taotluse, võib vastava lahendi edasi kaevata. Viivitamatu täitmise peatamist võib taotleda kas apellatsioonkaebuses või apellatsioonimenetluse käigus. Kuni peatamise taotluse lahendamiseni võib täitmist ajutiselt lubada kohtumäärusega ka enne toimiku saabumist.

Tõendite tagamise taotlus rahuldav lahend kuulub täitmisele ja seda ei saa edasi kaevata. Lahendit, millega taotlus jäeti rahuldamata, saab edasi kaevata viie päeva jooksul arvates lahendi tegemise kuupäevast, kui lahend tehti menetlusosaliste osavõtul, või viie päeva jooksul arvates lahendi kätetoimetamisest, kui lahend tehti menetlusosaliste osavõtuta.

Tagatavad tõendid kogutakse nii kiiresti kui võimalik või määratud tähtjaja jooksul. Tagatud tõendite kogumine määratakse kindlaks lahendiga, mida ei saa edasi kaevata.

Viimati uuendatud: 05/01/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumentis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Esialgse õiguskaitsse või hagi tagamise abinõu - Slovakkia

1 Millised on abinõude eri liigid?

Slovakkia õiguses tunnustatakse kiireloomulise meetme, kaitsemeetme ja tõendite tagamise mõisteid. Sellekohased sätted võib leida tsiviilkohtumenetluse seadustiku (seadus nr 160/2015) §-st 324 *et seq.* ja kriminaalmenetluse seadustiku (seadus nr 160/2015) §-st 360 *et seq.*

Kui kardetakse, et täitmisele pööramist võidakse takistada, võib kohus kaitsemeetme abil seada võlgniku isiklikele asjadele, õigustele või muule varale võlakohustuse, et tagada võlausaldaja rahaline nõue.

Kiireloomuliseks meetmeks annab kohus korralduse juhul, kui asjaolusid on vaja viivitamata reguleerida või kui kardetakse, et täitmisele pööramine võib nurjuda ja seatud eesmärki ei ole võimalik kaitsemeetmega saavutada. Sedalaadi otsus võib olla ka kohtuotsuse edaspidise tõhusa täitmise tagatiseks.

Tõendite tagamise mõiste võimaldab tagada (ükskõik kas tunnustaja, eksperdi esitatud vm) tõendi enne menetlust, mille aluseks on taotlus, mitte kohtu algatus. Eeldatakse, et selle taotluse võib esitada isik, kellel on õigus taotleda menetluse algatamist, mille käigus võib kasutada tõendite tagamise tulemusi.

2 Millistel tingimustel võib selliseid abinõusid rakendada?

2.1 Menetlus

Ringkonnakohus, kes on pädev juhtumit lahendama, võib anda korralduse kiireloomulise meetme või kaitsemeetme võtmiseks.

Kohus annab korralduse kiireloomulise meetme või kaitsemeetme võtmiseks taotluse alusel. Taotlust ei ole vaja, kui kiireloomuline meede või kaitsemeede puudutab menetlust, mille kohus võib algatada *ex officio*.

Kohustuslikku seaduslikku esindajat ei ole õigusaktidega ette nähtud.

Selle õigusakti kohaselt tuleb meetme võtmise või lõpetamise taotluse eest tasuda 33 eurot riigilõivu.

Tõendite tagamine on tasuta. Riik maksab kulud tõendite eest, mille eest ei ole ettemakset tehtud. Siiski võib kohus anda poolele, kellel ei ole õigust saada kohtukuludest vabastust, korralduse tõenditega seotud kulude eelneva sissemakseks, kaotamata seejuures õigust hilisemale hüvitisele.

Kohustuslikku seaduslikku esindajat ei ole õigusaktidega ka sellel juhul ette nähtud.

Tõendeid võib sellisel viisil tagada nii võistlevas kui ka mittevõistlevas menetluses.

2.2 Peamised tingimused

Kohus võib anda korralduse kiireloomuliste meetmete võtmiseks menetluse eel, ajal ja järel. Kaitsemeetmete puhul kehtestatakse tasu kaitsemeetme võtmise korralduse väljastamise eest.

Põhimenetluse eel, ajal ja järel võib tõendeid tagada taotluse alusel, kui kardetakse, et hiljem on täiesti võimatu või ülimalt raske tõendeid koguda. Tõendite tagamine on selle kohtu pädevuses, kelle kohtualluvusse kuulub asja lahendamine või kelle kohtualluvuse piirkonnas asuvad ohus olevad tõendid. Lisaks üldsätetele sisaldab tsiviilkohtumenetluse seadustik erisätteid, kuidas tagada tõendeid intellektuaalomandiga seotud asjades.

3 Abinõude ese ja laad

3.1 Millist liiki vara suhtes võib neid abinõusid kohaldada?

Kohus võib kehtestada kiireloomulise meetme, kui poolelt nõutakse esmajoones, et ta

- a) maksaks vajalikus ulatuses elatist;
- b) annaks lapse isikuhooldusõiguse teisele vanemale või kohtu määratud isikule;
- c) annaks ära vähemalt osa oma palgast, kui ta töötab ja kui taotleja tõsistel põhjustel ei tööta;
- d) annaks teatava rahasumma või vara kohtu kätte hoiule;
- e) ei võõrandaks teatud vara või õigusi;
- f) teeks mingi toimingut, hoiduks selle tegemisest või taluks seda;
- g) hoiduks ajutiselt sisenemast majja või korterisse, kus elab lähedane isik või isik, kes on selle poole hoole all või vastutusel ja kelle suhtes on põhjendatud kahtlus vägivaldsuse suhtes;
- h) hoiduks käitumisest, mis rikub või ohustab intellektuaalomandi õigust.

3.2 Milline on selliste abinõude mõju?

Kiireloomuliste meetmete liikide määratlused on toodud näitena, mis tähendab, et kohus võib anda korralduse ka muid valdkondi hõlmavate kiireloomuliste meetmete võtmiseks.

Kiireloomuline meede või kaitsemeede, mille kohaselt peab pool hoiduma vara või õiguste võõrandamisest, kujutab endast vara või õiguste võõrandamise keeldu, kui näiteks on karta, et kostja võib need ära raisata (anda üle teisele isikule, need hävitada, neid kahjustada vms).

Kohtul on õigus teha kiireloomulise meetme või kaitsemeetme kohta otsus ilma pooli ära kuulamata. Teisisõnu ei ole vaja pooli enne otsuse langetamist ära kuulata. See tingimus on seotud asjaoluga, et ärakuulamine võib kahjustada kiireloomulise meetme ja kaitsemeetme eesmärki ja et kohtu sellise tegevuse käigus tõendeid põhimõtteliselt ei koguta. See ei tähenda, et kohus ei võiks anda korraldust poolte ärakuulamiseks. Kui kohus seda teeb, peab ta täitma kõiki tõendite kogumise kohta käivaid menetluseeskirju. Kui kohus kogub tõendeid ainult dokumentide kujul, ei koguta selliseid tõendeid avalikul ärakuulamisel. Selle asemel teostab kohus otsustusõigust pooltega suhtlemata.

Kiireloomuline meede pööratakse täitmisele teate kättetoimetamisel, kui erioigusaktiga ei ole ette nähtud teisiti.

3.3 Kui kaua sellised abinõud kehtivad?

Kiireloomuline meede või kaitsemeede lõpeb, kui

- a) ajavahemik, milleks selle kohta korraldus anti, saab läbi;
- b) selle kohta anti korraldus pärast põhimenetluse algatamist ning esimese astme kohus või apellatsioonikohus lükkab hagi tagasi või lõpetab menetluse;
- c) kohus kehtestab oma otsuses tähtaja, mille jooksul tuleb esitada põhimenetluses taotlus, kuid seda taotlust selleks tähtajaks ei esitata;
- d) kohus rahuldab hagi põhimenetluses;
- e) kui täitmisele pööramise seis on selline, et seda enam ei nõuta.

4 Kas abinõu kohta saab esitada kaebuse?

Kiireloomulise meetme või kaitsemeetme kohta antud korralduse suhtes on lubatud esitada edasikaebus. Kohus, kes on pädev tegema otsust õiguskaitsevahendi kohta, on ettenähtud kohtualluvusega apellatsioonikohus, st teise astme kohus, kes seisab kõrgemal esimese astme kohtust, kes andis korralduse kiireloomulise meetme või kaitsemeetme kohta.

Edasikaebused esitatakse pärast kohtuotsuse kättetoimetamist 15 päeva jooksul sellele kohtule, kelle otsuse suhtes edasikaebus esitatakse. Edasikaebuse esitamisel ei ole peatavat toimet.

Viimati uuendatud: 14/01/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.